

§Fhdi1gv1\$hg\$ehjurwlgjvrhdfkwlgj\$ehjurwlgjvrsp ddn\$6468§

Justitie en Handhaving

Zuhal Demir

Vlaams Minister van Justitie en Handhaving, Omgeving,
Energie en Toerisme

I. INHOUDSTAFEL

I. INHOUDSTAFEL	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER.....	5
III. SAMENVATTING	6
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	8
1. Transversale en horizontale doelstellingen	8
2. Overkoepelende strategische doelstellingen	10
V. BELEIDSVELD OPGROEIEN	11
Inhoudelijk structuurelement JEUGDDELINQUENTIERECHT	11
1. Strategische en operationele doelstellingen	11
SD 1: Krachtadig en responsabiliserend jeugddelinquentiebeleid	11
OD 1.1: Het decreet jeugddelinquentierecht implementeren.....	11
OD 1.2: Bijkomende initiatieven voor een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers	14
2. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	16
VI. BELEIDSVELD JUSTITIE EN HANDHAVING	17
Inhoudelijk structuurelement JUSTITIE EN HANDHAVING	17
1. Strategische en operationele doelstellingen – cluster Justitie	17
SD 1: Slachtoffers centraal in het Vlaams beleid.....	17
SD 2: Maximaal inzetten op het beperken van recidive en het bevorderen van re-integratie.....	21
OD 2.1: Een zinvol hulp- en dienstverleningsaanbod voor gedetineerden en geïnterneerden op maat.....	21
OD 2.2: Het elektronisch toezicht als gemeenschapsgerichte straf of maatregel.....	25
OD 2.3: De rol van de justitiehuisen in de gerechtelijke keten versterken en volop inzetten op indicatiestelling, risicotaxatie en risicomangement.....	28
OD 2.4: Een snelle, kordate en consequente opvolging en responsabiliserende begeleiding van daders.....	30
OD 2.5: De nodige aandacht voor daders met multi-problematieken	34
OD 2.6: Een structurele aanpak van radicalisering	35
SD 3: Een laagdrempelige, kwalitatieve en efficiënte juridische eerstelijnsbijstand.....	37
SD 4: Maximale optimalisatie van de werkprocessen.....	38
OD 4.1: Versterking van de samenwerking van de justitiehuisen en het VCET met justitie, politie, hulpverlening en lokale besturen.....	38
OD 4.2: Ontwikkeling van een evidence-based beleid.....	41
OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens.....	42
OD 4.4: Maximale aanpassing van de organisatie aan de hervormde gerechtelijke arrondissementen	45
2. Strategische en operationele doelstellingen – cluster Handhaving	46
SD 1: Het strafrechtelijk en veiligheidsbeleid wordt op elkaar afgestemd	46

OD 1.1: Coördinatie tussen het Vlaams en federaal veiligheidskader	46
OD 1.2: Monitoring en evaluatie van strafrechtelijke en bestuurlijke prioriteiten.....	46
OD 1.3: Stroomlijnen van het strafrechtelijk- en bestuurlijk handhavingsbeleid	46
OD 1.4: Aanpak inspectiediensten stroomlijnen.....	47
OD 1.5: De Europese onderzoeken tegen fraude in Vlaamse aangelegenheden coördineren via een interfederaal AFCOS.....	48
SD 2: Implementatie en uitbreiding kaderdecreet bestuurlijke handhaving	48
OD 2.1: Evaluatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving	48
OD 2.2: Implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving.....	48
OD 2.3: Tweede decreet inzake bestuurlijke maatregelen	49
SD 3: Vlaanderen zet volop in op de bestuurlijke aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad	49
OD 3.1: Een decretaal kader ontwikkelen om tot een uniforme en gestroomlijnde aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad te komen	49
OD 3.2: Samenwerkingsakkoorden afsluiten voor een vlotte informatiedeling	49
OD 3.3: Inzetten op lokale samenwerkingsverbanden en ondersteuning	49
3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	50
1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's).....	52
1.3.2. DAB's.....	63
1.3.3. Overige entiteiten onder gezag	63
1.3.4. Overige entiteiten onder toezicht	63
VII. BELEIDSVELD BESTUURSRECHTSPRAAK	65
Inhoudelijk structurelement BESTUURSRECHTSPRAAK.....	65
1. Strategische en operationele doelstellingen	65
SD 1: Uitbouwen van de Vlaamse bestuursrechtspraak als hoeksteen in Vlaanderen	65
OD 1.1: Digitaliseren van de procesvoering bij de Vlaamse bestuursrechtscollages	65
OD 1.2: Verder professionaliseren en optimaliseren van de Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtscollages.....	66
OD 1.3: Verder optimaliseren van de bestuursrechtspraakregels.....	66
OD 1.4: Onderzoeken van de mogelijkheid om te evolueren naar één Vlaams bestuursrechtcollege.....	67
2. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	68
1.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's).....	68
1.2.2. DAB's.....	68
1.2.3. Overige entiteiten onder gezag	68
1.2.4. Overige entiteiten onder toezicht	68
VIII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD.....	68
1. Apparaatskredieten	68

2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld.....	78
IX. LIJST MET AFKORTINGEN	79
X. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	80

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Vlaams minister van Justitie en Handhaving. De titel deed bij velen de wenkbrauwen fronsen in 2019 toen hij voor het eerst werd gebruikt. Justitie is toch een federale aangelegenheid? Sommigen deden er zelfs wat meewarig over: "dat stelt allemaal niet zo veel voor."

Sinds 2019 bewijs ik jaar na jaar het tegendeel. Vlaamse justitie is niet het kleine zusje dat achter de grote federale broer trippelt. Integendeel. We effenen de weg naar een meer performante justitie waar mensen recht op hebben.

We zijn het menselijk gelaat van justitie dat slachtoffers recht in de ogen kijkt en door moeilijke tijden helpt. Ieder jaar begeleiden onze diensten slachtofferonthaal tienduizend Vlamingen geheel kosteloos door het labyrint van juridische procedures. Met resultaat. Slachtoffers geven blijk van hoge tevredenheid.

We zijn de handen van justitie die aan strafuitvoering doen via o.a. werkstraffen en enkelbanden. We zetten in op een succesvolle re-integratie via onder andere gedragstrainingen, opvolging van hun voorwaarden en hulp- en dienstverlening in de gevangenissen. Streng? Ja. Maar ook rechtvaardig, door in te zetten op risicotaxatie en een toeleiding naar de juiste behandeling, om zo tot een betere re-integratie en dus een veiligere samenleving te komen.

We zijn het hart van justitie dat taboes in Vlaanderen doorbreekt. Vanaf dit jaar zal er bijvoorbeeld in iedere provincie minstens 1 'Veilig Huis' zijn dat geweld in gezinnen aanpakt. Sinds Vlaanderen hier volop op inzet, blijkt hoe groot dat probleem is en hoeveel leed hierdoor wordt veroorzaakt. Niet in het minst voor de kinderen die ermee geconfronteerd worden. Jarenlang waren zij de onzichtbare slachtoffers die we steeds meer op de voorgrond brengen en beschermen. Om levenslange schade te voorkomen.

En we zijn de tanden van handhaving die steden en gemeenten wapenen tegen de georganiseerde misdaad door hen de kans te geven om malafide bedrijven op te sporen nog voor ze zich op hun grondgebied kunnen vestigen. Ons handhavingsbeleid voorkomt dan weer de verregaande straffeloosheid voor overtredingen van Vlaamse decreten.

Tegelijk rollen we de rode loper uit voor de Vlaamse welvaart door het ondernemerschap beter te helpen doorheen eenvoudigere procedures en kortere doorlooptijden bij de bestuursrechtscolleges.

Samengevat: wie vandaag beweert dat Vlaamse justitie niet veel voorstelt, is op zijn zachtst gezegd 'verkeerd geïnformeerd'. Met de bevoegdheden die Vlaanderen heeft verworven wordt justitie dichterbij de mensen gebracht. We zijn er nog lang niet. Maar zoals u in dit document zal lezen, timmeren we verder aan de weg en nemen we het voortouw.

En dat is heel wat.

Zuhal Demir

III. SAMENVATTING

Met dit document leg ik de beleids- en begrotingstoelichting 2023-2024 voor aan het Vlaams Parlement. Het is een doorvertaling van mijn beleidsnota Justitie en Handhaving 2019-2024 en een verderzetting van mijn beleid van de afgelopen jaren. Ik volg de structuur van de beleidsnota, met inbegrip van de daarin opgenomen strategische en operationele doelstellingen.

Ik zet het coherent, effectief en efficiënt beleid van de afgelopen jaren op vlak van Vlaamse Justitie en Handhaving verder in dit laatste werkingsjaar. De rode lijnen hierbij zijn:

- het besteden van bijzondere aandacht aan slachtoffers door de tussenkomsten van slachtofferonthaal te optimaliseren en tegemoet te komen aan de noden van slachtoffers.
In 2024 rond ik het legistisch traject van het herwerkt samenwerkingsakkoord slachtofferzorg af en zie ik toe op de uitvoering ervan waarbij slachtoffers meer dan ooit centraal staan. Ik bouw het nieuw Vlaams meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag verder uit, samen met mijn collega minister van Gelijke Kansen, en start een pilootproject voor elektronisch toezicht met slachtofferapplicatie.
- het inzetten op de juiste opvolging, binnen en buiten de gevangenis, om daders te responsabiliseren en recidive te verminderen.
In 2024 werk ik verder aan de uitvoering van het bijgestuurde strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden (STRAP) en concrete ESF-projecten met maximale re-integratie als streefdoel. Ik start de implementatiefase van nieuw hoogtechnologisch materiaal voor elektronisch toezicht en introduceer ook de sanctiemodaliteit van elektronisch toezicht voor minderjarige delictplegers. Risicotaxatie en psychodiagnostiek zal ik verder inbedden binnen de justitiehuisen ter ondersteuning van hun strafrechtelijke advies- en begeleidingsopdracht. Ik zal de extra gecreëerde werkstraffen structureel bestendigen, en ga aan de slag met daders met een complexe problematiek door te investeren in een bijkomend aanbod van forensische zorg. In de gevangenis wordt ook aan de slag gegaan met zedendaders, en met een aantal projecten zetten we in op de brug binnen buiten. Ook blijf ik inzetten op de verfijning van bestaande en voorbereiding van nieuwe opdrachten tot snelle opvolging van daders, zoals het tijdelijk huisverbod.
- het uitbouwen van een laagdrempelige, kwalitatieve en efficiënte juridische eerstelijnsbijstand.
In 2024 evalueer ik de commissies voor juridische eerstelijnsbijstand die voor het eerst volgens een uitgetekende meerjarenplanning werken. Ik evalueer de projecten Helder Recht en de samenwerking met de Zorgcentra na Seksueel Geweld en bekijk of en hoe ik die verder zet.
- het versterken van de samenwerking van justitiële diensten, politie, hulpverlening en lokale besturen.
In samenwerking met diverse partners in het omgaan met situaties van intrafamiliaal geweld, zorg ik in 2024 voor de uitrol van de Veilige Huizen zodat ze gebiedsdekkend worden over heel Vlaanderen. Ook wordt gekeken hoe we het Handle with Care project verder kunnen uitrollen. Verder wordt er geïnvesteerd in de campagne 'We zien U' rond seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren en wordt bekeken of en op welke manier een meldcode kan ingevoerd worden bij de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen.

- het uitbouwen van een sterk digitaal en innovatief verhaal waarbij toepassingen zoveel mogelijk op elkaar worden afgestemd.
Een e-portaal voor slachtoffers, een digitaal dossierbeheersysteem voor de centra voor intrafamiliaal geweld, een portaal voor partners die werkstraffen aanbieden, het handhavingsplatform, het uitrollen van de crimiscan,... het staat allemaal op de radar in 2024.
- het bewerkstelligen van een coherent algemeen Vlaams handhavingsbeleid in uitvoering van het kaderdecreet bestuurlijke handhaving waarbij uitwisselen van informatie tussen handhavingsdiensten een belangrijke pijler vormt.
In 2024 zet ik verder in op de implementatie van het nieuw kaderdecreet Vlaamse handhaving en zorg ik voor de nodige randvoorwaarden om elke Vlaamse inspectiedienst die dat wenst te kunnen laten aansluiten op het Vlaams Handhavingsplatform.

Ook in het jeugddelinquentiebeleid zet ik slachtoffers centraal en zorg ik dat zij ten allen tijde worden bijgestaan en voldoende worden geïnformeerd. Daarnaast zorg ik voor een adequate opvolging van minderjarige daders en stem ik mijn beleid af op nieuwe en zwaardere criminaliteitsfenomenen onder jongeren. Daarbij voorzie ik ook een grensoverschrijdende samenwerking met Nederland, alsook een samenwerking met het Antwerps parket en de drugscommissaris. Samen met de minister van Welzijn werk ik verder aan de uitvoering van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht.

In 2024 ligt de focus op de verdere doorstart van de nieuwe werking van de gemeenschapsinstellingen alsook een nauwgezette opvolging van het eerste Vlaamse actieplan jeugddelinquentie. De benodigde opvangcapaciteit en een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers wordt verder uitgebouwd om de toekomstige uitdagingen aan te gaan. Ik zal de acties voor jongeren op de overgang van minder- naar meerderjarigheid continueren zodat ook voor deze doelgroep de opvolging en begeleiding adequaat kan blijven verlopen.

Voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges tenslotte, neem ik eveneens initiatieven met het oog op professionalisering en efficiëntiewinst. Ik zet verder in op de digitalisering van de procesvoering, een verkorting van de doorlooptijd en het operationaliseren van de evolutie naar één Vlaams bestuursrechtcollege. Ik onderzoek of en hoe, naar analogie van de Hoge Raad voor Justitie, een toezichtsorgaan kan bijdragen tot de goede werking van de Vlaamse bestuursrechtscolleges.

TOTAAL - JUSTITIE EN HANDHAVING, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	219	0	0	19.459	20.029
Bijstelling BO 2024	-194	0	0	-2.289	197
BO 2024	25	0	0	17.170	20.226

PROGRAMMA SD - JUSTITIE EN HANDHAVING

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	219	0	0	19.459	20.029
Bijstelling BO 2024	-194	0	0	-2.289	197
BO 2024	25	0	0	17.170	20.226

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

1. Transversale en horizontale doelstellingen

1.1. Strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden

Het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025 werd goedgekeurd op 13 november 2020. Over alle beleidsdomeinen heen werden 53 acties geformuleerd die moeten bijdragen tot een veiligere samenleving aan de hand van een betere re-integratie. Na drie jaar is 94% van de maatregelen afgewerkt of lopende. Voor 3 maatregelen wachten we nog op de resultaten van een aantal andere maatregelen om te kunnen opstarten. De looptijd van het plan is nu halweg en dus is het tijd voor een evaluatie. Ik ben hier momenteel volop mee bezig samen met de Gemengde Commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken departementen en agentschappen, evenals van de hulp- en dienstverlenende organisaties uit de betrokken beleidsdomeinen¹ en de betrokken collega-ministers. Ik vraag hen om kritisch te kijken naar de uitvoering van het plan, maar ook om te kijken waar er nieuwe noden en bijstellingen nodig zijn. Zo is het de bedoeling om op basis van onder andere nieuwe inzichten uit onderzoek, de evaluatie van de lokale actieplannen in de gevangenissen en de audit van het Rekenhof over de hulp- en dienstverlening in de gevangenissen, te komen tot een aantal nieuwe maatregelen in het plan die de re-integratie versterken.

1.2. Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld

Intussen drie jaar geleden keurde de Vlaamse Regering op mijn initiatief het eerste Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld 2020-2024 goed. Met het oog op een integrale aanpak van de problematiek bundelt het plan concrete engagementen vanuit de verschillende betrokken sectoren² en dit binnen de 3

¹ Telkens één vertegenwoordiger van de afdeling Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden en de afdeling Justitiehuis van het Agentschap Justitie en Handhaving, het Departement Onderwijs en Vorming, het Departement Werk en Sociale Economie, het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, het Departement Zorg, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, het Agentschap Wonen-Vlaanderen, het Agentschap Integratie en Inburgering, het Agentschap Binnenlands Bestuur, Sport Vlaanderen, de Vlaamse dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding, Steunpunt Mens en Samenleving (SAM), Vlaams Ondersteuningscentrum Volwassenenonderwijs, De Rode Antraciet vzw, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en Zorgnet Icuuro.

² Welzijn, gelijke kansen, onderwijs, cultuur, jeugd, media, binnenlands bestuur, integratie en inburgering en sport§

strategische doelstellingen van het actieplan. Als coördinerend minister roep ik nog steeds elk half jaar de betrokken kabinetten bij elkaar om een stand van zaken op te maken, afstemming te zoeken en eventuele problemen aan te kaarten. En dat is nodig want we blijven geconfronteerd worden met signalen waaruit blijkt dat er nog veel werk aan de winkel is. Denk maar aan de verschillende verhalen in de media vanuit het uitgaansleven, de cultuursector, de politieke wereld en het hoger onderwijs. Eind 2022 was de uitvoering van het plan halfweg en vond een tussentijdse evaluatie plaats. Op basis daarvan en met input die we intussen nog kregen van het werkveld, slachtoffers, slachtofferverenigingen enz. werd het plan geüpdatet. Zo werden verschillende acties bijgestuurd, andere werden samengevoegd (om overlap te vermijden) en 21 nieuwe acties werden toegevoegd.

In het voorjaar van 2024 voorzie ik samen met de collega's een eindevaluatie van het actieplan. We zullen nagaan hoeveel van de intussen 85 opgenomen maatregelen werden afgerond, stopgezet of nog lopende zijn en zullen bekijken in welke mate we de strategische doelstellingen bereikt hebben.

1.3. Vlaams actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie

Op 21 mei 2021 gaf de Vlaamse Regering, op voorstel van mezelf en mijn collega-minister van Binnenlands bestuur, goedkeuring aan het Vlaams actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie 2020-2024. Het plan focust op diverse vormen van radicalisering en extremisme en geeft voor het eerst ook slachtoffers een centrale rol. Het actieplan bestaat uit 8 doelstellingen en 50 acties. Uit de voortgangsrapportage in 2023 bleek dat 9 acties reeds afgerond konden worden, 40 acties lopende zijn en nog 1 actie opgestart moest worden. Het Vlaams Platform Radicalisering zal tot 2024, zolang het actieplan loopt, de acties verder opvolgen en monitoren qua uitvoering.

1.4. Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan

Vanuit mijn bevoegdheid blijf ik aandacht schenken aan het waarborgen van de rechten van kinderen en jongeren. Het engagement dat ik reeds in het actieplan ter bestrijding van seksueel geweld nam om de Kindreflex uit te rollen binnen de justitiehuisen werd dan ook herhaald in het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan. De implementatie van deze methodiek is ondertussen grotendeels afgerond maar ik blijf aanvullend nagaan of er noden zijn om de kennis over dit thema nog meer te verankeren en ook bij de nieuwe justitieassistenten te introduceren.

In 2024 bekijk ik of en zo ja hoe we de Kindreflex kunnen vertalen binnen het VCET. De medewerkers van de mobiele eenheid komen regelmatig als enige ter plaatse binnen een gezin. Zij kunnen dan ook een belangrijke signaalfunctie opnemen binnen het thema van kindermishandeling.

1.5 Vlaams actieplan Jeugddelinquentie

In 2023 lanceerde ik samen met mijn collega-minister voor Welzijn het eerste Vlaamse actieplan jeugddelinquentie. Hoewel de algemene criminaliteit bij jongeren niet stijgt, ontstond de noodzaak hiertoe doordat de criminaliteit onder minderjarigen lijkt te verharderen en er ook nieuwe criminaliteitsfenomenen ontstaan. Zo is er sprake van meer fysiek geweld, meer bezit én gebruik van wapens, meer bendegeweld zoals drillrap, en criminaliteit in het kader van de war on drugs. De feiten worden dus ernstiger en gevaarlijker. Maar ook sociale media spelen steeds een grotere rol. Daarom is het van belang om actie te ondernemen op alle domeinen. In het actieplan bundelden we 25 acties en maatregelen waarbij wordt samengewerkt vanuit justitie, welzijn, onderwijs, jeugd, media, en lokale besturen.

In 2024 waken we over de uitvoering van de opgenomen acties en maken we een analyse welke maatregelen werden afgerond, stopgezet of nog lopende zijn.

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

Institutionele hervormingen

Als Vlaams minister van Justitie vroeg ik in 2022 aan grondwetspecialisten Stefan Sottiaux en Arvid Rohtus (KU Leuven) om een rechtsvergelijkende studie op te zetten over de mogelijke defederalisering van de bevoegdheid Justitie. Echt grondig onderzoek was daar immers nooit eerder over verricht. Het resultaat mag gerust baanbrekend genoemd worden.

De grondige rechtsvergelijkende en rechtspolitieke studie is geen ideologisch document. Het is een onafhankelijk werkstuk waarin geen keuze voor of tegen defederalisering gemaakt wordt.

De onderzoekers hebben diverse mogelijke toekomstscenario's uitgeschreven. Daarbij geven ze pro's en contra's aan. Het document werd aan alle parlementen bezorgd, en ik ga verder in gesprek met alle bevoegde ministers van justitie, de justitiehuzen en institutionele hervormingen hierover.

V. BELEIDSVELD OPGROEIEN

Inhoudelijk structurelement JEUGDDELINQUENTIERECHT

In het kader van het jeugddelinquentiebeleid geef ik, in samenwerking met mijn collega-minister van Welzijn, uitvoering aan het decreet jeugddelinquentierecht en monitor ik de effecten daarvan op het terrein. De benodigde opvangcapaciteit en een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers wordt uitgebouwd om de toekomstige uitdagingen aan te gaan.

1. Strategische en operationele doelstellingen

SD 1: Krachtadig en responsabiliserend jeugddelinquentiebeleid

Binnen het Vlaams justitiebeleid maak ik werk van een snelle, kordate en consequente opvolging van diegenen die de regels overtreden. Ook als het om minderjarigen gaat. Hierbij focus ik op responsabilisering en het beperken van recidive, door in te zetten op begeleiding en het aanbieden van aangepaste mogelijkheden tot re-integratie.

OD 1.1: Het decreet jeugddelinquentierecht implementeren

Onder impuls van mezelf en mijn collega-minister van Welzijn werd op 1 maart 2023 fase 2 van het decreet jeugddelinquentierecht uitgerold. Hiermee wordt een volledig nieuwe werking van de gemeenschapsinstellingen in Vlaanderen gerealiseerd. Zeer concreet betekent dit dat de gemeenschapsinstellingen voorbehouden worden voor jongeren die een delict pleegden en daders en slachtoffers dus gescheiden worden, dat de gemeenschapsinstellingen alleen nog maar gesloten afdelingen zullen hebben en dat de langdurige gesloten begeleiding van 2, 5 of 7 jaar concreet wordt.

In de tweede helft van 2023 wordt verder ingezet op de uitbreiding van het aantal plaatsen in de gemeenschapsinstellingen. Intussen is de toename van de capaciteit in De Grubbe van 45 naar 80 plaatsen gerealiseerd maar wil ik samen met mijn collega minister van Welzijn bijkomend investeren om de capaciteit, gefaseerd, in 2024 nog op te trekken. In 2024 zal het accent liggen op de verdere doorstart van de nieuwe werking van de gemeenschapsinstellingen, met een versterkte focus op het werken met gezinnen, versterken van de ouderlijke betrokkenheid, samenwerking met private partners in gedeelde trajecten bij de overgang van gemeenschapsinstelling naar verdere begeleiding of hulpverlening, en de verbinding met lokale ketenaanpak en externe partners, zoals de geestelijke gezondheidszorg. Dit alles in een onderbouwde forensische aanpak binnen de gesloten oriëntatie en begeleiding, waarbij we bij elke start in geslotenheid aanvangen met een risicotaxatie bij de jongere in combinatie met een observatieperiode van twee weken zodat de verdere opvolging en begeleiding echt op maat kan gebeuren. Ook de langdurige gesloten begeleiding van 2, 5 of 7 jaar in het geval van zware misdrijven voor jongeren vanaf 12 jaar zal een verdere doorstart kennen. De noodzakelijke begeleiding die hiermee gepaard gaat moet de jongeren voldoende intensief begeleiden, zodat ook zij nadien succesvol terug kunnen re-integreren in de maatschappij. Tot slot zetten we ook nog extra in op bijkomende veiligheidsmaatregelen in de gemeenschapsinstellingen, vermits alle afdelingen sinds 1 maart 2023 volledig gesloten zijn.

Vlaanderen kende historisch gezien een structureel plaatsgebrek binnen de gemeenschapsinstellingen. Met de uitbreiding van de capaciteit en het scheiden van slachtoffers en daders, en de invoering van het project kortverblijf in de gemeenschapsinstellingen, behoort dit structureel plaatsgebrek en het ermee gepaard gaande gevoel van straffeloosheid, definitief tot het verleden. We hebben,

na een positieve evaluatie, het kortverblijf verlengd in 2023 en voorzien nu ook in een decretale verankering ervan. Daartoe heb ik samen met mijn collega-minister van Welzijn een voorontwerp ingediend tot wijziging van het decreet jeugddelinquentierecht dat op 13 oktober 2023 voor een tweede keer principieel goedgekeurd werd door de Vlaamse Regering. Naast meer differentiatie in de instroom in de gemeenschapsinstellingen laat kortverblijf ook toe om daadkrachtig en kort op de bal te spelen en jongeren ervan te weerhouden nieuwe misdrijven te plegen. Het legistieke traject hiervoor is lopende en het wijzigingsdecreet zal de komende maanden voorgelegd worden aan het parlement.

Het betreffende ontwerp van decreet voorziet ook dat elektronische monitoring voor minderjarigen naast in de fase ten gronde, ook in de fase van de voorlopige rechtspleging kan worden ingezet, zowel als op zichzelf staande reactie als ter ondersteuning van voorwaarden zoals het volgen van een opleiding, tewerkstelling of een zinvolle tijdsbesteding, etc. Ik verwijs hiervoor naar de voorbereidende werkzaamheden in functie van de uitvoering van elektronische monitoring, waarbij het de expliciete vraag en verwachting was van de jeugdmagistratuur om elektronische monitoring zoals alle andere reacties in het jeugddelinquentierecht ook mogelijk te maken in de fase van de voorbereidende rechtspleging. In 2024 maken we verder werk van een uitvoeringsbesluit om elektronische monitoring effectief te implementeren. Ik kom hier verder op terug. (cf. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, OD 2.2: Het elektronisch toezicht als gemeenschapsgerichte straf of maatregel)

Eveneens voorziet het ontwerp van decreet in de uitvoering van de terbeschikkingstelling. Het geeft de jeugdrechtbank de mogelijkheid om een sanctie van gesloten begeleiding of langdurige gesloten begeleiding te combineren met een terbeschikkingstelling voor een maximale duur van tien, respectievelijk vijftien jaar, afhankelijk van de strafmaat. Dit is van belang bij zwaarwichtige feiten, zoals terroristische misdrijven, ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht en ernstige misdrijven tegen de integriteit van personen, waaronder seksuele misdrijven, waarbij op basis van risicotaxatie blijkt dat de jongere een hoog risico op recidive heeft op het plegen op nieuwe feiten. Dit impliceert immers dat de jongere niet alleen een gevaar betekent voor de maatschappij, maar ook voor zichzelf. We moeten immers vermijden dat jongeren met zware psychische problemen verder afglijden tot een moment waarop het te laat is, en ze nieuwe ernstige feiten plegen. We moeten hen de behandeling geven die ze nodig hebben. De terbeschikkingstelling biedt daarenboven ook een brug naar de meerderjarigheid toe, waar anders een breuk komt wanneer de jongere meerderjarig wordt of in zijn meerderjarigheid uit de GI komt. Tot nu toe wordt de jongere gewoon losgelaten op de maatschappij en is er geen enkele opvolging meer mogelijk. Met de uitvoering van TBS willen we aan deze problematiek tegemoet komen.

Daarnaast heft het hoger vermelde ontwerp van decreet de maximale leeftijdsgrens op voor het opleggen van reacties aan minderjarige daders en voor de uitvoering ervan. Immers, in het Strafwetboek gelden de verjaringstermijnen voor iedereen. Minder- of meerderjarig. En de rechtsleer neemt ook aan dat de verjaringstermijnen uit het strafrecht blijven doorwerken in het jeugddelinquentierecht. Toch werd er destijds voor gekozen in het jeugdbeschermingsrecht en het jeugddelinquentierecht om het bestraffen van misdrijven gepleegd in de minderjarigheid maar mogelijk te maken tot de leeftijd van 23 jaar. Daarna was geen enkele straf meer mogelijk, terwijl volgens de federale regels op moord een verjaringstermijn van 30 jaar geldt en voor zedenfeiten op minderjarigen zelfs geen enkele verjaringstermijn. Bovendien bleek uit een rechtsvergelijkend onderzoek dat in geen enkel van de buitenlandse, Europese rechtsstelsels een maximale leeftijdsgrens gehanteerd wordt voor het opleggen en uitvoeren van reacties op delicten gepleegd door minderjarigen. Via de opheffing van de maximale leeftijdsgrenzen zorgen we er dus voor dat

de verjaringstermijnen ook bij minderjarige daders in acht worden genomen en ze ook nog op latere leeftijd een gepaste straf kunnen krijgen voor een jeugddelict. Denk maar aan zedenmisdrijven waarbij slachtoffers er soms heel lang over doen om aangifte te doen, of Syriëstrijders die pas na hun meerderjarigheid terugkeren naar ons land. Zo kunnen ook slachtoffers alsnog een maatschappelijk antwoord krijgen.

Omwille van de opheffing van de maximale leeftijdsgrenzen alsook de uitvoering van de terbeschikkingstelling maakt het ontwerp van decreet ook de brug tussen het decreet jeugddelinquentierecht en de justitiehuisen, die eveneens onder mijn bevoegdheid ressorteren en instaan voor de opvolging van de strafuitvoering indien de minderjarige dader de volle leeftijd van 23 jaar heeft bereikt. Het decreet voorziet in de mogelijkheid van noodzakelijke gegevensdeling tussen de diensten betrokken bij de uitvoering van het jeugddelinquentierecht en de justitiehuisen, wat tevens noodzakelijk is in het kader van de overgang van minder- naar meerderjarigheid, waar ik verder nog op terugkom.

Naast een nieuw beleid rond minderjarige daders, voert het decreet ook een nieuwe aanpak door naar slachtoffers van minderjarige daders toe. Het expliciet inzetten op het informeren van slachtoffers van jeugdcriminaliteit gebeurde immers niet. Voordien hadden slachtoffers dus geen enkel zicht op de maatregelen die worden genomen ten opzichte van hun dader. Ook de dienst slachtofferonthaal kreeg die informatie niet, waardoor slachtoffers van minderjarige daders dus ongelijk behandeld werden, want voor slachtoffers van meerderjarige daders bestaat er wel een regeling waardoor zij wel op de hoogte blijven van hun zaak. In uitvoering van artikel 16 van het decreet jeugddelinquentierecht inzake het informeren van slachtoffers namen we in 2023 al de nodige regelgevende initiatieven. Hiermee zorgen we ervoor dat slachtoffers, indien ze dit wensen, geïnformeerd worden bij elke herziening van een maatregel van minderjarige verdachten en daders. Maar hiertoe dient het parket wel de dienst slachtofferonthaal te vatten, waarvoor ik destijds het College van Procureurs-generaal gemobiliseerd heb om de omzendbrief waar deze werkwijze op gebaseerd is, in herinnering te brengen bij alle parketten zodat zij maximaal de dienst slachtofferonthaal vatten. Maar met het bovenvermelde wijzigingsdecreet van het jeugddelinquentierecht gaan we nog een stapje verder: we voorzien ook de mogelijkheid om bij elk begin van een maatregel of sanctie te voorzien dat de slachtoffers geïnformeerd worden over het traject dat zal volgen, de noodzakelijke informatie ontvangen over de reactie die aan minderjarige daders wordt opgelegd alsook de eventuele slachtoffergerichte voorwaarden. Ook bij een beëindiging van een maatregel door de jeugdrechter moeten slachtoffers dit zo snel mogelijk weten. Slachtoffers van minderjarige daders zullen dus dezelfde zorg en aandacht krijgen als slachtoffers van volwassen daders. Hierbij is dus wederom een belangrijke rol weggelegd voor de dienst slachtofferonthaal van de justitiehuisen, maar ook voor andere noodzakelijke actoren binnen de keten van het jeugddelinquentierecht, zoals de jeugdparketten, (de griffies van) de jeugdrechtbanken, en de diensten binnen Opgroeien. Daarom is er momenteel een traject lopende tussen deze belangrijke actoren en de dienst slachtofferonthaal om te zorgen voor een continue en vlotte informatiedoorstroom. Dit traject zal in 2024 verder uitgewerkt worden in een aangepast uitvoeringsbesluit. We zetten dus het perspectief en de belangen van het slachtoffer blijvend mee op de agenda.

Het decreet jeugddelinquentierecht hecht tenslotte veel belang aan wetenschappelijk onderbouwd werken en voorziet in een permanente monitoring en evaluatie van het decreet. Binnen het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is een vervolgonderzoek gestart, voortbouwend op het vooronderzoek dat door het steunpunt uitgevoerd werd met betrekking tot de "Monitoring en evaluatie van het decreet jeugddelinquentierecht". De focus van het onderzoek zal uitgaan naar de implementatie en doelrealisatie van het decreet op het niveau van de jeugdparketten. In het betreffende onderzoek zal onder meer nagegaan worden of

het Vlaamse jeugdparketten gebruik maken van hun nieuwe, meer uitgebreide bevoegdheden, of er sterk ingezet wordt op slachtofferschap door bijv. herstelbemiddeling, en of er snel en kort op de bal gespeeld wordt. De eerste resultaten worden midden 2024 verwacht. Ik zal dit onderzoek van nabij opvolgen.

We gaan eveneens op basis van het in 2023 afgeronde mapping inzake recidive, verder inzetten om in overleg met de jeugdparketten verder permanent werk te maken van het monitoren en opvolgen van de uitkomsten van interventies in jeugddelinquentie. Dit zal ervoor zorgen dat we in de toekomst beroep zullen kunnen doen op eigen Vlaamse recidivecijfers.

OD 1.2: Bijkomende initiatieven voor een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers

Naast dit voorontwerp van decreet dat verdere uitvoering en nieuwe impulsen geeft aan het jeugddelinquentierecht, introduceerden we in 2023 ook een eerste Vlaams actieplan jeugddelinquentie. Met dit actieplan, onder coördinatie van mezelf en mijn collega-minister van Welzijn, willen we gebaseerd op wat er op het terrein wordt waargenomen, bepaalde zaken aanscherpen en enkele lacunes wegwerken, rekening houdende met de stijgende complexiteit binnen jeugddelinquentie, nieuwe criminaliteitsvormen alsook de verharding van bepaalde vormen van criminaliteit bij jongeren. Zo is er sprake van meer fysiek geweld, meer bezit én gebruik van wapens, meer bendegeweld zoals drillrap, en criminaliteit in het kader van de war on drugs. De feiten worden dus ernstiger en gevaarlijker. Maar ook sociale media spelen daar in een grotere rol.

Preventief inzetten op het voorkomen van jeugddelicten en een omvattende aanpak van jeugddelinquentie vraagt om een daadkrachtig en breed gedragen transversaal beleid. Het is dan ook belangrijk om horizontale acties en maatregelen binnen de Vlaamse Regering te formuleren. De 25 acties en maatregelen situeren zich op de volgende 4 niveaus of krachtlijnen: preventie, opsporing en vervolging, ouderlijke verantwoordelijkheid en informatie-uitwisseling. Het spreekt voor zich dat we in 2024 de voortgang en de evoluties van de 25 acties in dit actieplan nauwgezet opvolgen.

Naast de 25 acties op Vlaams niveau, ga ik ook in gesprek met de federale minister van justitie en de politie, die natuurlijk ook een belangrijke rol spelen bij de aanpak van jeugdcriminaliteit. Idem voor de drugscommissaris, in het kader van de aanpak van drugscriminaliteit.

Naast samenwerking met de federale actoren is het ook belangrijk om op internationaal vlak ook afstemming te zoeken. Dit voornamelijk met Nederland in het kader van grensoverschrijdende criminaliteit rond drugs, het drillrap fenomeen dat zich in Vlaanderen installeerde maar vanuit Nederland kwam overgewaaid, en in het kader van de uitleveringen van Nederlandse jongeren die in onze gemeenschapsinstellingen opgesloten zijn. Ik zat in 2023 al verscheidene keren samen met de Nederlandse collega's en we kwamen tot het initiatief om in 2024 een Vlaams-Nederlandse justitietop te organiseren waar al deze thema's aan bod zullen komen. Ook mijn collega-minister voor Welzijn en de federale minister van Justitie zullen deel uitmaken van deze top.

Om de effectiviteit van de opgelegde maatregelen zoals bepaald in het decreet jeugddelinquentierecht, te meten, zet ik, samen met mijn collega-minister van Welzijn, systematisch in op onderzoek naar interventies in jeugddelinquentie. In dit kader heb ik in 2022 de interventiedatabank voor goede praktijken gelanceerd. De databank is ondertussen op kruissnelheid. Momenteel zijn er al interventies en kwaliteitsvolle praktijken in het kader van het jeugddelinquentierecht die het volledige erkenningsproces doorlopen hebben en opgenomen zijn in de databank

(bijv. uit Antwerpen en Mechelen). Andere innovatieve aanvragen tot opname in de databank (dit zowel naar jongvolwassenen als naar nieuwe Vlaamse initiatieven zoals ketenaanpak) zijn lopende. In 2024 bouwen we het aantal goede en werkzame praktijken samen met het werkveld en de wetenschap verder uit en voeden zo systematisch de overzichtelijke en toegankelijke interventiedatabank. We versterken hiermee bestaande initiatieven inzake kennisontwikkeling en kennisdeling.

Met het oog op een snelle afhandeling van kleinere en veelvoorkomende criminaliteitsvormen zet ik, samen met de magistratuur, het komende jaar verder in op het reeds ingeslagen lik-op-stuk beleid en voorzien we ook in uitbreiding naar jeugddelinquentie. Het gaat onder meer in Limburg om Sectie M+ , en Project SAMEN in Mechelen (en bij uitbreiding Antwerpen en Neteland), die dergelijke criminaliteitsvormen snel willen afhandelen door daders na vating onmiddellijk voor te leiden voor de rechtbank en daar ook snelle en gepaste maatregelen op te leggen. Ik kom hier verder op terug in OD 2.4 Een snelle, kordate en consequente opvolging en responsabiliserende begeleiding van daders.

Verder zet ik samen met mijn collega-minister van Welzijn nog meer in op de lokale ketenaanpak in het kader van jeugddelinquentie, zoals Kompas+ in Antwerpen en nog 4 lokale projecten in Kortrijk, Gent, Mechelen en Genk, die middelen ontvangen in het kader van de Vlaamse Veerkracht. Binnen de lokale ketenaanpak wordt een samenwerking opgezet tussen justitie, politie, lokale besturen, andere lokale actoren en (jeugd)hulpverlening om aan de slag te gaan met minderjarige veelplegers tussen 12 en 18 jaar. Via een ketenaanpak worden de jongeren inclusief hun gezin door alle betrokken actoren in een geïntegreerd traject opgevolgd. Straffen is belangrijk, maar verder opvolgen om recidive te voorkomen is minstens even belangrijk.

In 2024 gaan we verder aan de slag met de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek naar de lokale ketenaanpak Kompas+, dat door mezelf geïnitieerd werd. Hiermee beogen we Kompas+ evidence-based te onderbouwen en bekijken we voor 2024 een verdere gefaseerde uitrol van ketenaanpak in Vlaanderen. In dat kader voorziet het bovenvermelde wijzigingsdecreet in een verankering van een integrale ketenaanpak jeugddelinquentie voor elk gerechtelijk arrondissement.

Hoewel de doelgroepen per ketenaanpak telkens verschillen, zijn alle partners het over één ding eens: een ketenaanpak wérkt. Ook voor de persoon in kwestie is het handiger om één aanspreekpunt te hebben en tegelijkertijd aan verschillende facetten van zijn problemen te werken, in plaats van telkens van organisatie naar organisatie te worden doorverwezen. Nieuw daarbij is dat het hele gezin, dus ook de ouders, zullen betrokken worden. Veel problemen die jongeren ervaren manifesteren zich immers in het gezin. Dat maakt het voor veel jongeren onmogelijk om op eigen houtje uit hun criminele vicieuze cirkel te geraken, als ze telkens opnieuw geconfronteerd worden met de problemen thuis en hier geen ondersteuning en structuur vinden, laat staan dat ze thuis geconfronteerd worden met criminele activiteiten van hun gezinsleden. Daarom worden ook de ouders telkens betrokken op een casusoverleg. Indien zich binnen het gezin van de jongere problemen situeren die zijn criminaliteit in de hand hebben gewerkt, worden deze problemen dus eveneens mee besproken op het casusoverleg en wordt de ouders ook een hulpverleningstraject aangeboden, zodat een eventuele vicieuze cirkel doorbroken kan worden en uiteindelijk de jongere niet steeds opnieuw in criminaliteit verglijdt. Dit werd alvast meegenomen in het bovenvermelde wijzigingsdecreet.

Nog in het kader van lokale ketenaanpak, voorzien we in het wijzigingsdecreet dat er na elke uitstroom uit een gemeenschapsinstelling telkens een ketenaanpak plaatsvindt, waarbij ook de ouders altijd betrokken worden. De gemeenschapsinstellingen worden hierbij ook een vaste kernpartner in de

ketenaanpak en kunnen voorafgaand aan de uitstroom van de jongere een casusoverleg initiëren samen met alle relevante partners om het verloop van zijn traject te bespreken alsook zijn verder re-integratieplan. In het wijzigingsdecreet is ook voorzien dat de ketenaanpak wordt toegevoegd aan de lijst van voorwaarden die een jeugdrechter kan opleggen. Dus de jeugdrechter kan vanaf nu ook expliciet een ketenaanpak of casusoverleg als voorwaarde voor de verdere opvolging van de minderjarige opleggen.

Tenslotte moet ook blijvend worden ingezet op de overgang van minder- naar meerderjarigheid bij jeugddelinquenten. Want crimineel gedrag en/of achterliggende problematieken stoppen niet op 18 jaar. Het is belangrijk dat de opvolging en begeleiding tijdens de minderjarigheid kunnen doorlopen tijdens de jongvolwassenheid. Bij minderjarigheid vallen de betrokken ouders onder de diensten van mijn collega-minister van Welzijn, bij meerderjarigheid gaan ze voor opvolging over naar de justitiehuisen, die onder mijn bevoegdheid ressorteren. Tussen beide diensten moeten er dus afspraken gemaakt worden om die overgang zo vlot mogelijk te laten verlopen, zodat er geen lacunes zijn. Het bovenvermelde wijzigingsdecreet voorziet daarom ook in een decretale basis voor de noodzakelijke gegevensuitwisseling.

Nog in dit kader heb ik de ketenaanpak Kompas+ uitgebreid naar de jongvolwassenheid. Kompas+ start initieel op in de minderjarigheid, maar zet dankzij de inzet van een extra casusregisseur, die ik gesubsidieerd heb, door tot in de meerderjarigheid volgens een afgesproken transitieplan. Ook in 2024 zetten we dit verder.

Tevens heb ik in 2021 samen met het parket van Antwerpen de Jongerenopvolgingskamer (JOK) opgericht. De JOK is een gespecialiseerde kamer binnen de rechtbank van eerste aanleg die de mogelijkheid biedt aan jongvolwassenen op de overgang van minder- naar meerderjarigheid om – onder toezicht van deze kamer – met begeleiding/ondersteuning van hulpverlening aan zijn of haar problematieken te werken. Begin 2023 hebben we dit proefproject grondig geëvalueerd en een aantal verbeterpunten voorop gesteld. Zo introduceerden we, voorafgaand aan elke zitting, een casusoverleg tussen alle partners, zodat informatie op een efficiënte en effectieve manier gedeeld wordt in het belang van de opvolging van de jongere. We zullen begin 2024 de nieuwe werkwijze opnieuw evalueren met het oog op een verderzetting van de JOK in Antwerpen.

2. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Wat de middelen voor het beleid rond jeugddelinquentie betreft, verwijs ik naar de beleids- en begrotingstoelichting van mijn collega-minister van Welzijn met wie ik deze bevoegdheid deel.

VI. BELEIDSVELD JUSTITIE EN HANDHAVING

Inhoudelijk structurelement JUSTITIE EN HANDHAVING

Het beleidsveld Justitie en Handhaving is tweeledig. De cluster Justitie omvat doelstellingen rond de justitiehuizen, het VCET, de juridische eerstelijnsbijstand, gendergerelateerd geweld en de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden. De cluster Handhaving omvat de doelstellingen rond het Vlaams Handhavingsbeleid, met name het veiligheidsbeleid, het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving en de bestuurlijke aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad.

1. Strategische en operationele doelstellingen – cluster Justitie

SD 1: Slachtoffers centraal in het Vlaams beleid

Het verhaal van de dienst slachtofferonthaal begon dertig jaar geleden met een boek van de zelfhulpgroep van ouders van een vermoord kind, dat toen voor heel wat ophef zorgde. In het boek vertelt een moeder over haar juridische lijdensweg nadat ze haar kind had verloren tijdens een kampeervakantie in Zuid-Frankrijk. Zo voelde ze zich in de steek gelaten door justitie en hulpverlening omdat ze met haar vragen over het gerechtelijk onderzoek nergens terecht kon. Ze stond er alleen voor. Door deze ophef werd er in 1993 bij 4 Vlaamse parketten, in Mechelen, Brugge, Turnhout en Brussel, een dienst slachtofferonthaal opgericht als proefproject. In 1994 volgden Leuven, Dendermonde, Kortrijk en Hasselt. Tegen 1996, door de zaak Dutroux, kwam alles in een stroomversnelling en kreeg de uitbouw van een dienst slachtofferonthaal bij elk parket de hoogste prioriteit. In 2014 werd de dienst slachtofferonthaal, nu een onderdeel van de justitiehuizen, overgeheveld naar Vlaanderen. Intussen ontfermde de dienst zich jaarlijks over een 5000-tal dossiers. Dat cijfer bleef stabiel tot 2019. Om slachtoffers nog beter te kunnen bijstaan, wierf ik 44 extra justitieassistenten en 6 teamverantwoordelijken aan. Dat is meer dan een verdubbeling t.o.v. 2019, toen bestond het team slachtofferonthaal uit 33 medewerkers. Daarnaast zette ik extra in op sensibilisering bij de magistratuur om slachtofferonthaal meer te vatten. Als resultaat helpen we nu dubbel zoveel slachtoffers verder. Van jaarlijks ongeveer 5000 slachtoffers tot 2018 naar 10 400 slachtoffers vorig jaar. Dat is meer dan een verdubbeling. Ook dit jaar lijkt het er op dat het record van vorig jaar verpulverd zal worden. Waar vorig jaar rond deze periode 5854 nieuwe dossiers waren binnen gekomen, zijn dat er dit jaar al 6622. Dat is alweer een stijging van iets meer dan 13% in vergelijking met vorig jaar. Om dit jaar slachtofferonthaal nog extra in de kijker te zetten organiseert het Agentschap Justitie en Handhaving op 20 oktober een studiedag rond 30 jaar slachtofferonthaal met zowel terugblik als een blik op de toekomst, maar ook met slachtoffers die zelf het woord nemen.

In die 30 jaar slachtofferonthaal, heeft de dienst dus al heel wat slachtoffers bijgestaan, zowel in kleinere als grotere zaken met meerdere slachtoffers zoals de treinrampen in Wetteren en Buizingen, de gasramp in Gellingen, de zaak rond Kim De Gelder, etc. Nooit heeft de dienst slachtofferonthaal qua omvang van aantal slachtoffers en grootte van proces echter zo een uitdaging gekend als bij het proces van de aanslagen op Zaventem en Maalbeek van 22 maart 2016, dat 9 maanden in beslag heeft genomen. Vele slachtoffers en nabestaanden hebben het proces gevolgd. Wie dat wenste, kon hierin bijgestaan worden door de justitieassistenten van de diensten slachtofferonthaal. Om de dagelijkse werking en dienstverlening van deze diensten te garanderen, werden tijdelijk 25 extra justitieassistenten aangeworven. Op die manier konden er 38 meer ervaren justitieassistenten in een beurtrol, permanent aanwezig zijn op het proces. De aangeboden ondersteuning werd maandenlang minutieus voorbereid: alle mogelijke scenario's werden

uitgewerkt opdat slachtoffers en nabestaanden in de best mogelijke omstandigheden konden worden geholpen. Ik zal de contracten van de 25 justitieassistenten die voor het proces extra werden aangeworven nog verlengen zodat we het stijgend aantal dossiers kunnen blijven opvangen en we de kwaliteit van onze dienstverlening hoog kunnen houden.

Ik vond het ook erg belangrijk om zorg te dragen voor de justitieassistenten die het proces hebben gevolgd. Zo heb ik voorzien in een aanbod van supervisie om er voor te zorgen dat de ingrijpende verhalen van slachtoffers en nabestaanden, de impact van het beeldmateriaal van de aanslagen, de emoties van het moment... op een professionele wijze konden worden besproken met een externe supervisor. Ik wil dat aanbod ook verder zetten voor ieder assisenproces die onze dienst slachtofferonthaal moet bijwonen, want dat zijn heel intensieve en emotioneel beladen dagen voor slachtoffers, waar de justitieassistent hen dikwijls lange dagen en uren bij staat, maar tegelijkertijd ook alle gruwel van de misdrijven mee beleeft. Daarom zal ik ervoor zorgen dat er altijd voldoende supervisie en intervisie aanwezig is voor onze diensten.

Naar aanleiding van de aanslagen, kwamen er ook een heleboel aanbevelingen uit de parlementaire onderzoekscommissie. Eén van die aanbevelingen was het oprichten van een centraal loket voor slachtoffers van terroristische daden. Sinds 2019 werken mijn diensten samen met de andere gemeenschappen en het federaal parket mee aan de uitwerking hiervan, tot het stil viel door gebrek aan een DPO bij het federaal parket. Nadat we dit samen met de Franstalige collega's herhaaldelijk hebben aangekaart bij het College van procureurs-generaal, werden uiteindelijk de werkzaamheden door mijn federale collega en het federaal parket begin dit jaar weer opgepikt. Zo riep het federaal parket de werkgroep rond de oprichting en implementatie van het centraal loket opnieuw bij mekaar. In die werkgroep wordt de implementatie van het centraal loket vanuit een praktisch standpunt verder uitgewerkt. Daarbij wordt nu een onderscheid gemaakt tussen het centraal loket as such (beheer van de slachtofferlijsten, uitwerken website, logistiek organisatie, ontwikkelen van een FAQ, ...) en het call-center van het centraal loket dat op drie niveaus wordt georganiseerd. Wanneer er een aanslag of ramp is met een beperkt aantal slachtoffers fungeert de nationale slachtoffercel van het federaal parket als call-center voor de slachtoffers. Bij een aanslag of ramp met een groter aantal slachtoffers, die de capaciteit van de nationale slachtoffercel overstijgt, wordt het call-center van het federaal parket met versterking van de gemeenschappen geactiveerd. Voor Vlaanderen gaat het dan om een samenwerking met zowel de diensten slachtofferonthaal als de diensten slachtofferhulp van de CAW. Bij een aanslag of een ramp met een heel groot aantal slachtoffers wordt er een professioneel call-center geactiveerd waarbij de medewerkers dan de nodige opleiding krijgen om met slachtoffers om te gaan. Mijn diensten blijven het komende jaar meewerken aan de concretisering ervan zodat de werking op punt staat indien er zich een ramp of aanslag zou voordoen.

Daarnaast wil ik ook de dienstverlening van de diensten slachtofferonthaal in het algemeen verbeteren. In 2024 ga ik daarom verder aan de slag met de resultaten en de aanbevelingen uit het onderzoek van UCLL waarbij slachtoffers, advocatuur en magistratuur werden bevraagd naar hun ervaringen met de diensten slachtofferonthaal enerzijds en de resultaten van de interne bevraging van de diensten slachtofferonthaal anderzijds. De uitvoering van de acties uit het plan van aanpak wordt voortgezet en de methodologie van de diensten slachtofferonthaal wordt verder geoptimaliseerd. Zo zullen bijvoorbeeld de folders die politie verspreiden met informatie over slachtofferonthaal geüpdatet worden en opnieuw verspreid worden; zetten we in op de opleiding van de magistratuur zodat zij slachtofferonthaal echt beter leren kennen en slachtoffers zo ook sneller en beter doorverwijzen; zetten we in op huisbezoeken in dossiers met overlijdens; werken we verder aan de ontwikkeling van een e-portaal waar slachtoffers afspraken kunnen maken met hun justitieassistent, uitnodigingen en een stand van zaken

van hun dossier kunnen terugvinden en documenten ten behoeve van de justitieassistent kunnen opladen (cfr. VI. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens); en contacteren we slachtoffers niet enkel via brief bij de eerste contactname, maar ook meer laagdrempelig via e-mail of telefoon indien die gegevens beschikbaar zijn. Eens er contact is met slachtoffers, gebeurt dit uiteraard via telefoon of mail, maar bij de eerste contactname zijn we dikwijls verplicht enkel via brief te werken, omdat de andere contactgegevens gewoon niet beschikbaar zijn.

Logischerwijs worden het e-mailadres en telefoonnummer van het slachtoffer niet opgenomen op het proces-verbaal (PV) van de politie gezien zo de dader ook toegang zou hebben tot die gegevens. Het zijn wel echter enkel die gegevens die de justitieassistent ter beschikking heeft om het slachtoffer te contacteren. Daarom ben ik al enkele maanden bezig om met het College van procureurs-generaal een oplossing te zoeken. Enerzijds omdat het adres dus wel op het PV wordt opgenomen en dat is ook vaak problematisch. Denk maar aan een situatie waarbij een stalker zo de woonplaats van een slachtoffer na een verhuis te weten komt. Daarom pleit ik ervoor om enkel naam en rijksregisternummer op het PV op te nemen, zoals nu ook al gebeurt voor het stalkingsalarm. Anderzijds hebben de justitieassistenten wel de contactgegevens van de slachtoffers nodig om hen te kunnen contacteren, maar dus zonder dat deze op het PV worden opgenomen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door dit naar analogie met de dossiers in de strafuitvoering in een aparte map te bewaren, maar dit blijkt volgens het College toch niet zo evident te zijn. Ik blijf met hen in gesprek om tot een werkbare oplossing te komen. Zo staat dit op 16 oktober 2023 ook opnieuw op de agenda tijdens het overleg dat gepland is met hen en de andere gemeenschappen.

Tijdens dit overleg dat ik minstens twee keer per jaar heb met het College probeer ik steeds te ijveren voor de rechten van slachtoffers. De contactgegevens en het centraal loket zoals hierboven besproken zijn daar voorbeelden van, maar daarnaast heb ik het er ook bijvoorbeeld over de problemen die er soms nog zijn om slachtoffers te verwittigen. Er zijn zodanig veel diensten die slachtoffers kunnen/moeten verwittigen bij bijvoorbeeld een vrijlating uit de gevangenis of andere modaliteiten, dat het soms in de praktijk verkeerd loopt. Zo komt bijvoorbeeld de informatie niet tijdig tot bij slachtofferonthaal, die het slachtoffer voor de vrijlating moet informeren, of de gevangenis had het over het hoofd gezien of het was onduidelijk wie het slachtoffer moest informeren, ... Dat zijn menselijke fouten maar met grote gevolgen. Daarom heb ik nu ook aan het College gevraagd om alle wet- en regelgeving op te lijsten rond het informeren van slachtoffers zodat we lacunes kunnen identificeren en wegwerken en de werking kunnen optimaliseren. Ik verwacht dit overzicht dit najaar zodat we daar meteen met alle diensten, ook de federale diensten, mee aan de slag kunnen gaan.

Een ander punt dat tijdens deze vergaderingen wordt aangekaart, is het voorzien van een lokaal voor de dienst slachtofferonthaal, en dus ook voor de slachtoffers, in alle gerechtsgebouwen. Op mijn vraag worden nu ook de noden voor heel België in kaart gebracht en wordt er door mijn federale collega gekeken hoe hieraan tegemoet gekomen kan worden.

Een andere manier om slachtoffers bij te staan en hen een betere en meer effectieve dienstverlening aan te bieden, is hen ook meer veiligheid te bieden ten opzichte van hun daders wanneer er een contact- of regioverbod werd uitgesproken. Daarom heb ik bij de aankoop van de nieuwe enkelbanden voorzien dat er een technologische toepassing vervat zat die slachtoffers de nodige bescherming kan bieden. Deze toepassing genereert namelijk een alarm op het moment dat de dader en slachtoffer in elkaars buurt komen. De overheidsopdracht voor de aankoop van deze enkelbanden werd in augustus 2023 afgerond. Nu ben ik volop bezig met de voorbereiding van een proefproject met deze toepassing dat

in het voorjaar 2024 van start moet gaan in samenwerking met de strafuitvoeringsrechtbanken.

Naast het monitoren van de dader onder elektronisch toezicht wil ik door het gebruik van die applicatie dus ook het slachtoffer extra bescherming bieden. In eerste instantie denken we aan de toepassing bij feiten van belaging, intrafamiliaal geweld, eegerelateerd geweld, zedendelicten of tienerpooiers waarbij de dader een contact- of regioverbod opgelegd krijgt. Een werkgroep bereidt op basis van goede praktijken in landen als Spanje, Frankrijk, Nederland en Noorwegen momenteel de ingebruikname van de nieuwe applicatie nauwgezet voor en werkt de modaliteiten verder uit. Het is immers belangrijk dat elke partner in de keten (waaronder de strafuitvoeringsrechters, de politie, het parket, het gevangeniswezen, etc) mee is in het verhaal zodat de slachtofferapplicatie in de aangewezen dossiers wordt opgelegd. Een belangrijk onderdeel daarvan is het informeren van het slachtoffer. Deze zal vooraf door de justitieassistent van dienst slachtofferonthaal de nodige uitleg krijgen over de applicatie, de opvolging en afspraken.

De Vlaamse justitie zet ook ruimer in op slachtoffers, naast de diensten slachtofferonthaal. Zo richtte ik samen met mijn collega minister bevoegd voor Gelijke Kansen in september het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag op. Het Vlaams meldpunt is een samenwerking tussen het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) en het agentschap Justitie en Handhaving. Bij dit meldpunt kunnen burgers terecht met een melding over grensoverschrijdend gedrag in de sectoren waarvoor Vlaanderen bevoegd is. De eerste kernopdracht van het meldpunt bestaat erin om meldingen van grensoverschrijdend gedrag te ontvangen en er een passend gevolg aan te geven. Het meldpunt is een betrouwbaar, laagdrempelig en onafhankelijk aanspreekpunt dat werkt op maat van het slachtoffer. Met een uitgebreide vraag- en aanbodsverheldering wordt het slachtoffer ondersteund om stappen te zetten die hij verkiest om gevolg te geven aan het grensoverschrijdend gedrag. Het meldpunt biedt (erkennings)gesprekken, herstelgesprekken, bemiddeling, behandeling in de geschillenkamer van het VMRI, een kortdurend therapeutisch aanbod, juridisch advies en ondersteuning, begeleiding en opvolging bij de procedures binnen de eigen sector. Naast dit intern aanbod kan het meldpunt ook doorverwijzen naar een meer gepast extern hulpaanbod. De tweede opdracht van het meldpunt is het formuleren van aanbevelingen voor organisaties waar het grensoverschrijdend gedrag plaatsvond. Door monitoring van de ontvangen meldingen kunnen ook sector specifieke of sectoroverschrijdende adviezen opgemaakt worden. Op die manier kan grensoverschrijdend gedrag ook structureel aangepakt worden. Momenteel wordt hiervoor een decretaal kader voorbereid met de nodige garanties rond onafhankelijkheid, deontologie, beroepsgeheim enzovoort. Dit najaar gaan we per sector aan de slag met een gerichte sensibiliseringscampagne, in het onderwijs doen we dat samen met de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS).

Het meldpunt zal ook nauw samenwerken met de Erkennings- en Bemiddelingscommissie voor slachtoffers van misbruik in het verleden, die sinds 1 januari 2022 deel uitmaakt van het agentschap. Vorig jaar werden daar al 6 extra commissieleden voor aangeworven, dit jaar zijn er opnieuw een 6-tal extra aangeworven en zijn er nog gesprekken lopende voor extra vrijwilligers. Ook zijn de 3 experts in dienst van het Agentschap Justitie en Handhaving dit najaar gestart, om de commissie te kunnen versterken. In de nasleep van de serie 'Godvergeten' merken we immers toch ook meer meldingen van misbruik, in onder andere Vlaamse internaten, dus het is belangrijk dat ook deze nieuwe instroom goed kan opgevangen worden.

Tenslotte werk ik samen met de federale minister van Binnenlandse Zaken, de federale minister van Justitie en de Vlaamse minister van Welzijn, verder aan de herziening van het Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de

Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg dat ik in het begin van de legislatuur opstartte. Afgelopen jaar startte ik na de laatste onderhandelingen over de tekst het legistisch traject op. Ik verwacht het traject begin volgend jaar af te ronden. Met het nieuwe samenwerkingsakkoord kijken we veel meer naar de noden van slachtoffers in plaats van naar de grenzen van ieders organisatie en kunnen we slachtoffers nog meer centraal zetten. Zo wordt bijvoorbeeld duidelijk vastgesteld welke gegevens wanneer tussen welke diensten moeten uitgewisseld worden om te verhinderen dat slachtoffers steeds opnieuw hun verhaal zouden moeten brengen. Door dit vast te leggen in het akkoord is die uitwisseling niet langer afhankelijk van de goodwill van individuen en krijgt elk slachtoffer een gelijkwaardige behandeling. Het komende jaar werk ik bovendien samen met de betrokken partners een bijkomende methodologie uit om de principes uit dit samenwerkingsakkoord om te zetten in de praktijk. In dat document zal dan echt geconcretiseerd worden hoe de verschillende betrokken partners hier uitwerking aan geven in de praktijk. Het kan dan bijvoorbeeld gaan over een warme doorverwijzing waarbij de ene dienst de andere dienst zelf opbelt om al duiding te geven en voor het slachtoffer al een afspraak maakt, zodat een slachtoffer niet zelf opnieuw moet beginnen.

SD 2: Maximaal inzetten op het beperken van recidive en het bevorderen van re-integratie

OD 2.1: Een zinvol hulp- en dienstverleningsaanbod voor gedetineerden en geïnterneerden op maat

Het Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025 (STRAP 20-25) is de leidraad voor mijn beleid in de gevangenis. Onder mijn coördinatie beoogt dit plan in samenwerking met de collega-ministers, de concretisering van het Vlaamse aanbod aan gedetineerden waarbij we extra willen inzetten op werk, onderwijs, behandelaanbod en wonen. Ik ben momenteel volop bezig met de tussentijdse evaluatie van het plan, om te kijken waar we moeten bijsturen (cfr. supra). Zo zullen we een tiental nieuwe maatregelen toevoegen. Ze gaan van investeringen in de behandeling van zedendelinquenten, hoog-risico profielen en multiprobleem gedetineerden over strategieën en tools om het aanbod beter te meten (o.a. de werking van de forensische teams binnen de geestelijke gezondheidszorg) tot een algemene aanpak voor de verzameling van data over het aanbod.

Om de samenwerking tussen stakeholders en partnerorganisaties te versterken, zette ik vorig jaar samen met mijn collega-minister van Werk en Sociale Economie een succesvol partnerschap op met het Europees Sociaal Fonds (ESF). Zo startten er in totaal 6 lokale projecten op met elk een andere focus (bv. nieuwe detentievormen in Haren en nieuw Dendermonde, detentiehuisen, samenwerken op dossierniveau, ondersteuning bij vrijlating), maar wel met hetzelfde einddoel, namelijk een betere re-integratie. Elk van die projecten startte met een analyse om zo te komen tot een experiment om echt in de praktijk een nieuwe manier van werken te gaan testen. Zo wordt er in Antwerpen en Gent een professional en/of buddy voorzien die de gedetineerde voorbereidt op de vrijlating en ook de link met buiten legt met de reguliere hulp- en dienstverlening in de samenleving. In het detentiehuis van Kortrijk zal getest worden hoe casemanagers van zowel CAW als de stad Kortrijk kunnen inzetten op verschillende domeinen waar gedetineerden problemen mee hebben bij het buitengaan zoals schulden, huisvesting en werk om zo weer maximaal in te zetten op een succesvolle re-integratie. In de gevangenis van Oudenaarde gaan we samen aan de slag met een maatwerkbedrijf waar gedetineerden binnen de muren aan de slag gaan en tegelijk werken aan hun arbeidsattitude en (soft)skills die ook erg belangrijk zijn om buiten aan een job te geraken én te houden. Daarenboven publiceerde Europa WSE dit najaar een herhalingsoproep voor verlenging van deze projecten tot eind september '24 en

daarnaast bereiden we samen met hen een projectoproep voor nieuwe projecten voor. Op die manier kunnen ook de gevangenen waar momenteel nog geen project loopt, een voorstel indienen om met ondersteuning van ESF te werken rond activering en een versterkte re-integratie.

Op bovenlokaal niveau loopt er ook een project dat de werking van het netwerk wil verbeteren. In Vlaanderen werken we namelijk via het importmodel waardoor we met heel veel partners van buiten samenwerken en deze binnen trekken. Die veelheid van partners zorgt ook voor uitdagingen in de samenwerking. Met het bovenlokaal project willen we die samenwerking optimaliseren. Een betere gegevensdeling is daar een onderdeel van. In 2024 werk ik met alle partners verder aan een datastrategie om meer centrale gegevens te verzamelen over het aanbod, zodat we vanuit het beleid beter kunnen evalueren en bijsturen. Daarnaast onderzoek ik ook of en hoe een IT-systeem dit kan ondersteunen zodat de informatiedeling snel en efficiënt kan verlopen met als doel de gedetineerde op maat te kunnen opvolgen en te komen tot een succesvolle re-integratie. (cf. VI. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens)

Naast deze projecten probeer ik te zorgen voor meer centrale aansturing van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, zonder de voordelen van het netwerk te verliezen. Zo zal ik de functie 'organisatieondersteuning' waarvoor ik nu subsidies verleen aan de CAW vanaf medio 2024 insourcen in het Agentschap Justitie en Handhaving. Hierdoor zal de organisatie van de hulp- en dienstverlening in de gevangenen uniformer verlopen, wat het aanbod en de toegang ertoe ten goede komt. Ook de subsidiëring van de coördinatie van het sport- en cultuuraanbod in de gevangenen breng ik in 2024 vanuit het participatiedecreet naar het agentschap. Deze centralisering is tevens een aanbeveling van het Rekenhof in zijn meest recente auditrapport over de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.

Maar om in te kunnen zetten op re-integratie van gedetineerden, is het belangrijk een zicht te hebben op de gevangenispopulatie. Begin 2024 zal ik, na twee jaar van onderzoek, een volledig zicht hebben op de resultaten van het aan de VUB, UAntwerpen en UGent uitbestede onderzoek naar het profiel, de noden en de behoeften van gedetineerden in Vlaanderen en Brussel. Intussen heb ik wel al een aantal voorlopige resultaten kunnen verzamelen die toch wel opvallend zijn. Zo blijkt uit de analyse van de gegevens die gevangenen zelf registreren dat 14,5% van de gedetineerden veroordeeld of verdacht werden van zedenfeiten. 58,8% van alle gedetineerden zit er niet voor de eerste keer en kunnen dus aanzien worden als veelplegers. Uit de bevraging die de onderzoekers deden bij 777 gedetineerden blijkt dat 71% schulden heeft, dat 57,8% wel een job had voor detentie, maar dat 64,5% dan weer ooit dakloos was, in een instelling of een huis voor begeleid wonen woonde en dat 68,1% aangeeft psychische problemen te hebben. Deze cijfers biedt ons waardevolle informatie om aan de slag te gaan met de gedetineerden met het oog op een succesvolle re-integratie. Eens de resultaten finaal zijn ga ik dan ook, samen met mijn collega-ministers, aan de slag om het Vlaamse aanbod hier op af te stemmen. Het wetenschappelijk onderzoek zal ons ook nog meer informatie opleveren over welke factoren een geslaagde re-integratie in de hand werken waardoor we daar kunnen op inzetten. Ik heb de onderzoekers bovendien gevraagd om in het onderzoek specifieke aandacht te hebben voor daders van intrafamiliaal en seksueel geweld, geradicaliseerden, gedetineerden met een psychische/psychiatrische problematiek en veelplegers.

In afwachting van de resultaten onderneem ik actie om de drempels die de re-integratie hinderen zo veel mogelijk weg te werken, zeker voor hoog-risico-profielen die zonder begeleiding of op strafeinde dreigen vrij te komen. Iets wat absoluut vermeden moet worden want het maakt onze samenleving onveilig. Om de brug van binnen naar buiten te maken is een belangrijke rol weggelegd voor de

lokale besturen. In het licht daarvan zal de VVSG in 2024 in Leuven en een nog te bepalen ander lokaal bestuur een traject opstarten om samen te kijken wat de lokale besturen hierin kunnen betekenen en dit meteen uit te testen. Daarna bekijk ik of we die manier van werken kunnen uitrollen naar andere regio's.

Daarnaast start ik op 1 december 2023 in samenwerking met mijn collega bevoegd voor Binnenlands Bestuur een pilootproject met de Stad Mechelen om heel concreet vooruitgang te boeken in die complexe dossiers waar het tot nu te vaak vastloopt. We merken namelijk dat er toch veel daders met psychische problemen voor strafeinde kiezen en doordat er geen verplichte behandeling is in de gevangenis, gewoon zonder behandeling weer buiten staan. Of dat ze wel willen behandeld worden, maar dat er gewoon geen gepaste behandeling beschikbaar is en dan zo als tikkende tijdbommen weer op straat komen. Denk bijvoorbeeld aan de moord op een politieinspecteur in Brussel eind vorig jaar door een ex-gedetineerde die dezelfde dag nog hulp kwam vragen in een politiekantoor. Daarom willen we nu via een proefproject in Mechelen kijken of we gedetineerden bij strafeinde beter kunnen opvolgen, door in de gevangenis met een specifieke consulent een aantal gedetineerden met complexe problemen er uit te kiezen en daarna met alle diensten van de stad en de hulpverlening zoals de geestelijke gezondheidszorg aan de slag gaan met hun psychische problemen, om nieuwe feiten te voorkomen. Ik stel daarvoor vanuit het agentschap Justitie en Handhaving een consulent aan die zowel in gevangenis aan de slag gaat met de gedetineerden als bij de stadsdiensten een plaats heeft om die gedetineerden, eenmaal ze buiten komen, verder te begeleiden.

Ook op vlak van werk liggen er grote uitdagingen. Zo tracht ik vanuit mijn bevoegdheid voor omgeving, samen met de minister bevoegd voor Werk beroepsopleidingen rond bos- en natuurbeheer te organiseren voor gedetineerden. Het blijft moeilijk om in de huidige context van de gevangnissen dit te realiseren en we botsen op gebrekkige infrastructuur. Wel startten er negen participatieve projecten om groen en biodiversiteit binnen de muren te brengen, zoals moestuinwerkingen en groen op de wandelingen. Daarnaast verken ik, in het kader van de hoger vermelde ESF-projecten verder om bv. met maatwerkbedrijven te gaan samenwerken in de gevangenis om gedetineerden er een stiel te laten leren met bijhorende stages die hen nadien op het rechte pad houdt.

Ik zet ook mijn strijd tegen seksueel en intrafamiliaal geweld in de gevangnissen voort, door aan de slag te gaan met daders. Wat seksueel geweld betreft, ging ik aan de slag met de resultaten van het onderzoek dat de VUB en het Universitair Forensisch Centrum in mijn opdracht uitvoerde. Uit het onderzoek bleek zo dat er op dat moment 539 zedenplegers in de gevangenis verbleven. De meesten waren man, Belg, tussen de 35 en 55 jaar en niet getrouwd. De meeste zaten vast voor verkrachting. In 42% van de gevallen waren de slachtoffers jonger dan 16 jaar. Uit hun literatuurstudie bleek ook dat 46% van de zedenplegers ooit een formele psychiatrische diagnose heeft gekregen. Ook bleek uit de studie dat er nauwelijks een behandelaanbod is voor zedenplegers. Daar waar wel een behandelaanbod is, zijn er lange wachtlijsten. In de gevangenis van Brugge bijvoorbeeld verblijven het op één na meeste zedendelinquenten, en net daar is er gewoon geen enkel gespecialiseerd aanbod voor zedendelinquenten. Veel te vaak zitten zedendelinquenten dus gewoon hun straf uit, zonder enige behandeling voor hun problematiek, en komen ze zo weer vrij. Het onderzoek doet verschillende aanbevelingen van het inzetten op risicotaxatie, tot meer en gepast hulpaanbod tot een aparte sectie in de gevangenis. Want, en dat is heel erg belangrijk, een behandeling doet de kans op recidive met 37% dalen. Daarom wil ik begin 2024 naar het voorbeeld van bijvoorbeeld Engeland, Duitsland en Italië een aparte unit voor zedendelinquenten opstarten. Daar wil ik aanklampend met hen aan de slag gaan en hen de nodige wetenschappelijk onderbouwde therapie geven. Zedendelinquenten kiezen namelijk vaak voor strafeinde, waardoor ze geen enkele behandeling hebben gekregen en dikwijls als tikkende tijdbommen gewoon weer

terug in de maatschappij worden gegooid. Het onderzoek toont bovendien aan dat een dergelijke unit meer behandelingsmogelijkheden biedt waardoor ook de resultaten van die behandeling veel beter zijn. Ik zal deze unit, in samenwerking met mijn federale collega van Justitie opstarten. Waar ik zal instaan voor de financiering van het behandelaanbod, zal mijn federale collega de nodige infrastructuur in de gevangenis voorzien. Daarnaast investeer ik in een andere gevangenis, in een zedenconsulent om met zedendelinquenten die de feiten ontkennen of voor strafeinde kiezen zonder enige behandeling, aanklappend aan de slag te gaan vooraleer ze vrijkomen. Zo krijgen ze een behandeling tijdens detentie en ontstaat delictinzicht die de kans op recidive bij vrijlating maximaal moet tegengaan. Daarom ook dat ik afgelopen jaar Moderator vzw subsidieerde om dialooggroepen op te zetten tussen slachtoffers en daders, zowel binnen als buiten de gevangenis, waarbij zedendelinquenten worden geconfronteerd met wat zedenfeiten bij slachtoffers teweegbrengen.

Ten slotte startte ik drie projecten rond intrafamiliaal geweld op in de gevangenissen van Beveren, Brugge en Hasselt. Gedragstraining in groep en individueel werd er getest in samenwerking met de huidige Family Justice Centers. Op basis van de evaluatie van deze verschillende trajecten, zal ik nagaan wat het beste traject is voor daders van intrafamiliaal geweld en of de projecten verlengd zullen worden.

In 2024 gaan de gevangenissen van Ieper en oud Dendermonde, die tijdelijk gesloten waren omwille van renovatie, opnieuw open. Ook de opening van vijf nieuwe detentiehuisen staat gepland volgens de laatste informatie die ik ontving van mijn federale collega. Vlaanderen moet tijdig betrokken worden bij deze initiatieven, zodat we ons vanuit onze eigen bevoegdheden goed kunnen voorbereiden. Voor het detentiehuis van Kortrijk hadden we zo ook geluk dat dit samenviel met de sluiting van Ieper. Op die manier kon het personeel van Ieper verder aan de slag in het detentiehuis van Kortrijk. Zonder die sluiting hadden we vanuit Vlaanderen nooit tijdig de nodige budgetten en personeel kunnen voorzien.

Ondertussen wordt door de Vlaamse aanwezigheid in het detentiehuis van Kortrijk wel meer en meer duidelijk hoe de hulp- en dienstverlening er in een detentiehuis best uitziet. Praktijkervaring leert dat kortgestraften bijvoorbeeld nood hebben aan begeleiding op de eerste lijn, behoud of vinden van werk en ondersteuning bij verslaving. Deze kennis kunnen we meenemen naar de nieuwe detentiehuisen die volgend jaar zullen openen. Ik blijf hameren op het tijdig verkrijgen van informatie over het detentielandschap vanuit federaal, Vlaanderen is immers een gelijkwaardige partner in de gevangenissen. Anders hollen we altijd achter de feiten aan en kunnen we geen volwaardig structureel aanbod voorzien om gedetineerden op een deftige manier te laten re-integreren in de maatschappij, toch een gemeenschappelijk doel die we moeten hebben met de federale regering.

Deze gelijkwaardigheid staat centraal in het nieuwe samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen rond de hulp- en dienstverlening. Dat samenwerkingsakkoord werd voor de zomer nog definitief goedgekeurd door de Vlaamse regering. Ook het instemmingsdecreet zal de komende maanden definitief goedgekeurd worden en worden voorgelegd aan het parlement. Dit akkoord zal in elke gevangenis bijkomend resulteren in een afsprakennota tussen de Vlaamse partners en de gevangenisdirectie. Op die manier blijft het akkoord geen theoretisch verhaal maar zal ik ook opvolgen of het overall gerespecteerd wordt en mijn federale collega-minister van Justitie aanspreken bij de niet naleving ervan.

Ook de penitentiaire gezondheidzorg volg ik samen met mijn Vlaamse collega-minister van Welzijn en de federale ministers van Justitie en Volksgezondheid op. Een goede afstemming met de Vlaamse bevoegdheden op vlak van zorg en gezondheid aan gedetineerden is hier van belang. De hervorming van de

penitentiaire gezondheidszorg verloopt, omwille van zijn grootschaligheid, in fases. Ondertussen startten in het kader van de hervorming tien drughulpverlening projecten om het nieuwe zorgmodel te testen, waarvan zes in Vlaanderen en Brussel. De Vlaamse actoren verzorgen het aanbod opdat gedetineerden aan hun verslavingsproblemen kunnen werken tijdens detentie. Nog in dit kader werken we samen aan een masterplan forensische zorg. Dit masterplan dient een antwoord te bieden op de grote forensische behandelnoten die er zijn en zal uitklaren hoe behandeltrajecten in de toekomst dienen te verlopen. Hiermee kijken we naar de behandelnoten van zowel gedetineerde als niet-gedetineerde justitiabelen, los van hun statuut. We hopen hiermee de belangrijkste knelpunten, namelijk het beperkte aanbod en de lange wachttijden na aanmelding, aan te pakken. Ook de tendens bij zorgvoorzieningen om meer en meer gedetineerden met een dubbeldiagnose te weigeren willen we wegwerken. (cf. VI. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, OD 2.5: De nodige aandacht voor daders met multi-problematieken)

OD 2.2: Het elektronisch toezicht als gemeenschapsgerichte straf of maatregel

Het elektronisch toezicht zit sinds enkele jaren in de lift binnen de strafuitvoering in Vlaanderen. Een recordaantal gedetineerden zit vandaag zijn straf thuis uit met een enkelband. In 2016 waren dat nog 3.049 aansluitingen, maar in 2018 bedroeg dit al 3.995, tot 5.174 aansluitingen in 2022, wat een stijging is met 29,5% aangesloten enkelbanden. In 2023 zet deze stijging zich ongezien verder. Eind september 2023 waren al 5.206 enkelbanden aangesloten, wat dus al meer is dan in heel 2022 samen en 38% meer is in vergelijking met september 2022. Als we die lijn dus doortrekken, betekent dit dat we het jaar 2023 gaan afklokken op ongeveer 6.500 aangesloten enkelbanden. Ook als we de cijfers op dagbasis bekijken, zien we deze extreme cijfers. Daar waar er in december 2022 nog 1.500 personen op dagbasis in Vlaanderen een enkelband dragen, steeg dit aantal stelselmatig in juni 2023 naar 2.000 personen onder elektronisch toezicht per dag. Vlaanderen bouwde dus op 6 maanden tijd een digitale gevangenis bij.

De sterke stijging aan elektronisch toezicht laat zich dus al een hele tijd optekenen en manifesteert zich ook steeds ruimer. Elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis is in 2022 met maar liefst 225% gestegen in vergelijking met 2016 en ook het elektronisch toezicht voor straffen van meer dan 3 jaar door de strafuitvoeringsrechtbanken kent een groei van 67,9% ten opzichte van 2016. Deze enorme stijgingen waren in 2020 nog een gevolg van de coronapandemie, toen rechters de maatregel van voorlopige hechtenis via een enkelband hebben ontdekt om de gevangenen te ontlasten. Maar tegelijk is het elektronisch toezicht daardoor in veel arrondissementen ingeburgerd om tegemoet te komen aan de nog steeds aanhoudende overbevolking in de gevangenen.

Daarnaast blijft de duurtijd dat een persoon onder elektronisch toezicht staat ook steeds hoog. Waar dit in 2018 nog gemiddeld 90 dagen bedroeg, was dit voor 2022 gemiddeld 109 dagen, wat een stijging is van +20%. Deze lange duurtijden hebben een enorme impact op het aantal personen dat tegelijkertijd onder elektronisch toezicht staat in Vlaanderen, op de te verwerken dossiers voor het VCET en het benodigde toezichtsmateriaal.

Naast voldoende enkelbanden, zijn er natuurlijk ook voldoende medewerkers nodig om die sterk verhoogde instroom op te vangen. De overbevolking in de gevangenen was er altijd al. Sinds 2019 kennen de gevangenen een stijging van ongeveer 500 gedetineerden. Maar het Vlaams Centrum Elektronische Toezicht (VCET) kent een stijging van maar liefst 3000 enkelbanden. Elektronisch toezicht is meer dan enkel het aansluiten en dragen van een enkelband. De enkelband moet ook 24/7 gemonitord worden, er moeten uurroosters worden opgesteld en opgevolgd, justitieassistenten staan in voor de begeleiding, er moet steeds voldoende materiaal in de stock zijn, het personeel moet opgeleid worden, er zijn

administratieve krachten nodig, enzoverder. Zonder bijkomend personeel kan Vlaanderen die hoge toestroom aan enkelbanden niet aan. Het is ook geen optie om te wachten op de tegemoetkoming van de federale dotatie, want die volgt maar drie jaar na datum en past ook geen weging toe, waardoor er sowieso tekorten zijn. Drie jaar wachten voor het aansluiten van enkelbanden zou tot een enorme straffeloosheid zorgen. En door de overbevolking in de gevangenissen, moet Vlaanderen dus die prijs betalen. Omdat ik mijn verantwoordelijkheid neem, versterkte ik de voorbije jaren zelf het personeelsbestand van het VCET waardoor deze verdubbeld is, van 55 naar 110 personeelsleden om deze continue stijgende instroom te kunnen opvangen. Ik heb dan ook voor versterking gezorgd in alle verschillende teams, zijnde de mobiele eenheid, de monitoring, justitieassistenten, stafmedewerkers, planners en stockbeheerders, enzoverder. Dankzij deze investeringen (personeelsplannen van 2020, 2021, 2022 en 2023) blijft de capaciteit van het VCET voldoende verzekerd om daders onder elektronisch toezicht kwaliteitsvol te begeleiden en op te volgen. Ook in 2024 zal ik verder blijven investeren in de versterking van de personeelsomkadering VCET gezien de continu stijgende cijfers en de nieuwe initiatieven die eraan zitten te komen zoals elektronische monitoring voor minderjarigen (zie infra), de slachtofferapplicatie in het kader van contactverboden (zie supra) en een drugs- en alcoholmeter (zie infra).

Alternatieve straffen zoals elektronisch toezicht kunnen een juiste straf of maatregel zijn voor bepaalde misdrijven maar zijn niet automatisch en altijd de gepaste straf. Vaak wordt er, in gevallen waar er nog een acuut gevaar heerst voor het slachtoffer alsnog gekozen voor een enkelband. Daarom heb ik de afgelopen jaren meermaals aan mijn federale collega meegedeeld via de IMC Justitiehuisen, via bilaterale contacten, en in het kader van de voorbereidingen van de Wet Externe Rechtspositie, dat ik vragende partij ben om geen veroordeelden van intrafamiliaal geweld met een enkelband onder hetzelfde dak als het slachtoffer te plaatsen, evenals incestplegers, tienerpooiers, en daders van kindermishandeling. Daarnaast zie ik ook steeds terugkomen dat daders een enkelband krijgen voor feiten die ze van thuis uit kunnen verderzetten, zoals drugsdelicten en kinderporno. Het federale niveau heeft een andere visie en heeft reeds herhaaldelijk aangegeven hier geen rekening mee te willen houden. Voor meerderjarigen kan ik hier zelf geen beslissingen in nemen, maar voor minderjarigen kan ik dat wel. Daarom heb ik in het bovenvermelde wijzigingsdecreet jeugddelinquentierecht alvast zelf het voortouw genomen en wel een aantal uitsluitingscriteria opgenomen voor het toekennen van elektronische monitoring bij minderjarigen. Verder blijf ik vragende partij om van het doorknippen van een enkelband een aparte strafbaarstelling te maken, zoals bij de ontvluchting uit een gevangenis. Ook in 2024 zal ik deze problematiek blijven signaleren en ijveren voor een gepaste straf voor elke dader, als reactie op de gepleegde feiten..

Ik vind het eveneens belangrijk om meer inzicht te krijgen in de justitiabelen die onder elektronisch toezicht staan. Zo is het belangrijk om een zicht te krijgen op de profielen van daders die een enkelband krijgen, met name enkele demografische kenmerken alsook de kenmerken van het soort elektronisch toezicht, en of dit een invloed heeft op het succesvol verloop van een elektronisch toezicht of niet. In 2021 startte de Universiteit van Tilburg op mijn vraag met een onderzoek om de doelgroep van personen onder elektronisch toezicht in kaart te brengen. Dit onderzoek werd in het voorjaar van 2023 afgerond. Uit het onderzoek bleek dat we hier geen duidelijke lijn op de gestelde vragen kunnen vaststellen, omdat er zoveel verschillende soorten elektronisch toezicht zijn en men voor allerlei soorten feiten een enkelband kan krijgen. Ook is het profiel van daders dat zijn enkelband doorknipt niet gelinkt aan de aard van de gepleegde feiten of bepaalde demografische kenmerken. Dit neemt niet weg dat we toch enkele inzichten uit het onderzoek kunnen meenemen. Enerzijds werken we aan een vereenvoudiging van de wirwar aan mogelijkheden voor elektronisch toezicht: er zijn namelijk 10 verschillende soorten elektronisch toezicht. Samen met de

Franstalige collega's willen we een voorstel tot vereenvoudiging voorleggen aan de federale collega. De andere verbeterpunten situeren zich voornamelijk in een betere communicatie tussen de onderzoeksrechters en het VCET. Hierover wordt in overleg gegaan met de onderzoeksrechters.

Maar geen elektronisch toezicht, zonder betrouwbaar materiaal natuurlijk. Voor de aankoop van nieuw materiaal voor elektronisch toezicht lanceerde ik een gezamenlijke overheidsopdracht, in samenwerking met de Duitstalige Gemeenschap en Franse Gemeenschap, dewelke nu succesvol is afgerond. De Vlaamse overheid fungeerde als aanbestedende overheid. Het was een lange weg, want er liep reeds een overheidsopdracht sinds 2015 die wegens fouten uit het verleden bleef haperen en die ik uiteindelijk heb moeten stopzetten. Om te zorgen dat de fouten uit het verleden niet werden herhaald, heb ik een robuust team op deze procedure gezet, en een concurrentiedialoog opgestart, zodat we op voorhand niet enkel de markt beter konden leren kennen, maar ook de leveranciers tegen elkaar konden uitspelen. De overheidsopdracht stond ook in het teken van innovatie met het oog op hoogtechnologisch elektronisch bewakingsmateriaal. In de zoektocht naar innovatieve oplossingen werd daarom ook beroep gedaan op de academische wereld.

Deze overheidsopdracht werd in de zomer van 2023 gegund. Met de gunning van de overheidsopdracht voor nieuwe enkelbanden is dus een belangrijke stap gezet om in te zetten op vernieuwing en innovatie. Niet alleen zorg ik hiermee voor verbeterd en kwalitatief bewakingsmateriaal, met een beter en robuust gps systeem, tevens zet ik in op nieuwe doelen zoals het beschermen van slachtoffers via een slachtofferapplicatie in het kader van contactverboden (zie supra), een alcohol- en drugsmeter in de enkelband in het kader van een verbodsvoorwaarde, en mogelijkheden voor elektronische monitoring voor minderjarigen (cf. infra). Daarnaast gaan we behalve de enkelbanden zelf en de nieuwe applicaties, ook met hoogtechnologisch bewakingsmateriaal gaan werken. Hierbij wordt bijvoorbeeld met 4G gewerkt in plaats van 2G in de huidige situatie, en vanaf 2025 schakelen we over op 5G. Daarenboven zal de GPS-tracker bij storing in het signaal of materiaal steeds overschakelen op een andere server, zodat er altijd een tracking mogelijk is. Ook zullen de toestellen gebruikt kunnen worden met vingerafdrukken en zal realtime contactname via berichtgeving op de toestellen zelf mogelijk worden. Nog een ander pluspunt is dat dankzij de concurrentiedialoog we ertoe gekomen zijn dat we de enkelbanden aan een veel lagere aankoopprijs hebben kunnen binnen halen. Ook het belang van de markt in België speelt natuurlijk een rol. In verhouding met andere landen, zijn wij één van de belangrijkste spelers op de enkelbandenmarkt. Combineer dit met nieuwe technologische producten en de grootschaligheid van productie, waardoor we dus een veel lager bedrag moeten betalen.

In het najaar van 2023 zal een implementatiefase starten. Hiertoe wordt de uitrol in 2024 gefaseerd georganiseerd, wordt het monitoringsysteem van het VCET aangepast, worden er opleidingen georganiseerd, de het computerprogramma vervangen etc.

Wat de innovaties betreft, is er dus ook een mogelijkheid om nu reeds alcohol te meten via een enkelband en in de toekomst zal ook het meten van drugs tot die mogelijkheden behoren. En dat is nodig, want alcohol speelt een belangrijke rol bij agressie en allerhande vormen van criminaliteit, in het bijzonder bij geweldsmisdrijven. Ook de maatschappelijke kost van alcohol is hoog. Om alcoholmisbruik en de bijhorende recidive aan te pakken wil ik ook de alcoholmonitoring eind 2024 gaan proefdraaien. Daarvoor ga ik in overleg met de magistratuur, politie, en mijn federale collega om na te gaan op welke manier we dit kunnen uittesten. Ik heb ook contact met mijn Nederlandse collega's, waar ook een dergelijk proefproject loopt, dat binnenkort wettelijk verankerd wordt.

Ook zal ik, in uitvoering van het decreet jeugddelinquentierecht, en in samenwerking met mijn collega-minister van Welzijn, de sanctiemodaliteit van elektronisch toezicht voor minderjarige delinquenten in 2024 introduceren. Voor de technische uitwerking en de concrete implementatie van de elektronische monitoring voor minderjarige delictplegers zullen we nog een uitvoeringsbesluit op de Vlaamse Regering brengen. We starten dan in het voorjaar van 2024 met een pilootproject binnen het gerechtelijk arrondissement Antwerpen. Hiervoor zijn we momenteel in volle voorbereiding in samenwerking met de Antwerpse jeugdmagistraten, het jeugdparket, de jeugdbrigade van lokale politiezone Antwerpen, de sociale diensten van de jeugdrechtbanken, de gemeenschapsinstellingen, het Agentschap Opgroeien en het VCET. Cruciaal is ook de samenwerking tussen deze laatste twee. Het VCET zal namelijk instaan voor het aan- en afsluiten van de enkelbanden, het monitoren van het elektronisch toezicht en het beheer van de alarmen, terwijl het Agentschap Opgroeien zal instaan voor de begeleiding van de jongere tijdens de uitvoering van het elektronisch toezicht. Beide diensten zullen dus gericht samenwerken en voor de uitrol hiervoor ook extra personeel en middelen inzetten. Voor de specifieke doelgroep van minderjarigen zet ik prioritair in op innovatie, intensieve begeleiding, re-integratie en het voorkomen van recidive.

Tenslotte wil ik bekijken hoe we, bijkomend op de reeds lopende maatregelen, nog meer in kunnen inzetten op recidivebeperkende en re-integratie bevorderende maatregelen met een focus op werk, want ex-gedetineerden die na detentie werken of deelnemen aan arbeidstoeleidingsprogramma's recidiveren minder dan ex-gedetineerden die dat niet doen. Werk hangt dus samen met een lagere recidive. Daarom heb ik samen met VOKA Limburg en VDAB Limburg een project opgezet in pilootfase waarbij het Agentschap Justitie en Handhaving en zijn partners inzetten op het (her-) activeren van veroordeelden en enkelbanddragers. De samenwerking tussen de Limburgse justitiehuisen, het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) en VDAB Limburg voorziet in het proactief informeren en aanzetten van justitiabelen tot een tewerkstelling. In 2024 zal ik het pilootproject in Limburg evalueren om daarna bij positieve bevindingen verder uit te werken tot een samenwerkingsprotocol tussen de verschillende partners en mogelijk een uitbreiding naar andere provincies in Vlaanderen.

OD 2.3: De rol van de justitiehuisen in de gerechtelijke keten versterken en volop inzetten op indicatiestelling, risicotaxatie en risicomangement

Ook in 2024 blijf ik verder inzetten op risicotaxatie en risicomangement ter ondersteuning van de strafrechtelijke advies- en begeleidingsopdrachten van de justitiehuisen door het team psychologen risicotaxatie en psychodiagnostiek. Het gebruik van risicotaxatie en -management ondersteunt de justitieassistent enerzijds bij het inschatten van het recidiverisico en anderzijds bij het bepalen van wat nodig is om herhaling van criminaliteit te voorkomen en welke intensiteit van toezicht, opvolging en begeleiding nodig is in concrete dossiers.

Het in 2022 opgestarte pilootproject risicotaxatie in zedendossiers werd in de eerste helft van 2023 geëvalueerd en bijgestuurd. Sindsdien is een risicotaxatie in zedendossiers de standaard geworden in een 5-tal mandaten. Ondertussen zijn de 10 psychologen zich blijven verder specialiseren en hebben ze bijkomende opleidingen gevolgd, zoals in risicotaxatie-instrumenten voor intrafamiliaal geweld en kindermishandeling, stalking, geweldsdelicten, en algemene criminaliteit. De bedoeling is dan ook om naast het risicotaxatie-instrument voor zeden stelselmatig uit te breiden naar andere delictscategorieën. In 2023 hebben de psychologen alvast het geweldsaspect in zedendossiers mee getaxeerd, om zo een meer uitgebreide risico-inschatting te kunnen meegeven aan de opdrachtgever. In 2024 onderwerpen we ook andere geweldsdelicten aan een risicotaxatie op basis van een analyse die nu nog lopende is en die richting zal aangeven met welk

soort feiten best gestart wordt.

De volledige implementatie van risicotaxatie binnen de justitiehuizen werd ook in 2023 nog ondersteund door de VUB. In samenwerking met de psychologen risicotaxatie en psychodiagnostiek, werd een beslisboom uitgewerkt. Deze duidt het gebruik aan van het meest aangewezen risicotaxatie-instrument op basis van wetenschappelijke onderbouwing afhankelijk van welke recidiverisico ingeschat moet worden. De onderzoeksgroep VUB voltooit eind 2023 zijn opdracht tot uitwerking van een beleid rond risicotaxatie binnen de justitiehuizen. Ik kijk uit naar de resultaten en aanbevelingen van het onderzoek en op basis daarvan zal ik in 2024 risicotaxatie en risicomangement op een wetenschappelijk manier verder implementeren binnen de justitiehuizen.

Behalve risicotaxatie staan de psychologen ook in voor het uitvoeren van psychodiagnostiek binnen de justitiehuizen. Dit diagnostisch onderzoek zal steeds kaderen binnen het juridisch traject van de justitiabele en richt zich dus louter op de strafrechtelijke opdrachten. De psycholoog die het onderzoek voert, beoogt met behulp van gevalideerde instrumenten een persoonlijkheidsbeeld te schetsen van de justitiabele zodat de justitieassistent ondersteund kan worden bij een adviesopdracht of de uitwerking van een begeleiding op maat van de justitiabele. Voor deze psychodiagnostische taak zal in 2024, zoals bij de implementatie van de risicotaxatie, eveneens gestart worden met een pilootproject om ervaring op te doen en gericht te evalueren. De nodige voorbereidingen hiervoor werden in 2023 reeds getroffen, meer bepaald hebben de psychologen al verschillende opleidingen in psychodiagnostische instrumenten gevolgd. Ook wordt momenteel in kaart gebracht in welke gevallen zo een psychodiagnostisch onderzoek zinvol kan zijn ter ondersteuning van de justitieassistent.

Naast risicotaxatie en psychodiagnostiek hebben de psychologen ook een consultfunctie voor de justitieassistenten. De justitieassistenten kunnen namelijk beroep doen op de expertise van de psycholoog voor zowel dossiergebonden als algemene vragen in verband met justitiabelen met (het vermoeden van) een onderliggende psychische aandoening. Deze consultfunctie werd in 2023 uitgebreid naar burgerrechtelijke opdrachten en de diensten slachtofferonthaal. In deze opdrachten kunnen de justitieassistenten een consult vragen bij die psycholoog die hen kan bijstaan in het omgaan met bijvoorbeeld een getraumatiseerd slachtoffer in een dossier van de dienst slachtofferonthaal of een ouder met een psychiatrische stoornis in het kader van burgerrechtelijke opdracht. Sinds de opstart van de psychologen werden al meer dan 600 consultvragen binnen de verschillende opdrachten gesteld. De psychologen zullen ook in 2024 deze consultfunctie verder uitvoeren.

Daarnaast werd een informatieverzamelingsformat ontwikkeld voor de justitieassistent. Dit format zorgt ervoor dat justitieassistenten op een gestructureerde manier informatie met betrekking tot alle verschillende levensdomeinen over de justitiabele kunnen verzamelen en rapporteren. Het werd ontwikkeld op basis van wetenschappelijke literatuur en theoretische kaders, waardoor het gebruik ervan dus ook zal leiden tot een meer wetenschappelijk onderbouwde werking in justitiehuizen. Het format resulteert niet in een risico-inschatting zoals een risicotaxatie-instrument wel doet, maar biedt handvaten voor de justitieassistent om de informatieverzameling en de begeleiding op een formele en uniforme wijze vorm te geven. Bovendien zorgt deze manier van informatieverzameling er ook voor dat de verzamelde info bruikbaar blijft wanneer de psycholoog effectief een risicotaxatie uitvoert. In september en oktober van 2023 werd het gebruik van het format uitgetest in één justitiehuis. De evaluatie van deze testcase zal deel uitmaken van het eindrapport van de onderzoeksgroep en de resultaten en aanbevelingen hieromtrent zullen bepalend zijn voor de verdere uitrol van het format in de justitiehuizen in Vlaanderen in 2024. Dat laatste

omvat ook het verder bijbrengen van de principes van het Risk Need and Responsivity (RNR) model waarop het informatieverzamelingsformat alsook de risicotaxaties zijn gebaseerd. Het RNR-model is een theoretisch kader dat tot nu toe het meeste wetenschappelijke evidentie kent. Het werd ontwikkeld voor het bevorderen van het re-integratietraject van justitiabelen. Zo toont onderzoek aan dat een RNR-gerichte benadering van begeleiding en/of behandeling bij zowel minderjarige als meerderjarige delictplegers, alsook bij diverse delictgroepen tot een vermindering van recidive leidt. Het RNR-model bestaat uit 3 kernprincipes: het risicoprincipe (wie heeft er baat bij een begeleiding of behandeling om het risico op recidive te verminderen), het behoefteprincipe (waarop moet die begeleiding of behandeling dan focussen) en het responsiviteitsprincipe (op welke manier verloopt de begeleiding of behandeling idealiter om zo hoog mogelijke slaagkansen te hebben). Om dit RNR-model in de justitiehuisen te integreren, werden opleidingsmodules ontwikkeld zodat de justitieassistenten van nu maar ook die van in de toekomst blijvend de RNR-principes kunnen worden bijgebracht. Met deze uitrol wil ik in 2024 het professioneel oordeel van de justitieassistent naar een hoger niveau tillen en de justitiehuisen als betrouwbare en professionele ketenpartner bevestigen en verder versterken.

Tot slot startte ik het legistische traject op om het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand, op vlak van interne informatiedeling binnen de justitiehuisen, aan te passen. Dit traject werd positief afgerond door de inwerkingtreding van het decreet van 17 maart 2023 tot wijziging van het decreet van 26 april 2019 voor wat de indicatiestelling en de interne informatiedeling betreft. Hiermee werd een wettelijke basis gecreëerd waarbinnen de psychologen en justitieassistenten onderling informatie kunnen uitwisselen zonder dat er sprake is van een strafbare schending van het beroepsgeheim.

Voor wat de externe informatie-uitwisseling betreft liet ik in 2023 een interne juridische analyse uitvoeren op welke manier deze externe informatie-uitwisseling geregeld zou kunnen worden. In de tweede helft van 2023 werden er gesprekken met het Openbaar Ministerie opgestart en streef ik voor 2024 naar het afsluiten van een protocol waar gemeenschappelijke afspraken over beschikbare informatie en uitwisseling van informatie worden geregeld en geoptimaliseerd. Ook met mijn Vlaamse collega-minister van Welzijn zal ik in 2024 vergelijkbare stappen zetten om de samenwerking tussen de justitiehuisen en de forensische hulpverlening te optimaliseren, zowel op vlak van informatie-uitwisseling als op vlak van de inzet en het gebruik van risicotaxatie en risicomangement.

OD 2.4: Een snelle, kordate en consequente opvolging en responsabiliserende begeleiding van daders

Sinds het begin van de legislatuur, zijn ook de opdrachten voor de opvolging van daders met 25% gestegen. Dat betekent dat er meer en meer naar alternatieve straffen wordt gegrepen. Vermoedelijk zal ook de nieuwe Wet Externe Rechtspositie nog voor een extra instroom zorgen. Op 1 september 2022 trad de eerste deel van die wet in werking, voor de veroordeelden met een straftotaal tussen de twee en drie jaar. En op 1 september 2023 trad het tweede deel van de wet voor de veroordeelden met een totaal aan vrijheidsstraffen van zes maanden tot 2 jaar in werking. In 2024 zal ik de impact hiervan op de instroom van de justitiehuisen en het VCET nauwgezet monitoren. De reeds opgemaakte instructies voor de medewerkers zullen worden verfijnd, de informaticasystemen worden verder op punt gezet en er zal ook blijvend worden ingezet op overleg met de diverse actoren zoals de strafuitvoeringsrechtshouders en Openbare Ministeries. Uiteraard sta ik ook in nauw overleg met mijn collega's van de deelstaten en de federale minister van Justitie.

Ook de opdrachten voor de justitiehuizen in het kader van het tijdelijk huisverbod steeg. In de periode 2020-2022 ontvingen de justitiehuizen 1089 nieuwe opdrachten. Dit waren er 217 in 2020, 384 in 2021 en 488 in 2022. Deze stijgende trend zet zich verder. De eerste negen maanden van 2023 ontvingen de justitiehuizen al 432 opdrachten tijdelijk huisverbod. Het jaar is nog niet om en er is al een stijging met 50% t.o.v. het hele jaar 2020, het eerste jaar dat de justitiehuizen aan de slag gingen met het tijdelijk huisverbod. Het grootste aantal dossiers situeert zich nog steeds in Antwerpen en Limburg, maar ook andere regio's zetten het tijdelijk huisverbod meer en meer in. Ik hoop dat de regionale verschillen verder weggewerkt zullen worden, onder meer door de verdere uitrol van de centra intrafamiliaal geweld. Uit ervaring weten we immers dat de aanwezigheid van deze centra sturend werkt en parketten stimuleert om een tijdelijk huisverbod op te leggen. De toepassing zou ook groter zijn als de maatregel aantrekkelijker is voor de parketten. Daarom was het College van procureurs-generaal een evaluatie gestart van de wet. Ondanks herhaalde vraag heb ik nog geen resultaten gezien van deze evaluatie. Ik hoop dat deze snel worden voorgelegd en dat er aan de slag zal gegaan worden met de verbeterpunten die uit deze evaluatie naar voren komen. Met oog op die evaluatie door het College organiseerde ik binnen de justitiehuizen zelf in 2022 ook een evaluatie om de toepassing van de wet op niveau van de justitiehuizen te evalueren. Ik bezorgde de resultaten hiervan aan het College om mee te verwerken in hun evaluatie. Gezien hun rapport maar op zich liet blijven wachten, heb ik uiteindelijk zelf een plan van aanpak opgemaakt met de verbeterpunten die hieruit naar voren kwamen voor mijn eigen diensten. De uitvoering hiervan is reeds gestart en zal verder doorlopen in 2024. De vooropgestelde actiepunten hebben betrekking op de interne werking van de justitiehuizen, de samenwerking met parketten en familierechters, het bevorderen van de toeleiding naar hulpverlening en de samenwerking met de centra intrafamiliaal geweld.

Zoals reeds vermeld in Beleidsveld Jeugddelinquentie, OD 1.2: Bijkomende initiatieven voor een evidence-based aanpak van minderjarige delictplegers, blijf ik ook actief samenwerken met verschillende partners aan een lik-op-stuk beleid voor kleinere en veelvoorkomende criminaliteitsvormen. Hiertoe blijf ik ondersteuning bieden aan multidisciplinaire initiatieven en projecten zoals Sectie M+ in Limburg. In het voorjaar van 2023 verhuisde de parketsectie M+ naar het Provinciehuis in Limburg, waar het fysiek samen zit met het Family Justice Center zodat er bij de aanpak van intrafamiliaal geweld kort op de bal gespeeld kan worden. Dit was het startschot voor de verdere uitbouw van het allereerste veiligheidshuis in Limburg. Dat moet uiteindelijk leiden tot een integrale aanpak van complexe problemen op het snijvlak van veiligheid, justitie, welzijn en zorg, waarbij er natuurlijk efficiënter gehandeld kan worden als de verschillende samenwerkingspartners onder één dak zitten. In 2024 bekijken we ook of de kentenaanpak jeugddelinquentie kan aansluiten in het Provinciehuis. Ook in de regio's Antwerpen, Mechelen en Turnhout blijf ik het project SAMEN, samen met mijn collega's van Binnenlands Bestuur en Welzijn, inhoudelijk verder opvolgen door hier justitieassistenten voor vrij te maken. Ook blijf ik in 2024 het bijhorend wetenschappelijk onderzoek dat ik laat uitvoeren door de VUB nauwgezet opvolgen.

Bovenvernoemde projecten, evenals allerhande andere projecten rond ketenaanpak, werken op basis van een casusoverleg waar verschillende partners samen aan tafel zitten om een multidisciplinaire aanpak voorop te stellen. Dit doen ze via het delen van informatie met elkaar op basis van artikel 458ter van het Strafwetboek, dus zonder dat ze hun wettelijk beroepsgeheim doorbreken. Omdat een dergelijk casusoverleg vereist dat dit via ofwel een protocol van de procureur des Konings ofwel bij wetgevend kader verder moet geregeld worden, werden er al verschillende initiatieven hierrond genomen op het terrein, zoals de FJC's, Kompas+ in Antwerpen, project SAMEN in Mechelen, FIX in Limburg, etc. Maar er bleek nog een lacune te zijn waarbij een wettelijke basis voor het uitwisselen van

persoonsgegevens ontbrak. Daar heb ik het afgelopen jaar komaf mee gemaakt door te zorgen dat, ten minste op Vlaams niveau, in het kader van een dergelijk casusoverleg het niet enkel mogelijk is om het beroepsgeheim te doorbreken, maar ook om gegevens onder de partners te delen. Dat is de enige manier om naar een efficiëntere en meer overkoepelende werking te gaan in de aanpak van multiple problemen bij justitiabelen, het snelrecht, de ketenaanpak jeugddelinquentie, intrafamiliaal geweld, en nog zoveel meer. Dit om multiple problemen samen aan te pakken om zo gezinnen op weg te helpen, verder leed en criminaliteit te voorkomen. Het decreet is dus van toepassing op alle diensten die onder de Vlaamse bevoegdheden vallen. Zij zijn hier dus allemaal juridisch door gedekt. Want dit decreet is dus niet alleen van toepassing voor alle bestaande projecten waar casusoverleg wordt gehouden, maar ook voor alle toekomstige projecten. Het was dus een absolute noodzaak voor de Vlaamse diensten op het terrein, want iedereen weet: een ketenaanpak werkt. Ik bracht het decreet samen met mijn collega-ministers voor Welzijn en Binnenlands Bestuur naar het Parlement dat voor de zomer van 2023 nog werd goedgekeurd.

Hiernaast zijn er ook de bestaande drugsopvolgingskamers (DOK's) zoals in Antwerpen, Mechelen, Turnhout, Gent, en Brugge waar aan de slag wordt gegaan met de drugsproblemen van de beklagden. Intussen werden er ook DOK's opgericht in Ieper, Veurne, Kortrijk, Brussel, Leuven, Dendermonde, Oudenaarde en Hasselt, dit in tegenstelling tot Wallonië waar er tot nu toe één DOK bestaat. Hoewel al deze DOK's in de meeste gevallen nog proefprojecten zijn, stel ik reeds enkele jaren justitieassistenten ter beschikking om hieraan mee te werken. Dit op vrijwillige basis en opnieuw op Vlaamse middelen aangezien er tot op heden geen wettelijk mandaat bestaat. Justitieassistenten vormen namelijk de schakel tussen justitie en hulpverlening en zijn in die zin onontbeerlijk voor deze DOK's. In het kader van het federale wetsontwerp hersteltrajecten, dat een reglementaire basis moet geven aan deze DOK's, heb ik in 2023 mijn visie via verschillende kanalen kenbaar gemaakt aan mijn federale collega van Justitie, het College van Procureurs-Generaal en de rechtbanken. Een uniforme en structurele werkwijze staan voor mij hierbij voorop. Want in de bestaande DOK's zijn er zeer veel lokale verschillen, wat rechtsonzekerheid creëert. Daarnaast vind ik afbakening van de doelgroep belangrijk. De focus ligt tot nu toe op verslavingsproblematieken. Mijn voorstel is dan ook om eerst de huidige DOK's te evalueren en te bekijken of ze inderdaad recidivebeperkend zijn, voor er een uitbreiding komt naar allerlei andere hersteltrajecten, want op dit moment zijn daar nog geen cijfers over. Maar de federale regering wil zulke projecten in hun wetsontwerp onmiddellijk openstellen voor allerlei soorten problematieken, en is ook niet te vinden voor uniformiteit. Daarnaast zijn ze niet ingegaan op overleg met de welzijnsactoren en drughulpverlening voor de verdere opvolging, gezien zij ook een rol te vervullen hebben in deze trajecten. Ook het College van Procureurs-Generaal, de Hoven en Rechtbanken en de Orde van de Vlaamse Balies volgen mijn zienswijze hierin. Maar tot nu toe werd er geen aanpassing voorzien in de vooropgestelde wetgeving, dat nog voorligt in het federaal parlement. Daarnaast worden er geen extra middelen voorzien vanuit de federale regering voor de justitiehuisen voor deze hersteltrajecten, terwijl dit zeer intensieve opvolging vraagt van de justitiehuisen. Ook daar pleitten het CPG, en de Hoven en Rechtbanken voor. We mogen immers de kerntaken van de justitiehuisen ook niet uit het oog verliezen ten koste van deze opvolgingskamers. Ook daarom wil ik het wetsontwerp dus nog afbakenen tot enkel drugsopvolgingskamers. Zo kunnen we eerst inzetten op een uniforme werking en kijken wat werkt, om dan later geleidelijk uit te breiden naar andere doelgroepen. Ik blijf ook aandringen op een deftige evaluatie van de huidige DOK's.

Een andere doelgroep die ik wil aanpakken, zijn tienerpooiers. Sinds 2020 worden de dossiers met betrekking tot tienerpooierschap geregistreerd binnen de

justitiehuizen. Sinds de registratie tot nu zijn er bij de justitiehuizen 19 daders gepasseerd. Op mijn vraag pasten ook de federale collega's bevoegd voor Justitie en Binnenlandse Zaken de systemen van politie en parket aan zodat de registratie nu kan gebeuren doorheen de gehele strafrechtsketen. Om daarnaast een beter zicht te krijgen op het profiel, de modus operandi en de aangewezen aanpak van deze doelgroep schreef ik samen met het Agentschap Opgroeien een overheidsopdracht uit die gegund werd aan de VUB. Ze rondde deze studie afgelopen zomer af. Daaruit blijkt onder andere dat de meeste daders laaggeschoolde mannen zijn tussen de 16 en 30 jaar met een migratieachtergrond. De meesten hebben al een hele geschiedenis van criminaliteit (bv. diefstal, slagen en verwondingen, drugs, bendevorming, ...) en opereren in veeleer kleine maar sterk genetwerkte groepen. Het zijn geen seksuele delinquenten, maar eerder oplichters. Ze willen snel, veel geld verdienen. Op basis van de resultaten van dit onderzoek ga ik acties formuleren die het daderluik van het bestaand actieplan rond tienerpooiers kunnen versterken en eventueel de werkwijze ten aanzien van deze doelgroep binnen de justitiehuizen kunnen verfijnen. Daarbij ga ik onder andere inzetten op sensibilisering binnen de justitiehuizen rond het profiel van deze daders zodat ze dit kunnen meenemen in hun begeleidingen.

Een ander mandaat dat de voorbije jaren in opmars was, zijn de werkstraffen. Kortdate uitvoering van de werkstraffen blijft ook in 2024 één van mijn prioriteiten. De instroom van nieuwe werkstraffen blijft immens groot. In 2022 ontvingen de justitiehuizen 5.499 nieuwe werkstraffen, wat maar liefst een stijging van 42,76 % is ten opzichte van 2020. Dat deze hoge instroom het nieuwe normaal is, toont ook de instroom van 2023 aan. Zo ontvingen de justitiehuizen de eerste zeven maanden reeds 3.703 nieuwe werkstraffen, waarbij we op hetzelfde niveau als dezelfde periode in 2022 zitten.

Ik heb de voorbije twee jaar reeds heel veel initiatieven genomen om het bestaande aanbod uit te breiden, zoals het opstarten van verschillende nieuwe werkvloerprojecten of het uitbreiden van reeds bestaande projecten. Door deze initiatieven creëerde ik 1.900 extra plaatsen voor het uitvoeren van werkstraffen. De drie mobiele werkvloerprojecten die ik heb geïnstalleerd in de gerechtelijke arrondissementen Antwerpen, Brussel en Limburg, waarbij een werkvloerbegeleider met een groep werkgestraften bij externe diensten taken gaat uitvoeren, werden in 2023 na één werkingsjaar een eerste keer geëvalueerd. De evaluatie van deze projecten was positief. Daarom zal ik deze werkvloerprojecten verlengen. Ik heb daarvoor structureel extra middelen zodat we in voldoende prestatieplaatsen kunnen blijven voorzien gezien de ongekeerde stijging van de werkstraffen. De federale enveloppe die bedoeld is om de werkstraffen te financieren blijft namelijk gesloten en wordt niet geïndexeerd, waardoor deze niet is aangepast sinds 2016, maar we op de laatste twee jaar wel al met een stijging zitten van 42,76%. Zo wordt er meer en meer doorgeschoven naar alternatieve straffen, maar de middelen volgen niet. Alleen, als Vlaanderen geen budget voorziet, dan zouden die werkstraffen niet uitgevoerd worden gezien werkstraffen binnen het jaar moeten uitgevoerd worden. Er zou dus straffeloosheid heersen. Daarom neem ik dus zelf de verantwoordelijkheid en heb ik voor bijkomende structurele middelen gezorgd.

Naast de monitoring van het aanbod werk ik ook verder aan de uniforme uitvoering van de werkstraffen. Ik implementeer verder het recent ontwikkelde, eenduidig kansenbeleid zodat de justitiehuizen op eenzelfde manier ingrijpen wanneer een werkstraf niet naar behoren wordt uitgevoerd en het dossier wordt doorverwezen naar de probatiecommissie. In samenwerking met de provinciale voorzitters van de probatiecommissies werd hiervoor een afsprakenkader opgesteld. Ik zal de komende periode blijvend met hen afstemmen over de toepassing ervan. Tot slot leg ik me verder toe op de herwerking van het huidige landschap en verwacht daartoe in 2024 een nieuw model voor de uitvoering van de werkstraffen klaar te hebben. Het moet tegemoet komen aan de huidige noden van de

justitiehuisen en afgestemd zijn met het traject van de gedragstrainingen en het zorglandschap. Ook de verdere ontwikkeling van het digitaal platform waarbij de justitiehuisen en partners op een vlotte en veilige manier informatie kunnen uitwisselen over de uitvoering van de werkstraffen, wordt verder uitgewerkt. (cf. VI. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens).

OD 2.5: De nodige aandacht voor daders met multi-problematieken

Heel wat veroordeelde daders kampen met bijkomende problemen zoals zwakbegaafdheid, verslavings-, aandachts- en ontwikkelingsproblemen. Om recidive te vermijden, is het aanbieden van de gepaste behandeling voor deze groep van niet-gedetineerde justitiabelen met een psychische problematiek heel belangrijk.

Daarom ben ik de laatste jaren aan de slag gegaan om het behandelaanbod voor moeilijk toeleidbare daders te verhogen. In de gevangenissen doe ik dat via de zedenunit en zedenconsulent, maar ook buiten de gevangenis voor daders die bijvoorbeeld vrij komen onder voorwaarden of voor veroordeelde daders die probatie hebben gekregen, zijn er behandelnoten die momenteel niet kunnen worden ingelost. Er is geen specifiek aanbod voor complexe multiproblematieken, er zijn lange wachtlijsten of daders worden gewoon geweigerd wegens te complex. Het gebrek aan een deftige forensische zorg, zowel ambulante als residentieel, is natuurlijk problematisch gezien deze mensen al in vrijheid zijn en volgens de rechter duidelijk een behandelneed hebben. Daarom investeer ik vanaf mei dit jaar de komende 4 jaar 5 miljoen euro extra in ambulante forensische zorg buiten de gevangensmuren via historische middelen die we nog moesten ontvangen van de federale regering. Concreet gaat het om 17 projecten die zich voor die moeilijke doelgroep inzetten. De projecten richten zich dus effectief naar die justitiabelen met psychische problemen die moeilijk toegang vinden tot de bestaande zorgkanalen omdat ze kampen met bijkomende en complexe problematieken waarvoor een aparte aanpak nodig is vb. seksuele problematiek in combinatie met mentale beperking of verslavingsproblematiek of een agressieproblematiek in het kader van intrafamiliaal geweld gecombineerd met psychische problemen en een verslaving. Ik liet hiervoor eerst de problemen in kaart brengen door de justitiehuisen zodat we de middelen daar konden inzetten waar ze het meest nodig zijn. Ik ben verheugd dat we door de bijkomende middelen organisaties hebben gevonden die extra inspanningen zullen leveren om die moeilijke doelgroep te bereiken: enerzijds door de krachten met een partnerorganisatie te bundelen en ieder een aspect voor zijn rekening te nemen, anderzijds door gezamenlijk aangepaste methodieken te ontwikkelen. De netwerkbeheerders van de justitiehuisen volgen deze projecten op de voet op.

Tegelijkertijd loopt er al langer een samenwerking tussen mezelf en de Vlaamse minister van Welzijn rond het bevorderen van de samenwerking tussen de medewerkers van de justitiehuisen en de welzijnsactoren. Zo worden onder leiding van Psyché vzw overlegplatformen opgericht per regio waar de lokale actoren problematische dossiers met elkaar kunnen bespreken, om zo toch tot een behandelaanbod te kunnen komen, desnoods door meerdere zorgactoren te laten samenwerken rond bepaalde complexe problematieken. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een afsprakenkader dat de rol en het engagement van iedere actor naar elkaar toe moet verduidelijken en het thema 'info-uitwisseling' ten gronde uitklaart.

De eerste gezamenlijke visietekst over 'forensische zorg' die in het kader van deze oefening in 2021 werd opgemaakt, wordt ook meegenomen in een overstijgende oefening waarbij ik samen met mijn collega van Welzijn en de federale ministers van Justitie en Volksgezondheid wil komen tot een Masterplan forensische zorg.

Het doel is om voor iedere justitiabele met een onderliggende psychiatrische problematiek een behandelaanbod op maat te voorzien, los van het statuut. Want het is niet omdat iemand niet geïnterneerd wordt, zeker gezien ook de huidige tekorten in de Forensische Psychiatrische Centra, dat die geen nood heeft aan de gespecialiseerde behandelingen die nu enkel voorbehouden worden voor die doelgroep. Zoals hierboven al vermeld, zien we ook bij de justitiehuisen en de gedetineerden in de gevangnissen justitiabelen met erg complexe problematieken die hier baat kunnen bij hebben. We willen dus komen tot een beleidsdomeinoverstijgend en geïntegreerd model van zorgpaden die de justitiabele continuïteit en een behandeling op maat moet bieden. Via werk- en themagroepen met het werkveld willen we krijtlijnen uittekenen over welk behandelaanbod voorzien moeten worden, hoe die het beste worden georganiseerd, wat er nodig is om dit te kunnen realiseren, hoe dit model dan moet worden uitgerold en hoeveel dit zal kosten. We voltooiën dit traject tegen april 2024 en zien het meteen ook als inspiratiebron voor de herwerking van het eigen subsidiekader.

Specifiek wat de behandeling en opvolging van zedendaders betreft, gezien de specificiteit en complexiteit van de nodige behandeling, ben ik reeds in 2020, op mijn initiatief, samen met Vlaams minister van Welzijn en de federale ministers van Justitie en van Volksgezondheid, gestart met de herwerking van het vijftienvijf jaar oude samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Alle betrokken ministers keurden na lange onderhandelingen in maart 2021 een door mij voorbereide startnota goed met krijtlijnen voor de hervorming. Het oude samenwerkingsakkoord richt zich enkel op behandeling van zedendelinquenten buiten de gevangenis, dus de zedendelinquenten die worden opgevolgd door de justitiehuisen. Ik heb aan de betrokken collega's voorgesteld het toepassingsgebied van het samenwerkingsakkoord uit te breiden naar gedetineerden, maar zij waren hiertoe tot mijn grote spijt niet bereid. Ook loopt het proces momenteel heel stroef doordat de federale collega van Volksgezondheid, ondanks het goedkeuren van de startnota, zijn engagement voor het ondertekenen van het samenwerkingsakkoord wil intrekken. Desondanks blijf ik doordoen en hoop ik de hervorming van het samenwerkingsakkoord waar het terrein al zo lang om smeekt, toch nog rond te krijgen.

Tenslotte, wat daders van intrafamiliaal geweld betreft, wordt in elk Veilig Huis een psycholoog voorzien om ondersteuning te bieden bij de intersectorale aanpak van betrokkenen bij intrafamiliaal geweld die kampen met een psychische problematiek. Door verkenning van de noden, exploratie van de hulpvraag, uitvoering van risicotaxatie en psychodiagnostiek, en het aanbieden van een pre-therapeutisch traject kunnen betrokkenen toegeleid worden naar een passend hulpaanbod op vlak van psychosociale begeleiding of binnen de geestelijke gezondheidszorg. De kernpartners maken daartoe afspraken met relevante actoren binnen welzijn.

OD 2.6: Een structurele aanpak van radicalisering

Sinds 2015 werden in totaal 378 mandaten rond radicalisering opgevolgd door de Vlaamse justitiehuisen. Aandacht voor de aanpak van radicalisering blijft ook in 2024 onontbeerlijk. Uit cijfers van de justitiehuisen blijkt dat in 2022 en 2023 het grootste aantal nieuwe radicaliseringsdossiers sinds de start van de registratie in 2016 werden opgetekend. Dit hoge aantal is mee te wijten aan het hoge aantal zij-instromers (m.n. veroordeling voor ander feit dan terrorisme maar wel gekend bij OCAD) dat in 2022 wellicht voor het eerst volledig correct werd geregistreerd. Opvallend is dat bij de effectieve veroordelingen voor radicalisering en terrorisme, het praktisch altijd om islamitische extremisme gaat. Een aantal voorvallen en aanhoudingen in 2022 en 2023 bevestigden dat de islamitisch extremistische

dreiging nog lang niet verdwenen is, maar ook dat het landschap diffuser wordt met onder meer anti-overheidsextremisten, complotdenkers, radicale milieuactivisten enz.

De aanpak van geradicaliseerde justitiabelen binnen de justitiehuizen, onder meer via het inzetten van ondersteunende experts, werd ondertussen geëvalueerd. In 2024 gaan we verder aan de slag met de resultaten van de evaluatie om te komen tot een model dat duurzaam is en om kan met de uitdagingen die een steeds diffuser landschap met zich meebrengt. Ondertussen kregen de experts radicalisering het afgelopen jaar reeds ondersteuning van een psycholoog uit het team risicotaxatie. Het team van experts en psychologen zal in 2024 blijvend opgeleid worden om de interne expertise binnen het agentschap zo sterk mogelijk uit te bouwen en te verbreden.

Maar we breiden onze bevoegdheid rond radicalisering ook uit naar de gevangenen. In januari 2023 konden we eindelijk het startschot geven voor het adviesmandaat voorbereiding reclassering voor geradicaliseerde gedetineerden. In het kader van dit pilootproject worden justitieassistenten al tijdens de detentieperiode betrokken bij de voorbereiding van de reclassering van geradicaliseerde gedetineerden. Na jarenlang aandringen van mijn kant is het gevangeniswezen uiteindelijk akkoord gegaan om tenminste op Vlaams niveau dit nieuwe mandaat te implementeren, conform de omzendbrief voor een globale aanpak van gewelddadige radicalisering, extremisme en terrorisme. Tot eind september 2023 volgden de justitiehuizen zo al 23 dossiers op, waarvan ondertussen reeds 5 dossiers werden afgesloten. Eind 2024 zal het pilootproject formeel geëvalueerd worden en ondertussen wordt het ook permanent opgevolgd.

Buiten de gevangenen, spelen de Lokale Integrale Veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme (LIVC R) dan weer een belangrijke rol. In 2021 keurde de Vlaamse Regering op initiatief van mezelf en mijn collega-minister van Binnenlands Bestuur het Vlaamse decreet LIVC R goed. Hierdoor kunnen sindsdien Vlaamse diensten, voorzieningen en gesubsidieerde organisaties deelnemen aan een LIVC R alsook informatie met elkaar delen met betrekking tot het voorkomen van terroristische misdrijven, zonder daarbij hun beroepsgeheim te schenden. Het decreet voorziet een evaluatie binnen 3 jaar na inwerkingtreding. In het najaar van 2023 werden de voorbereidingen hiervoor reeds gestart, en zal er op initiatief van het Agentschap Justitie en Handhaving en het Agentschap Binnenlands Bestuur een bevraging georganiseerd worden bij de sectoren van de verschillende betrokken beleidsdomeinen, alsook bij de lokale besturen via de VVSG. Op basis daarvan zal een analyse gebeuren en een rapport worden opgemaakt dat de eerste helft van 2024 ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

Maar bepaalde modaliteiten van deelname aan een LIVC R, kunnen niet louter per Vlaams decreet geregeld worden. Vlaanderen kan de burgemeesters bijvoorbeeld niet verplichten bepaalde diensten uit te nodigen, deze bevoegdheid ligt op het federale niveau. Daarom trek ik samen met mijn collega-minister voor Binnenlands Bestuur sinds de inwerkingtreding van het Vlaamse decreet aan de mouw van mijn federale collega-minister van Binnenlandse Zaken voor de opmaak van een interfederaal samenwerkingsakkoord voor de LIVC's R. Hoewel mijn diensten mee de teksten hebben geschreven en ze ondertussen in een prefinale fase zitten, lijkt er op federaal niveau maar geen schot in de zaak te komen om dit ontwerp samenwerkingsakkoord ter goedkeuring naar de federale regering te brengen. Ik blijf er in dit laatste werkingsjaar voor ijveren zodat dit ontwerp samenwerkingsakkoord hopelijk op de valreep nog inwerking kan treden.

Dit samenwerkingsakkoord is nochtans niet alleen belangrijk voor de verdere juridische verankering van de LIVC's R, maar ook voor de implementatie van de Penitentiaire Integrale Veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en

terrorisme (PIVC R). Dit is een gelijkaardige overlegstructuur in de gevangenis voor geradicaliseerde gedetineerden, waar dan ook de Vlaamse justitiehuizen aan zullen deelnemen. Hierdoor zal een betere informatiedeling mogelijk gemaakt worden tijdens multidisciplinair overleg in het kader van disengagementtrajecten binnen detentie. Het juridische kader hiervoor is ook mee opgenomen in de ontwerp teksten voor het hierboven vermelde samenwerkingsakkoord.

Tot slot is in het kader van radicalisering informatie-uitwisseling met de verschillende diensten van cruciaal belang. De informatie-uitwisseling tussen de justitiehuizen en de veiligheidsdiensten en in het bijzonder met OCAD loopt al enkele jaren goed. In 2022 werd deze dan ook bestendigd met een protocol voor een nog betere informatie-uitwisseling tussen het OCAD en de Vlaamse justitiehuizen. Dit houdt in dat sinds de ondertekening van het protocol in juli 2022 de verslagen van de justitieassistenten over het verloop van daderbegeleidingen inzake radicalisering aan OCAD bezorgd worden. Sindsdien werden vanuit het Agentschap Justitie en Handhaving al 337 verslagen overgemaakt aan OCAD. Telkens ging het daarbij om personen opgevolgd door de Vlaamse justitiehuizen die eveneens opgenomen zijn in de gemeenschappelijke gegevensbank terrorist fighters (GGB) van OCAD. De verslaggeving wordt door OCAD gebruikt om een accurater en actueler beeld te kunnen vormen met oog op het opmaken van individuele dreigingsanalyses.

SD 3: Een laagdrempelige, kwalitatieve en efficiënte juridische eerstelijnsbijstand

Na de inwerkingtreding van de Vlaamse regelgeving in 2022 werken de commissies juridische eerstelijnsbijstand op een vernieuwde manier. Ze zijn intussen multidisciplinair samengesteld uit vertegenwoordigers van de balie, de samenwerkingsverbanden geïntegreerd breed onthaal – waarbinnen de OCMW, de CAW en de ziekenfondsen samenwerken – en van organisaties die met de meest kwetsbare doelgroepen werken of andere, niet-commerciële organisaties, wat zorgt voor een laagdrempelig en toegankelijk juridisch aanbod op zo'n 130-tal locaties in Vlaanderen. Het afgelopen jaar is ook het eerste werkjaar van hun meerjarenplan dat ik vorig jaar goedkeurde. Via dat plan wordt het mogelijk om hun dienstverlening ook nauw op te volgen. De eerste inhoudelijke verantwoording van hun werking staat, conform de regelgeving, in 2024 gepland. De evaluatie van de commissies zal ik in 2024 ook voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Het project Helder Recht, dat juridische informatie online beschikbaar maakt in klare taal voor burgers, loopt eind 2023 af. De eerste gegevens over het bereik tonen heel wat opzoekingen naar juridische informatie bijvoorbeeld over familierecht en verhuurregels. Na een globale evaluatie bekijk ik in 2024 of we het project kunnen verlengen en/of uitbreiden.

Verder loopt een proefproject in Gent waarbij de commissie nauw samenwerkt met het Zorgcentrum na Seksueel Geweld. Slachtoffers van seksueel geweld krijgen er de mogelijkheid om zeer snel na de feiten, nog voor het indienen van de klacht en als ze dat willen, juridisch advies in te winnen van een eerstelijnsadvocaat. Elke hulpvrager krijgt een folder met daarop contactgegevens van zowel slachtofferonthaal als juridisch eerstelijnsadvies. Tot dusver zien we dat de vragen beperkt zijn en vooral gaan over praktische kwesties zoals bijvoorbeeld de toegang tot pro deo bijstand. Hoeveel slachtoffers er op beroep doen en welke vragen er bijgevolg komen zijn uiteraard ook afhankelijk van de manier waarop het aanbod in de markt wordt gezet bij slachtoffers. Hiervoor ben ik afhankelijk van de medewerkers van het Zorgcentrum zelf. Eind dit jaar evalueer ik dit project in zijn totaliteit, samen met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen die instaan voor de coördinatie van de Zorgcentra. Afhankelijk daarvan gaan we kijken of en hoe we het project verderzetten, uitbreiden en/of bijsturen.

SD 4: Maximale optimalisatie van de werkprocessen

OD 4.1: Versterking van de samenwerking van de justitiehuizen en het VCET met justitie, politie, hulpverlening en lokale besturen

Investeren in intersectorale samenwerking is cruciaal als we gezinnen uit de vicieuze cirkel van geweld willen halen, zeker in ernstige en complexe situaties. Door extra investeringen in de bestaande Family Justice Centers, worden er 72% meer gezinnen opgevolgd dan bij het begin van de legislatuur.

Naast de investering in de huidige FJC's, heb ik het afgelopen jaar enorm ingezet op de voorbereiding van de uitrol van een nieuw model van intersectorale centra intrafamiliaal geweld, een netwerkmodel dat voortbouwt op de goede praktijken van onder andere de ketenaanpak IFG en de Family Justice Centers. De nieuwe centra kregen de naam 'Veilig Huis'. Er bestonden al Family Justice Centers in Antwerpen, Mechelen, Geel en Limburg. Deze worden dus doorontwikkeld naar Veilige Huizen en dit najaar openen er nog 5 nieuwe Veilige Huizen in Oostende, Kortrijk, Gent, Leuven en Halle. In 2024 breidt hun werkingsgebied nog verder uit om stapsgewijs te komen tot een gebiedsdekkende en uniforme dienstverlening in alle Vlaamse regio's, met ruimte voor de nodige lokale accenten.

Ook de consultwerking wordt uitgebouwd zodat de Veilig Huizen professionals kunnen begeleiden in het omgaan met situaties van intrafamiliaal geweld en hen kunnen ondersteunen in hun mogelijkheden en verantwoordelijkheden omtrent die situaties. Dat zal onder meer gebeuren door hen wegwijs te maken doorheen het hulp- en dienstverlenend landschap en in de politieke en justitiële wereld. Professionals krijgen handvaten aangereikt in het omgaan met situaties, maar worden ook op hun verantwoordelijkheden gewezen wanneer er sprake is van verontrusting.

Met het oog op de toegankelijkheid en laagdrempeligheid voor gezinnen die een traject binnen Veilig Huis hebben lopen, worden daarnaast in elke regio meerdere antennes/gesprekslocaties voorzien (op niveau van bijvoorbeeld een politiezone of eerstelijnszone), waarvoor Veilig Huis facilitair aanhaakt bij bestaande initiatieven/locaties in de eerste lijn (een sociaal huis, kruispunt, CAW-locatie...).

Daarnaast wordt binnen elk Veilig Huis een gespecialiseerd intersectoraal aanbod uitgewerkt om specifieke problematieken – zoals eengerelateerd geweld en intrafamiliaal seksueel misbruik– aan te pakken.

Zo werd dit jaar het project van Family Justice Center Limburg rond eengerelateerd geweld dat in 2021 opstartte, afgerond, maar de werking stopte evenwel niet. De werking werd namelijk ingebed in de reguliere werking van Veilig Huis Limburg. Het Limburgse project bestond uit een intensieve aanpak en opvolging door gespecialiseerde casusregisseurs en politiemedewerkers. Het komende jaar wordt bekeken hoe deze werking gefaseerd kan uitgerold worden over de andere Veilige Huizen. Daarnaast volgt er ook nog een conferentie waarbij de lessons learned in dit project uitgebreid aan bod komen.

Het is mijn ambitie om komend jaar binnen de Veilige Huizen heel wat gezinnen uit balans te kunnen ondersteunen. In deze gezinnen wordt gestreefd naar veiligheid door het verhelderen en analyseren van de hulpvragen en te voorzien in passend hulpaanbod voor de gezinsleden. Aan structureel onveilige gezinnen wil ik intensieve casusregie aanbieden, om op korte termijn veiligheid te garanderen en te verduurzamen op langere termijn. Deze gezinnen worden intensief opgevolgd door een casusregisseur die de totale regie opneemt in afstemming met de betrokken partners binnen politie, parket en hulpverlening. Op deze manier willen

we voorkomen dat patronen van gewelddadig gedrag door toekomstige generaties worden overgenomen.

De werking van de Veilige Huizen wordt daarenboven permanent gemonitord via een eigen dossierbeheersysteem. Hierdoor kan snel bijgestuurd worden op operationeel en/of beleidsmatig vlak om de werking van de Veilig Huizen nauw te laten aansluiten bij de noden van betrokkenen bij intrafamiliaal geweld. (cf. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens)

De werking van de Veilige Huizen wordt ook decretaal verankerd. Het decreet werd reeds voor de tweede keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering. Ik wacht nu op het advies van de Raad van State en hoop zo snel mogelijk het legistisch traject af te ronden. In afwachting van de inwerkingtreding van het decreet werd er in elke regio een protocol opgemaakt met de procureur des Konings om het casusoverleg in het kader van 458ter van het Strafwetboek te regelen.

Nog in het kader van intrafamiliaal geweld werd dit jaar het project Handle with Care in Mechelen afgerond met maar liefst 248 Handle with Care signalen vanuit de politie naar de Mechelse lagere scholen. Een cijfer dat nog confronteert, dat nog steeds wil zeggen dat enkel en alleen in Mechelen, op 6 maanden tijd, zoveel lagere schoolkinderen worden geconfronteerd met intrafamiliaal geweld waar zelfs de politie in heeft moeten tussen komen. Daarom is dit project zo belangrijk. Het kan een veilige haven creëren voor kinderen die thuis geconfronteerd werden met dat intrafamiliaal geweld waarbij er een politie-interventie is geweest. Met kleine onopvallende gebaren zoals het mogen bijhouden van de klasknuffel of geen straf geven omdat een taak niet is gemaakt, kunnen leerkrachten de nodige rust bij het kind creëren. Het Handle with Care-signaal bestaat ook enkel uit de naam van het kind, de geboortedatum en de boodschap Handle with Care. Het is niet de bedoeling dat de school precies weet wat er is gebeurd of dat een leerkracht een Handle with Care-signaal aangrijpt om er een gesprek over aan te knopen met het kind of gezin. In het kader van het beroepsgeheim is het ook niet mogelijk om meer informatie over de situatie door te geven aan de school. Het doel is een stressverlagende schoolomgeving te voorzien die als veilige haven voor een kind fungeert. Uit de eindevaluatie van het project blijkt dat wanneer leerkrachten op de hoogte zijn van een moeilijke situatie, een verhoogde alertheid op mogelijk traumagedrag bij kinderen kon vastgesteld worden. De implementatie van Handle with Care op school lijkt dus te leiden tot een meer trauma-sensitieve benadering van leerkrachten in de directe omgang met een kind. Zo worden de scholen voor meer kinderen een veilige haven. Daarnaast blijkt uit de evaluatie ook wel dat de manier van het overbrengen van het signaal naar de school waarbij via Vlaams Agentschap voor Onderwijsdiensten de gegevens moeten worden opgevraagd, heel wat extra werklast met zich meebrengt voor de betrokken diensten wat een uitbreiding van het project met de bestaande werkwijze onmogelijk zou maken.

Echter, gezien de positieve inhoudelijke effecten van het project, is het mijn intentie om Handle with Care in Mechelen verder te zetten en stapsgewijs uit te breiden naar de rest van Vlaanderen. Om deze verdere vertaalslag te maken, moet er wel nog uitgezocht worden hoe de werklast voor alle betrokken diensten draaglijk kan gehouden worden, zonder in te boeten op ons beoogde doel. Daarnaast gaan we ook onderzoeken of en hoe deze aanpak geïntegreerd kan worden in de werking van de Veilige Huizen.

Wat seksueel geweld betreft, wil ik, met het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld (cfr. supra), in samenwerking met andere Vlaamse ministers een integraal en geïntegreerd antwoord bieden op een problematiek die zeer actueel is en waar nog veel werk te verzetten valt. Vorig jaar evalueerde ik het plan waardoor er 21 nieuwe acties aan werden toegevoegd. Het komende jaar staat de

eindevaluatie gepland die ook zal voorgelegd worden aan het Vlaams parlement. (cf. IV. Transversale, horizontale en overkoepelend strategische doelstellingen)

In het kader van dat plan ben ik bezig met een aantal overkoepelende projecten. Zo heb ik vorig jaar aan de UGent de opdracht gegeven om een onderzoek te doen naar de nood aan en de implementatie van een 'meldcode' voor vormen van gendergerelateerd geweld en kindermishandeling. Professionals en vrijwilligers die met potentiële slachtoffers in aanraking komen zoals leerkrachten, CLB-medewerkers, sportcoaches enzovoorts zitten vaak in een sleutelpositie om bijvoorbeeld signalen van seksueel geweld of kindermishandeling op te vangen en ermee aan de slag te gaan. Soms nemen slachtoffers hen in zo'n situatie ook in vertrouwen. Het is dan niet altijd duidelijk wat ze kunnen en mogen doen. In sectoren als welzijn, sport en cultuur werden al handelingsplannen of meldcodes uitgewerkt rond het omgaan met deze situaties, maar een uniforme werkwijze voor al deze vormen van geweld met duidelijk te ondernemen stappen en mogelijkheden om te melden ontbreekt momenteel. De UGent bracht alles wat er bestaat en de noden die er zijn in kaart. Nu bekijken we met alle betrokken ministers waar en hoe er een meldcode nodig is die per sector nog verder uitgewerkt zal worden. Zo een soort van meldcode kan een hulpmiddel zijn dat handvatten biedt voor bereikbaarheid van het vermoeden van geweld met de betrokkene en kan bijdragen tot een snellere en adequatere hulp. De opdracht wordt eind 2023 afgerond waardoor de sectoren het komende jaar met de resultaten aan de slag kunnen gaan.

Een ander overkoepelend initiatief uit het actieplan betreft het decreet dat de verplichting oplegt aan organisaties binnen de Vlaamse sectoren om van nieuwe medewerkers een uittreksel uit het strafregister 'minderjarigenmodel' op te vragen en te controleren, dat 1 februari 2023 in werking trad. Specifiek gaat het dan om organisaties die een activiteit aanbieden die valt onder opvoeding, psycho-medisch-sociale begeleiding, hulpverlening aan de jeugd, kinderbescherming, animatie of begeleiding van minderjarigen zoals bijvoorbeeld trainers in de sportsector, leraren in het onderwijs, regisseurs in het jeugdtheater, jeugdhulpverleners bij welzijn enz. Het is geen zaligmakende oplossing, maar een extra middel voor organisaties, in het kader van hun ruimer integriteitsbeleid, om kinderen te beschermen. In 2023 werkte ik samen met de sectoren sectorale draaiboeken op. Ik hield de vinger aan de pols om bezorgdheden en vragen te capteren en een antwoord te bieden. Dit najaar start ik nog met een evaluatie van de toepassing van dit decreet. Op basis van de resultaten zullen verdere acties ondernomen worden, indien dat nodig zou blijken, om de werking te optimaliseren. Zo zal er bijvoorbeeld gekeken worden of het decreet en/of de draaiboeken moeten aangepast worden.

Ook de opdracht voor een sensibiliseringscampagne rond seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren die ik eind vorig jaar gunde, is zo een overkoepelend initiatief. De campagne kreeg de naam 'We zien u' met Lotte Vanwezemael als gezicht. Ik wil hiermee jongeren tussen 14 en 23 jaar motiveren om zich collectief te verzetten tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag. De campagneslogan geeft met 'we zien u' een helder signaal met een tweeledige boodschap: empathie naar de slachtoffers én daadkracht naar daders. Door met verschillende waves te werken wil ik jongeren op verschillende manieren en vanuit verschillende invalshoeken maximaal bereiken en sensibiliseren. Ik wil jongeren doen nadenken over de grenzen van zichzelf én die van een ander. Zo werd bijvoorbeeld al een driedelige reeks op VRT-Max gelanceerd en kwamen verschillende hosts aan bod op het nieuw gelanceerde TikTok-kanaal om thema's als grenzen en toestemming bespreekbaar te maken. Sensoa zal deze VRT-Max reeks bovendien ook verwerken in hun vernieuwd lessenpakket 'Mijn Wens Mijn Grens' zodat de campagne op lange termijn binnen de scholen zal verder leven. Dit najaar volgen er nog 'We zien u' party's op verschillende locaties in Vlaanderen

om zoveel mogelijk jongeren met onze boodschap te bereiken'. De campagne loopt nog tot het voorjaar van 2024.

Naast het Vlaamse actieplan ter bestrijding van seksueel geweld hebben we op nationaal niveau ook nog het Nationaal Actieplan (NAP) gendergerelateerd geweld waarvoor ik de Vlaamse bijdrage coördineer. Dit najaar wordt dit plan tussentijds geëvalueerd waarvoor ik de nodige bijdragen verzamel. Het resultaat hiervan zal in 2024 worden voorgelegd aan het Vlaams parlement.

Ook bij het VCET willen we de samenwerking met verschillende partners vernieuwen of bestendigen. Een nieuwe actie die ik wil ondernemen is de optimalisatie van de samenwerkingsafspraken van het VCET en de verschillende Communicatie- en Informatiecentra (CIC's) van de federale politie in het kader van een vermoedelijke ontsnapping van een persoon onder ET binnen de modaliteit van de voorlopige hechtenis. Het is immers van belang dat ook tijdens de avonduren, 's nachts en in het weekend bij de opvolging van deze justitiabelen snel kan gereageerd worden. Ik zal daarvoor ook beroep doen op onze Vlaamse verbindingsofficier. Vervolgens zal ik onderzoeken om deze pragmatische oplossing te formaliseren in de werkzaamheden rond het actualiseren van de omzendbrief COL 11/2013 (inzake de informatie-uitwisseling) en dit om de operationele implementatie gedetailleerder te gaan beschrijven.

Voor de slachtofferapplicatie bij het ET (cf. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens) moeten eveneens afspraken opgesteld worden met de CIC's voor een snelle tussenkomst van de politiediensten met het oog op een maximale bescherming van het slachtoffer. Ook hier zullen we, samen met onze Vlaamse verbindingsofficier, in overleg gaan met de Vaste Commissie van de Lokale Politie.

OD 4.2: Ontwikkeling van een evidence-based beleid

In mijn beleid erken ik het belang van kennis als een onmisbaar kompas voor een goed onderbouwd en effectief beleid. Er zijn dan ook tal van initiatieven lopende ten behoeve van een versterking van de kennisfunctie.

Het voorbije jaar werd bijvoorbeeld de actualisatie van het methodologisch kader met betrekking tot de burgerrechtelijke opdrachten op punt gesteld. Met een interne werkgroep finaliseerden we de visie voor dit mandaat waarbij het kind centraal staat. In 2024 leggen we ons toe op de verdere implementatie en zullen we het vernieuwde rapportagemodel evalueren en indien nodig aanpassen.

Daarnaast leveren we volop inspanningen om de basiscursus voor justitieassistenten te actualiseren. Dit betekent dat het methodologische werkingskader voor deze medewerkers zal worden aangepast aan de meest recente wetenschappelijke inzichten maar ook in functie van de realiteit op het terrein. Goede praktijken op vlak van daderbegeleiding, slachtofferonthaal en maatschappelijk advies zoals bijvoorbeeld ook de Kindreflex die ik de afgelopen jaren implementeerde binnen de justitiehuisen, zullen in deze basiscursus worden geïntegreerd. We maken daarbij gebruik van academische expertise binnen hogescholen en universiteiten en baseren ons op waardevolle ervaringskennis op niveau van onze opdrachtgevers (magistratuur) en andere relevante maatschappelijke partners (hulpverlening, enz.).

Om onze werking te onderbouwen, werken we dikwijls gelijktijdig met wetenschappelijk onderzoek. Zo gebeurt dat voor de uitrol van het project SAMEN, alsook in het kader van de uitrol van risicotaxatie binnen de justitiehuisen, lag een wetenschappelijk onderzoek aan de grondslag van de toekomstige opening van de

zedeenunit in de gevangenis en gaan we ook aan het nieuw onderzoek over de gevangenispopulatie de nodige beleidsmaatregelen koppelen. Daarnaast loopt er ook een effectenonderzoek over gedragstrainingen, dat momenteel door de VUB wordt uitgevoerd. De VUB kreeg de opdracht te evalueren of de beoogde effecten van de hervorming van het landschap van de leerstraffen ook effectief worden bereikt: is er voor iedere justitiabele een leerstraf op maat, is dit aanbod op vlak van tijdstip wanneer en regio waar het wordt aangeboden voldoende toegankelijk, leidt dit tot een intensere samenwerking tussen de justitieassistent en de trainer tot een betere kwaliteit van het aanbod? De inzichten die het eerste rapport eind 2023 biedt zullen worden meegenomen naar een nieuwe heroriëntering van de gedragstrainingen, evidence-based, zowel op inhoudelijk als op organisatorisch vlak.

OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens

In het kader van contacten met justitiabelen

Ik werk intensief aan de verdere uitbouw van een interactieve dienstverlening om de diensten te ontlasten door administratieve vereenvoudiging. Bij het VCET werk ik zo verder aan het digitaal platform voor een interactieve dienstverlening voor justitiabelen met een enkelband. Dit digitaal platform, het e-portaal, fungeert als een soort "selfservice" loket waar de justitiabelen zelf hun persoonlijke informatie kunnen terugvinden of hun uurrooster kunnen zien. De medewerkers van het VCET krijgen, met dagelijks rond de 2.000 personen onder elektronisch toezicht, immers constant telefoons met vragen over het uurrooster, en andere administratieve zaken. Door dit digitaal interactief platform wil ik de medewerkers van het VCET verder ontlasten zodat ze zich meer kunnen focussen op de kwalitatieve opvolging en monitoring van de justitiabelen en het stijgend aantal dossiers. Tegelijkertijd waak ik erover dat de dienst monitoring paraat blijft voor justitiabelen die niet die digitale capaciteit hebben.

In het kader van contacten met slachtoffers

In de slachtofferbevraging die ik vorig jaar liet uitvoeren werd ook gepolst naar de wenselijkheid en mogelijkheden van een digitaal platform voor de dienst slachtofferonthaal. Daaruit bleek dat slachtoffers dit als een handige tool zien om bijvoorbeeld afspraken te maken, hun dossier in te kijken, de slachtofferfiche in te vullen enzovoorts. Ze gaven het wel aan belangrijk te vinden dat dit het persoonlijke contact met de justitieassistent niet mag vervangen. Daarom zet ik het opgestarte analysetraject verder om ook slachtoffers de kans te geven om digitaal in interactie te treden met de diensten slachtofferonthaal, zonder daarbij de mogelijkheid van persoonlijk contact te verliezen. Elk slachtoffer is anders en elk nieuw kanaal dat we kunnen aanbieden werkt drempelverlagend en zal ons bereik vergroten. In 2024 verken ik de diverse mogelijkheden die nieuwe technologie ons biedt, onderzoek ik de opportuniteiten en de kosten voor de implementatie van de meest beloftevolle kanalen en gun ik de opdracht.

Voor het meldpunt grensoverschrijdend gedrag en de erkennings- en bemiddelingscommissie voor misbruik in het verleden zal er een nieuw dossierbeheerssysteem opgemaakt worden, zodat er op een goeie manier kan geregistreerd en dus ook gerapporteerd worden aan de overheid en het parlement.

In het kader van werkprocessen met samenwerkingspartners

Dit najaar starten de Veilige Huizen op met een eerste versie van hun eigen digitaal dossierbeheerssysteem waar alle partners samen in één dossier kunnen werken en makkelijk info kunnen delen waar nodig. Daardoor wordt het ook mogelijk om

grondig te kunnen rapporteren over het broodnodige werk dat er geleverd wordt met de Veilige Huizen in gezinnen. Ik laat dit verder ontwikkelen om de effectiviteit en de efficiëntie van de gebruikers te verbeteren. Belangrijke elementen zijn o.a. de integratie van authentieke gegevens waardoor fouten vermeden worden, het tonen van de contactgegevens van de kernpartners om de samenwerking te bevorderen, de integratie van de historiek van dossiers om een volledig zicht te krijgen, fijnmazige dossierstatussen, notificaties om de opvolging te verbeteren, sneller te kunnen reageren en takenlijsten te maken voor casusregisseurs, de transfer van dossiers bij verhuis, enz. De nodige bepalingen rond verwerking van gegevens werden hiervoor opgenomen in het decretale kader van de Veilige Huizen (cfr. supra).

Daarnaast zetten we in 2024 een nieuw portaal online voor interactie met onze partners die werkstraffen aanbieden. Dit portaal fungeert als een selfservice loket waardoor prestatieplaatsen hun openstaande prestatieplaatsen en de prestaties van de werkgestraften kunnen ingeven en informatie over onze justitiabelen kunnen raadplegen. Hiermee verlagen we de administratieve werklust van de justitieassistenten. Waar nu constant rond gebeld en gemaïld moet worden om te informeren waar prestatieplaatsen vrij zijn, zullen we dat nu in een bepaalde regio met één digitale klik kunnen zien. De informatie stroomt door tot in onze backoffice, waar de medewerkers de matching zullen doen tussen het aanbod van prestatieplaatsen en de vraag naar werkstraffen. De analyse van de behoeftes voor dit portaal is afgerond en in de komende periode wordt ingezet op de ontwikkeling van het portaal. Bedoeling is om het portaal te lanceren in het voorjaar van 2024.

Zoals hierboven reeds aangegeven wordt er ook in het kader van de hulp- en dienstverlening gewerkt aan centrale datastrategie. Daarom ga ik in 2024 verder met de analyse van de fundamentele die noodzakelijk zijn om via een IT-tool centraal gegevens te verzamelen over de organisaties en sectoren die hulp- en dienstverlening aan gedetineerden bieden. Ik breng de legale, organisatorische, semantische en technische vereisten in kaart en start waar mogelijk al implementatietrajecten op. Op die manier kan ik veel vlotter toegang hebben tot de gegevens vanuit de verschillende hulp- en dienstverleners die ik en de bevoegde collega-ministers vervolgens kan gebruiken voor ons beleid in de gevangnissen. Tot op heden beheert namelijk ieder beleidsdomein zijn eigen gegevens.

In het kader van digitalisering van de interne werkprocessen

De bedrijfstoepassing voor het dossierbeheer van justitiabelen binnen de justitiehuisen (SIPAR) zal ik verder uitbreiden. Ik werk o.a. aan een ondersteunend luik voor het team psychologen risicotaxatie en voorzie de nodige mogelijkheden om de samenwerking met onze partners (cf. het portaal) te kunnen faciliteren.

Hoewel alle dossiers van justitiabelen met een enkelband reeds digitaal worden opgevolgd, bleef het administratieve luik van de mobiele eenheid wel nog op papier verlopen. Ik investeer daarom in het gebruik van toughbooks voor de medewerkers van deze mobiele eenheid zodat de doorstroom van informatie vlotter verloopt en de werking geoptimaliseerd kan worden op het vlak van o.a. dataveiligheid, duurzaamheid en professionalisering.

In het kader van werkprocessen met federale overheid

In 2021 ontving de federale overheid aanzienlijke Europese middelen voor een modernisering en digitalisering van het gerechtssysteem: het digitaal transformatieplan. De impact van deze modernisering geeft natuurlijk ook een grote impact op de diensten van de Gemeenschappen en het Agentschap Justitie en Handhaving in het bijzonder. De afdelingen van het agentschap zijn immers bevoorrechte ketenpartners voor de federale justitie en er zijn grote onderlinge afhankelijkheden met de federale diensten, zowel in samenwerking als in

bestaande (analoge en digitale) communicatiestromen. Daardoor moet Vlaanderen ook telkens haar eigen onderdeel mee helpen ontwikkelen en koppelen aan het federale systeem.

Het digitale transformatieplan concretiseert zich in maar liefst 26 nieuwe applicaties die allemaal een naam gekregen hebben die begint met 'just-', en die toegankelijk moeten worden via 1 online platform: just-on-web. Een aantal van die nieuwe just-app's hebben een rechtstreekse impact op onze dagdagelijkse werking: de omvorming van Sidissuite naar justprison, Gejo naar justcase, I+belgium naar justsignal. In tweede orde, maar daarom niet minder belangrijk, is er de federale ontwikkeling van bijvoorbeeld justdeposit (digitaal neerleggen van documenten), justconsult (digitaal consulteren van gerechtelijke dossiers), justjudgement (databank met alle vonnissen) die voor ons nieuwe opportuniteiten bevatten. Bovenstaande zijn slechts enkele voorbeelden van de scope en tonen aan dat het voor de continuïteit van de Vlaamse opdrachten van essentieel belang is dat Vlaanderen mee op volle digitaliseringssnelheid draait. Ook bij nieuwe digitaliseringsinitiatieven en nieuwe databanken vanuit de federale overheid, zal er vanuit Vlaanderen op worden toegezien om ook de nodige toegangen te regelen waar nodig.

In het kader van handhaving

Met de creatie van het handhavingsplatform wordt een einde gemaakt aan de versnippering van de informatie inzake strafrechtelijke en bestuurlijke handhaving. Voor de strafrechtelijke handhaving is de Vlaamse overheid tot nu toe aangewezen op de informatie van de federale overheid, met name de statistische gegevens van de parketten en de federale justitie. Op het vlak van de bestuurlijke handhaving deelden de eigen Vlaamse toezichts-, opsporings- en beboetingsinstanties hun informatie niet of amper met de andere toezichts-, opsporings- en beboetingsinstanties. De informatie van de instanties werd nergens op een gestructureerde en overzichtelijke wijze verzameld. Er waren evenveel geïsoleerde informatiebronnen als er handhavingsdiensten waren.

Het Vlaams Handhavingsplatform (VHP) zal voortaan alle handhavingsinformatie bundelen en via het sanctieregister, het maatregelenregister en de handhavingsbibliotheek ontsluiten. Het wordt mogelijk de handhavingsinformatie uit te wisselen tussen de handhavingspartners. Daardoor kan de wisselwerking tussen de strafrechtelijke en de bestuurlijke handhaving worden verbeterd, kan een inspectiedienst kennis nemen van de informatie van andere inspectiediensten die voor haar eigen werking relevant is, wordt het mogelijk nauwer samen te werken tussen inspectiediensten, kan iedereen in de handhavingsketen kennis krijgen van het gevolg dat werd gegeven aan een handhavend optreden enz.

De Vlaamse handhavingsdiensten, maar ook de lokale besturen, de lokale en federale politie en het parket worden op het handhavingsplatform aangesloten. De aansluiting verloopt via een user interface (handmatige invoer in een webtoepassing) of door de koppeling via API van het VHP met een bestaand dossierbehandelingssysteem waardoor een automatische transfert van gegevens mogelijk wordt.

Het handhavingsplatform maakt ook de digitalisering van het handhavingsproces en de handhavingsprocedures mogelijk. O.a. processen-verbaal, verslagen van vaststelling, beslissingen om bestuurlijk te vervolgen, boetebeslissingen worden digitaal geborgd in het VHP. De burger en de bedrijven zullen via Mijn Burgerprofiel of het e-loket kennis krijgen van deze beslissingen. De handhavingsprocedures kunnen digitaal worden afgewikkeld want zij zullen digitaal kennis kunnen nemen van het sanctiedossier, digitaal hun bezwaarschriften kunnen indienen, indien gewenst ook digitaal worden gehoord.

Tegen eind 2024 zal het handhavingsplatform niet enkel de informatie over de bestuurlijke sanctionering capteren, maar ook de informatie m.b.t. de bestuurlijke veiligheids- en herstelmaatregelen die worden uitgevaardigd bij een vastgestelde schending van de reglementering.

Het handhavingsplatform ging live in 2023. De Wooninspectie is al via API aangesloten. Eind 2023, begin 2024 zullen de beleidsvelden milieu, ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed aansluiten via UI en API. De eerste analyses voor de daaropvolgende aansluitingen via API van bijvoorbeeld het Departement Werk en Sociale Economie en de Vlaamse Waterweg zijn opgestart. In 2024 zullen systematisch meer instanties worden aangesloten, totdat iedere instantie die de Vlaamse regelgeving handhaaft is aangesloten.

In het kader van rapportering

In 2023 is onze klassieke BI-omgeving geëvolueerd naar een dataplatform. In 2024 breid ik onze datasets uit en zorg ik ervoor dat de interne data gekruist kunnen worden. Hierdoor bouw ik systematisch verder aan rapportering die ons inzicht geeft in de werking van het agentschap en in de maatschappelijke toestand. Daarnaast werk ik aan nieuwe, representatieve indicatoren voor de effectiviteit van het agentschap.

OD 4.4: Maximale aanpassing van de organisatie aan de hervormde gerechtelijke arrondissementen

Een justitiehuis is geen op zichzelf staand eiland, maar een onmisbare schakel in de strafuitvoering en justitiële keten in Vlaanderen. Een maximale afstemming op de gerechtelijke arrondissementen – en dus de federale opdrachtgevers, zoals de parketten en rechtbanken – is daarbij een belangrijk onderdeel. Eerder heb ik de krachten van verschillende (kleinere) justitiehuisen al gebundeld op arrondissementeel niveau, wat verschillende efficiëntiewinsten oplevert: justitieassistenten kunnen meer flexibel worden ingezet over meerdere justitiehuisen heen, wat bijvoorbeeld belangrijk is bij plotse verhoogde instroom van nieuwe opdrachten en/of dringende mandaten, zoals het tijdelijk huisverbod. Verschillende functies worden vandaag op arrondissementeel niveau georganiseerd, zoals bepaalde teamverantwoordelijken (vb. voor slachtofferonthaal, burgerrechtelijke opdrachten), netwerkbeheerders die samenwerkingsverbanden in de regio faciliteren en de psychologen gespecialiseerd in risicotaxatie. In het komende jaar zal ik opnieuw inzetten op het stimuleren van regionale samenwerking op maat van ieder arrondissement. Ik blijf ook vragen aan samenwerkingspartners om in te zetten op voldoende afstemming, zowel op Vlaams als regionaal niveau. In dit kader lopen er vandaag nog verschillende hervormingen, zoals rond de werkstraffen, gedragstrainingen en forensische zorg (cfr. supra).

Daarnaast hecht ik veel belang aan een toegankelijke dienstverlening van de justitiehuisen, samen met een sterke lokale verankering met samenwerkingspartners. Daarom nam ik de afgelopen jaren verschillende initiatieven om de geografische dekking van het aanbod van de justitiehuisen te vergroten, zoals de opening van nieuwe antennes in bijvoorbeeld Geel en Boom. Daardoor zijn er naast de justitiehuisen nu ook antennes in Genk, Maasmechelen, Lommel, Oostende, Roeselare, Geel, Boom, Asse, Vilvoorde, Aalst, Sint-Niklaas, Wetteren, Erpe-Mere, Berlare en Haaltert. Op die manier zijn er vandaag in alle provincies van Vlaanderen bijkomende gesprekslokalen en burelen operationeel, die het verlengstuk zijn van het justitiehuis in de betreffende regio.

Daarnaast opende ik op 2 oktober 2023 het nieuwe justitiehuis in Halle voor de regio Halle-Vilvoorde, die samen met het gloednieuw Veilig Huis in hetzelfde

gebouw zal zitten. Deze gemeenschappelijke locatie is uniek in Vlaanderen en zorgt ervoor dat beide diensten nog beter kunnen samenwerken in de strijd tegen intrafamiliaal geweld. Een structurele inbedding in de regio Halle-Vilvoorde is daarnaast belangrijk om de samenwerking met federale en lokale partners te versterken, zoals met het parket Halle-Vilvoorde en de lokale hulpverlening. Met dit nieuwe justitiehuis in de Vlaamse rand kom ik bovendien tegemoet aan de toegenomen druk in de regio: op vijf jaar tijd is het aantal nieuwe dossiers in de regio Brussel-Halle-Vilvoorde immers bijna verdubbeld, van 1.815 nieuwe dossiers in 2019 naar 3.365 nieuwe dossiers in 2022. Ook in 2023 is er opnieuw een stijging. De meerderheid van de justitiabelen in deze regio woont in de Vlaamse rand. Eerder investeerde ik al sterk in extra justitieassistenten voor de regio: vandaag werken meer dan 40 justitieassistenten binnen Brussel-Halle-Vilvoorde, wat een stijging is van 38% in vergelijking met 2019. Bijkomende aanwervingen zijn nu ook nog volop lopende. Met een volwaardige locatie in Halle, samen met de huidige antennes in Asse en Vilvoorde, zet ik nu maximaal in op een vlotte bereikbaarheid voor slachtoffers, daders en gezinnen die in aanraking komen met het justitiehuis. In samenwerking met het Vlaams justitiehuis in Brussel, zal een ploeg justitieassistenten zich flexibel kunnen verplaatsen over de meerdere locaties in de regio.

2. Strategische en operationele doelstellingen – cluster Handhaving

SD 1: Het strafrechtelijk en veiligheidsbeleid wordt op elkaar afgestemd

OD 1.1: Coördinatie tussen het Vlaams en federaal veiligheidskader

Ik droeg er zorg voor dat alle beleidsdomeinen hun inbreng konden doen bij de opmaak van de kadernota integrale veiligheid en het nationaal veiligheidsplan door hun voorstellen te bundelen en gecoördineerd aan de bevoegde federale ministers te bezorgen. Er werd een overleggroep opgericht tussen het College van Procureurs-Generaal en de deelstaten om ervoor te zorgen dat ook de prioriteiten van de deelstaten degelijk worden opgevolgd. Deze overleggroep wordt 6 maandelijks verder gezet.

OD 1.2: Monitoring en evaluatie van strafrechtelijke en bestuurlijke prioriteiten

De COL 04/2019 legde de prioriteiten voor strafrechtelijke afhandeling van misdrijven op grond van Vlaamse regelgeving vast. Deze gezamenlijke omzendbrief van de federale minister van Justitie, de Vlaamse minister van Justitie en het College van procureurs-generaal voorziet dat er een evaluatie gebeurt op het einde van de legislatuur. In het subnetwerk Bestuurlijke Handhaving wordt in het najaar van 2023 afgesproken hoe de inhoudelijke en cijfermatige evaluatie het best kan verlopen, welke gegevens door wie ter beschikking kunnen worden gesteld, wie wordt betrokken bij de evaluatie enz.

OD 1.3: Stroomlijnen van het strafrechtelijk- en bestuurlijk handhavingsbeleid

Het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023 (B.S. 29 augustus 2023) bevat verschillende bepalingen die het strafrechtelijk en bestuurlijk handhavingsbeleid stroomlijnen. De voornaamste daarvan zijn:

- De mogelijkheid om de in het kaderdecreet opgesomde toezichtsrechten verder te kunnen gebruiken in het kader van de strafrechtelijke opsporing met inachtneming van enkele voorwaarden zoals de cautieplicht
- De mogelijkheid om bestuurlijk te vervolgen wanneer het parket niet binnen een verlengbare termijn van 3 maanden te kennen heeft gegeven om de vastgestelde feiten strafrechtelijk af te handelen

- De toegang van het parket tot het bestuurlijk sanctieregister, het maatregelenregister en de handavingsbibliotheek die deel uitmaken van het Vlaams Handhavingsplatform
- De mogelijkheid om met het parket een protocol af te sluiten om bepaalde misdrijven in beginsel altijd bestuurlijk te vervolgen, waarbij de strafvordering vervalt als ze niet binnen een afgesproken termijn is ingesteld.

Ter uitvoering van of belendend aan het kaderdecreet bestuurlijke handhaving van 22 maart 2019 en het nieuwe kaderdecreet Vlaamse handhaving van 14 juli 2023 werd in het subnetwerk bestuurlijke handhaving een ontwerp van samenwerkingsakkoord voorbereid dat de wederzijdse uitwisseling van het strafdossier en het bestuurlijk sanctiedossier moet mogelijk maken. Dit ontwerp werd een eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 maart 2023, waarna de VTC hierover advies uitbracht. De DPO's van parket/justitie en het Agentschap Justitie en Handhaving werd gevraagd om na te gaan op welke wijze gevolg kan/moest worden gegeven aan dit advies. Doordat de functie van DPO opnieuw moest worden ingevuld aan de zijde van Justitie/parket heeft dit proces enige vertraging opgelopen. Het wordt nu weer geactiveerd via het subnetwerk bestuurlijke handhaving.

OD 1.4: Aanpak inspectiediensten stroomlijnen

De stroomlijning van de inspectiediensten verloopt volgens twee sporen, met name via de deelname aan het Vlaams Handhavingsplatform enerzijds (cf. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, OD 4.3: Digitalisering met het oog op een betere doorstroming van informatie en uitwisseling van gegevens) en via de implementatie van het kaderdecreet Vlaamse handhaving anderzijds (cf. Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Handhaving, OD 2.2: Implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving)

De Vlaamse Regering engageerde zich om elke Vlaamse inspectiedienst te laten aansluiten op het Vlaams Handhavingsplatform. Zoals hoger vermeld lopen er momenteel al verschillende aansluitingsprocessen. Deze aansluitingsprocessen vergen analyses, technische ingrepen en de tussenkomst van verdere regelgeving.

Op het vlak van regelgeving zijn machtigingen voor de toegang tot gegevens uit het rijksregister en machtigingen van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ) voor toegang tot de kruispuntbank vereist. De machtiging voor het Agentschap Justitie en Handhaving is klaar voor ondertekening door de bevoegde federale minister, waarna de KSZ-machtiging kan worden verleend. Het aanvraagproces voor het bekomen van een algemene machtiging voor alle inspectiediensten op basis van de machtiging voor het Agentschap Justitie en Handhaving is opgestart, te beginnen met een onderzoek naar de haalbaarheid van een dergelijke machtiging. Als deze algemene machtiging kan worden bekomen kunnen de inspectiediensten volgens een vereenvoudigde procedure toetreden tot deze algemene machtiging en hoeven ze geen eigen, moeizaam machtigingsproces te doorlopen. Dit alles gebeurt in nauwe samenspraak met de bevoegde federale diensten.

De laatste hand wordt gelegd aan een standaardprotocol dat elke dienst dient af te sluiten om toegang te kunnen krijgen tot het Vlaams Handhavingsplatform.

Tenslotte is op regelgevend vlak, wanneer het kaderdecreet Vlaamse handhaving niet werd geïmplementeerd voor een bepaalde materie de tussenkomst van een besluit van de Vlaamse regelgeving vereist om te garanderen dat de juiste documenten met de juiste metadata in het platform worden ingehangen. De

Vlaamse Regering keurde een eerste besluit reeds principiële goed m.b.t. verschillende decreten uit het beleidsdomein Omgeving, Wonen en Scheepvaart.

Op dit ogenblik zorgen de aansluitingen op het Vlaams Handhavingsplatform al voor stroomlijning van de sanctieprocessen. In een latere fase zal dit ook het geval zijn m.b.t. de bestuurlijke maatregelen: het maatregelenregister wordt als laatste onderdeel van het Vlaams Handhavingsplatform ontwikkeld in de loop van 2024.

OD 1.5: De Europese onderzoeken tegen fraude in Vlaamse aangelegenheden coördineren via een interfederaal AFCOS

Ik heb jarenlang bij mijn bevoegde federale collega van Economie aangedrongen op de totstandkoming van een samenwerkingsakkoord dat de oprichting van een interfederaal antifraudeorgaan (AFCOS) regelt om tegemoet te komen aan de Europese verordeningen die de oprichting van een dergelijk AFCOS opleggen. Op 14 juli 2023 kon de Vlaamse Regering haar goedkeuring hechten aan het ontwerp van samenwerkingsakkoord dat mede door mijn diensten was voorbereid. Dit samenwerkingsakkoord zal op het eerstkomende overlegcomité worden getekend.

Voor de Vlaamse Gemeenschap zal ik een effectief en een plaatsvervangend lid afvaardigen vanuit het Agentschap Justitie en Handhaving. Voor het Vlaams Gewest wordt een effectief lid afgevaardigd vanuit VLAIO en een plaatsvervangend lid vanuit het Departement Landbouw en Visserij.

Zowel in het kaderdecreet bestuurlijke handhaving van 22 maart 2019 als het kaderdecreet Vlaamse handhaving van 14 juli 2023 zijn bepalingen opgenomen die de bevoegdheden regelen wanneer het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (via het AFCOS) een Vlaamse inspectiedienst zou verzoeken om bijstand te leveren in een fraudeonderzoek m.b.t. Europese gelden.

Met dit pakket heb ik een volwaardige ondersteuning van toekomstige fraudeonderzoeken door het Europees Bureau voor Fraudebestrijding (OLAF) mogelijk gemaakt.

SD 2: Implementatie en uitbreiding kaderdecreet bestuurlijke handhaving

OD 2.1: Evaluatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving

De evaluatie van het kaderdecreet bestuurlijke handhaving, die al startte einde 2019, heeft geleid tot de totstandkoming van een nieuw kaderdecreet Vlaamse handhaving van 14 juli 2023 dat enerzijds het oude kaderdecreet vereenvoudigt en anderzijds uitbreidt met een luik inzake beveiligings- en herstelmaatregelen.

OD 2.2: Implementatie van het Kaderdecreet Bestuurlijke Handhaving

Het kaderdecreet bestuurlijke handhaving van 22 maart 2019 werd al geïmplementeerd voor het scheepvaartdecreet en de woningkwaliteitsbewaking (Vlaamse Codex Wonen).

Voor het nieuwe kaderdecreet Vlaamse handhaving lopen er verschillende implementatieprocessen, waardoor in een eerste golf belangrijke materies onder het kaderdecreet worden gebracht. De Vlaamse Regering keurde al twee keer het ontwerp van implementatiedecreet goed waardoor het kaderdecreet van toepassing wordt verklaard op het Decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid (en de daaronder vallende decreten), de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, het Onroerenderfgoeddecreet, het varend erfgoeddecreet, het toerismedecreet en het handelsvestigingsdecreet. Daarnaast lopen er afzonderlijke

implementatietrajecten voor het terugkoment rijopleiding, het toezicht op de rijsscholen en een e-bookdecreet.

Door die implementaties van het kaderdecreet Vlaamse handhaving zijn belangrijke stappen gezet naar een verdere stroomlijning van de handhaving.

OD 2.3: Tweede decreet inzake bestuurlijke maatregelen

In plaats van een afzonderlijk decreet inzake bestuurlijke maatregelen naast het kaderdecreet bestuurlijke handhaving van 22 maart 2019 werd er, na evaluatie geopteerd om slechts één, nieuw decreet te maken dat zowel de bestuurlijke sanctionering als de bestuurlijke maatregelen zou bevatten. Dat werd het kaderdecreet Vlaamse handhaving van 14 juli 2023 dat een systematiek en procedureregeling bevat voor bestuurlijke beveiligings- en herstelmaatregelen.

SD 3: Vlaanderen zet volop in op de bestuurlijke aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad

OD 3.1: Een decretaal kader ontwikkelen om tot een uniforme en gestroomlijnde aanpak van georganiseerde en ondermijnende misdaad te komen

Ik besloot om, samen met collega minister van Binnenlands Bestuur, een Vlaams decretaal initiatief te nemen om het de openbare besturen die op basis van Vlaamse regelgeving een recht toekennen in de vorm van o.a. een vergunning, een toelating, een machtiging, een erkenning, een subsidie enz., mogelijk te maken om dat recht te weigeren, te schorsen, op te heffen of aan voorwaarden te onderwerpen wanneer er na een gemotiveerde integriteitsbeoordeling een risico op crimineel misbruik kan worden aangetoond. Zo wil Vlaanderen vermijden dat de Vlaamse overheid en de lokale overheden ongewild georganiseerde en ondermijnende criminele activiteiten en personen zouden faciliteren.

Het decreet komt tegemoet aan de verzuchtingen van de openbare besturen die zich voornamelijk maar niet uitsluitend op het lokale niveau bevinden om korter op de bal te kunnen spelen als er georganiseerde criminele activiteiten vermoed worden bij bv. de aanvraag van een vergunning, concessie, subsidie, etc. Daarnaast creëert het decreet ook de mogelijkheid voor openbare besturen om zelf een integriteitsonderzoek te voeren of om de uitvoering van zo'n onderzoek aan te vragen.

Het ontwerp van decreet werd op 22 september 2023 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering en werd ingediend in het Vlaams parlement.

Na de goedkeuring zal er nog steeds een samenwerkingsakkoord nodig zijn om dit decreet uitvoering te laten kennen, zij het beperkter in omvang, met name voor de oprichting van een interfederaal DIOB-bureau, dat de openbare besturen advies over een integriteitsbeoordeling kan verlenen, en om de informatieverstrekking uit federale databronnen (politiedatabanken, gerechtelijke databanken, databanken veiligheidsdiensten, fiscale en sociale databanken enz.) mogelijk te maken. Ik zal een eerste aanzet geven voor een dergelijk samenwerkingsakkoord.

OD 3.2: Samenwerkingsakkoorden afsluiten voor een vlotte informatiedeling

Zie OD 3.1

OD 3.3: Inzetten op lokale samenwerkingsverbanden en ondersteuning

Het kaderdecreet Vlaamse handhaving bevat een bepaling omtrent de toebedeling van handavingsopdrachten. De lokale handavingsinspanningen zullen financieel worden ondersteund doordat de opbrengsten toekomen aan de overheid namens

wie ze worden geïnd. Wanneer een lokaal bestuur inzet op handhaving kan zij daarvan voortaan ook de financiële vruchten plukken. De Vlaamse Regering kan ook bepalen dat de handhavingsoptredingen worden verdeeld tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten volgens nog te bepalen criteria op basis van de inspanningen die de gemeenten in het handhavingproces hebben geleverd.

Daarnaast zal ik de lokale besturen verder ondersteunen in hun strijd tegen de ondermijnende criminaliteit via het ter beschikking stellen van een crimiplatform. In normale omstandigheden vergt het van de politie of het lokaal bestuur heel wat onderzoekswerk om na te gaan of een lokale handelszaak, die een bepaalde vergunning aanvraagt, betrouwbaar is. Met het crimiplatform dat we vorig jaar in 10 Vlaamse steden en gemeenten alsook de ARIECs uitrolden, krijgt het lokaal bestuur met één muisklik zicht op de crimiscore van bepaalde bedrijven waarbij bepaalde alarmbellen kunnen afgaan. Zo kan het lokaal bestuur efficiënt en snel de georganiseerde criminaliteit in haar stad ondermijnen. Na een jaar testen werden er 7942 rapporten opgevraagd of gemiddeld 28.16 rapporten per werkdag. Na een eerste verlenging, wil ik het crimiplatform nu uitbreiden naar alle Vlaamse lokale besturen. Hiervoor loopt een overheidsopdracht en is er overleg met de VVSG. Daarnaast zal ik iemand aanstellen die de lokale besturen verder kan ondersteunen in hun strijd tegen georganiseerde misdaad, via bestuurlijke maatregelen.

Tenslotte heb ik ook het crimiplatform, in samenwerking met mijn collega ministers van Wonen en Werk en Economie, aangeboden, eveneens als proefproject, bij drie inspectiediensten, namelijk de milieu inspectie, de wooninspectie en de arbeidsinspectie. Deze werd 'Gatekeeper' gedoopt en aangepast aan de werking van de inspectiediensten om sneller fraude te kunnen detecteren. Want ook bijvoorbeeld in milieuzaken wordt er vaak fraude gepleegd, alleen is het vrijwel onmogelijk om in alle dossiers die binnen komen, prioriteiten te bepalen. Met het gebruik van Gatekeeper en de desbetreffende scores, zal de inspectiedienst wel sneller prioriteiten kunnen stellen bij bijvoorbeeld hoog scorende bedrijven. Indien het project succesvol is, bekijk ik hoe dit kan uitgebreid worden naar andere inspectiediensten die hier gebruik van willen maken.

3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

JUSTITIE EN HANDHAVING, MVG excl. DAB

	AO			TO		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	219	-194	25	0	0	0
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	0	0	0
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties)	0	0	0	0	0	0

(OP); geen ESR-impact)						
Totaal	219	-194	25	0	0	0

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De geraamde ontvangsten dalen met 194 keuro als gevolg van enerzijds een stijging met 25k euro voor potentiële terugvorderingen van subsidies en anderzijds een daling met 219k euro wegens het wegvallen van ontvangsten in het kader van aflopende ESF-projecten.

	(duizend euro)					
	VAK			VEK		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	18.345	-2.305	16.040	18.915	181	19.096
Toelagen (interne stromen (IS))	1.114	16	1.130	1.114	16	1.130
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	19.459	-2.289	17.170	20.029	197	20.226
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Voor de uitvoering van de beleidstaken van het Agentschap Justitie en Handhaving was bij de begrotingsaanpassing 2023 een vastleggingskrediet beschikbaar van 19.459k euro. Bij de begrotingsopmaak daalt dit budget met 2.289 keuro als gevolg van volgende effecten:

- Een aanpassing aan de evolutie van de index van 139 keuro.
- Het wegvallen van eenmalige kredieten, toegekend bij de begrotingsopmaak 2023, ten belope van 4.757 keuro.
- Het wegvallen van tijdelijke kredieten verbonden aan door het ESF gefinancierde projecten voor 778 keuro.
- Interne compensaties binnen de begroting, waarvan 1.351 keuro vanuit het beleidsdomein CJSJ en 1.314 keuro naar het apparaatsbudget van het agentschap.
- De toekenning van recurrente kredieten ten belope van 2.910 keuro.
- De toekenning van eenmalige kredieten ten belope van 160 keuro.

Het vereffeningskrediet evolueert in dezelfde mate als het vastleggingskrediet. Daarnaast wordt een verhoging met 2.486 keuro doorgevoerd voor de afwikkeling van eerder aangegane engagementen.

Voor meer detail wordt verwezen naar de bespreking bij de individuele begrotingsartikels.

1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten – per begrotingsartikel

SLO-9SDEAJA-OW - JUSTITIEHUIZEN EN ELEKTRONISCH TOEZICHT KOSTEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de ontvangsten met betrekking tot de terugvordering van ten onrechte uitbetaalde leefvergoedingen en voor de vergoeding van de schade aan enkelbanden.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Wanneer leefvergoedingen ten onrechte worden uitbetaald of wanneer het materiaal voor elektronisch toezicht wordt beschadigd of niet ingeleverd, tracht de Vlaamse overheid het nadeel dat ze hierdoor leidt te recupereren.

Aangezien noch het bedrag van de uitgestuurde facturen, noch het bedrag van de terugvorderingen voor een volgend jaar kunnen geraamd worden, is het zeer moeilijk om de waarde van de ontvangsten te bepalen. Het verwachte bedrag voor 2024 wordt dan ook voorlopig op 0 keuro gezet.

SLO-9SDEAJB-OW - JUSTITIEEL BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de eventuele ontvangsten met betrekking tot de terugvordering van ten onrechte uitbetaalde subsidies voor het justitieel beleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	0	0
Bijstellingen BO 2024	25	0	0
BO 2024	25	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Gelet op het eerder onvoorspelbare karakter van de terugvorderingen is het relatief moeilijk om een inschatting te maken van de te verwachten ontvangsten. Op basis van de cijfers van voorgaande jaren mag een beperkte ontvangst - voorzichtigheidshalve geraamd op 25 keuro - verwacht worden.

SL0-9SDEAJC-OI - HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Agentschap Justitie en Handhaving is promotor van de ESF-projecten "lokale netwerkorganisatie voor gevangenen" (projectoproep 554) en "bovenlokale netwerkorganisatie voor gevangenen" (projectoproep 557). Als gevolg daarvan staat het agentschap ook in voor het beheer van de voor deze projecten voorziene middelen en zorgt het voor de verdeling ervan naar de overige partners betrokken bij de uitvoering ervan.

Dit artikel wordt gebruikt voor de verwerking van ontvangsten in het kader van deze projecten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Er worden voor 2024 geen ontvangsten voorzien.

SL0-9SDEAJC-OW - HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Agentschap Justitie en Handhaving is promotor van de ESF-projecten "lokale netwerkorganisatie voor gevangenen" (projectoproep 554) en "bovenlokale netwerkorganisatie voor gevangenen" (projectoproep 557). Als gevolg daarvan staat het agentschap ook in voor het beheer van de voor deze projecten voorziene middelen en zorgt het voor de verdeling ervan naar de overige partners betrokken bij de uitvoering ervan.

Dit artikel wordt gebruikt voor de verwerking van ontvangsten in het kader van deze projecten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	219	0	0
Bijstellingen BO 2024	-219	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Er worden voor 2024 geen ontvangsten voorzien.

SLO-9SDEAJD-OW - BELEIDSONTWIKKELING EN -ONDERSTEUNING**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de eventuele ontvangsten met betrekking tot de algemene beleidsontwikkeling en -ondersteuning.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2023	0	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Gelet op het eerder onvoorspelbare en uitzonderlijke karakter ervan worden geen ontvangsten geraamd.

SLO-9SDEAJY-OI - COMMISSIES VOOR JURIDISCHE BIJSTAND (CJB)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de eventuele ontvangsten met betrekking tot de toelagen toegekend aan de commissies voor juridische bijstand.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2023	0	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Voor 2024 worden geen ontvangsten voorzien.

SLO-9SDETJE-OW - FONDS JUSTITIEHUIZEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

In het kader van de uitvoering van alternatieve gerechtelijke maatregelen in de samenleving wordt beroep gedaan op externe diensten die daarvoor een specifiek aanbod hebben opgezet.

De subsidiëring van de organisaties, die belast zijn met de omkadering van de justitiabelen bij de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen, gebeurt momenteel, omwille van de voorgeschiedenis van de justitiehuisen, via de federale

overheid. De subsidiëring vanuit het federale Globaal Plan werd bij de laatste staatshervorming immers niet mee overgeheveld naar de Gemeenschappen.

Om de bevoegdheden van de Federale Staat en de Gemeenschappen optimaal op elkaar af te stemmen is het de bedoeling dat deze subsidies in de toekomst door de Vlaamse Gemeenschap, die als regionale overheid ook belast is met de opvolging en de uitvoering van alternatieve straffen en maatregelen, worden toegekend. De federale overheid zal hiertoe de corresponderende kredieten doorstorten naar de Vlaamse Gemeenschap.

Hiervoor werd door middel van artikel 31 van het decreet van 21 december 2018 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2019 een begrotingsfonds opgericht dat moet toelaten deze middelen te ontvangen van de federale overheid. De ontvangen middelen worden vervolgens aangewend om via begrotingsartikel SL0-1SDE4JE-WT subsidies toe te kennen.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	0	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In afwachting van een aanpassing van de bijzondere financieringswet in het kader van een volgende staatshervorming, waarbij deze middelen dan kunnen overgedragen worden naar de Vlaamse Gemeenschap, blijft dit begrotingsfonds wel behouden, maar worden er geen ontvangsten voorzien. In de tussentijd staat de federale overheid, in samenspraak met de Gemeenschappen, in voor de subsidiëring van deze organisaties.

Uitgaven – per begrotingsartikel

SL0-1SDE2JA-WT - JUSTITIEHUIZEN EN ELEKTRONISCH TOEZICHT KOSTEN

Het begrotingsartikel voorziet in de nodige kredieten voor de uitvoering van het beleid inzake elektronisch toezicht. De kredieten worden aangewend voor werkingskosten verbonden aan elektronisch toezicht, namelijk de huurkosten van het materiaal voor elektronisch toezicht (enkelbanden), de uitbetaling van een leefvergoeding (equivalent leefloon) voor personen onder elektronisch toezicht die over geen andere bestaansmiddelen beschikken en tolkkosten voor de communicatie met justitiabelen.

Korte inhoud begrotingsartikel:

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	6.496	6.496
<i>Index</i>	43	43
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	6.539	6.539
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Aangezien het gebruik van het elektronisch toezicht voortdurend stijgt, nemen ook de daaraan verbonden kosten toe. Dit onder de vorm van een hoger aantal gebruikte enkelbanden, meer mensen die in aanmerking komen voor een leefvergoeding en een toenemend gebruik van tolken om in interactie te gaan met justitiabelen.

Bij het afsluiten van de nieuwe overheidsopdracht voor het leveren van enkelbanden is evenwel een belangrijke prijsdaling bedongen ten opzichte van de kosten van het verleden waardoor de huurkost voor het materieel voor het elektronisch toezicht gevoelig zal dalen.

De daling van de eenheidsprijs voor de huur van een enkelband compenseert de kostenstijging ten gevolge van de toename van het aantal enkelbanden, alsook de meerkosten op het vlak van leefvergoeding als tolkenkosten. Om die reden blijft het budget constant t.o.v. het budget van 2023.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met het elektronisch toezicht, zie onderdeel VI., 1., OD 2.2 bij SD 2.

SLO-1SDE2JB-WT - JUSTITIEEL BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het begrotingsartikel voorziet in de nodige kredieten voor de ondersteuning van het beleid inzake de justitiehuisen en het elektronisch toezicht, o.a. uitgaven voor de creatie van werkstrafplaatsen en voor de toekenning van subsidies aan organisaties die instaan voor de omkadering van gedragstrainingen (KB van 17 december 2003) of voor initiatieven die bijdragen tot de uitvoering van de opdrachten van de justitiehuisen (decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	5.108	6.054
<i>Index</i>	50	50
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-907	-757
BO 2024	4.251	5.347
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraaien BO 2023: justitiehuisen	-2.107	-2.107	Enmalig krediet 2023.
Justitie: werkstraffen en IT-kost enkelbanden	1.200	1.200	Recurrent krediet 2024.
Bijstelling VEK-nood	0	150	Aanpassing in functie van de verwachte noden.
TOTAAL	-907	-757	

Bij de begrotingsopmaak 2023 werd een eenmalig budget ingeschreven om extra middelen te voorzien voor de uitvoering van werkstraffen, gedragstrainingen en inzake radicalisering. In de plaats van dit eenmalig budget wordt voor 2024 een recurrent budget voorzien teneinde de nood aan voldoende werkstrafplaatsen op een structurele wijze in te vullen.

Het vereffeningskrediet wordt aangepast aan de verwachte noden.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de justitiehuzen, zie onderdeel VI., 1., SD 1 en OD 2.3, OD 2.4, OD 2.5 en OD 2.6 bij SD 2.

SLO-1SDE2JC-IS - HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Agentschap Justitie en Handhaving is promotor van de ESF-projecten "lokale netwerkorganisatie voor gevangenen" (projectoproep 554) en "bovenlokale netwerkorganisatie voor gevangenen" (projectoproep 557). Als gevolg daarvan staat het agentschap ook in voor het beheer van de voor deze projecten voorziene middelen en zorgt het voor de verdeling ervan naar de overige partners betrokken bij de uitvoering ervan.

Dit artikel kan worden gebruikt voor doorstortingen aan partners die tot de consolidatiekring van de Vlaamse Overheid behoren.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Er zijn geen uitgaven voorzien voor 2024.

SLO-1SDE2JC-LO - HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Agentschap Justitie en Handhaving is promotor van de ESF-projecten "lokale netwerkorganisatie voor gevangenen" (projectoproep 554) en "bovenlokale netwerkorganisatie voor gevangenen" (projectoproep 557). Als gevolg daarvan staat het agentschap ook in voor het beheer van de voor deze projecten voorziene middelen en zorgt het voor de verdeling ervan naar de overige partners betrokken bij de uitvoering ervan.

Dit artikel wordt gebruikt voor de betaling van loonkosten in het kader van deze projecten.

Kredietevolucie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2023	173	173
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-173	-173
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:**(duizend euro)**

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
ESF-project	-173	-173	ESF-projecten (boven)lokale netwerkorganisatie voor gevangenen
TOTAAL	-173	-173	

De ESF-projecten lopen tot 31 december 2023 zodat in principe voor 2024 geen uitgaven worden voorzien. In zoverre de projecten verlengd zouden worden, worden de nodige middelen ingeschreven bij de volgende begrotingsaanpassing.

SL0-1SDE2JC-WT - HULP- EN DIENSTVERLENING AAN GEDETINEERDEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel staan de middelen voor de uitvoering van het strategisch plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden zoals bepaald in het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Vanaf 2024 worden hiervoor middelen voorzien voor het aanbod aan sportieve en culturele activiteiten in de gevangenen. De centra voor algemeen welzijnswerk krijgen tot 30 juni 2024 subsidies voor de organisatieondersteuning in de gevangenen. Daarnaast zijn hier werkingskredieten opgenomen voor de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.

Kredietevolucie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2023	2.138	2.138
<i>Index</i>	30	30
<i>Compensaties</i>	597	597
<i>Andere bijstellingen</i>	265	265
BO 2024	3.030	3.030
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van HB0-1HBA2AA-WT	1.351	1.351	subsidie De Rode Antraciet
Naar SL0-1SAE2ZZ-LO	-684	-684	Organisatieondersteuning gevangenen

Naar SL0-1SAE2ZZ-WT	-70	-70	Organisatieondersteuning gevangenen
TOTAAL	597	597	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
PB BO 2024 - Justitie: werkstraffen en IT-kost enkelbanden	160	160	Eenmalige subsidie De Rode Antraciet
Justitie: werkstraffen en IT-kost enkelbanden	710	710	Recurrente uitbreiding werking De Rode Antraciet
ESF project	-605	-605	ESF-projecten (boven)lokale netwerkorganisatie voor gevangenen
TOTAAL	265	265	

Tot 2023 kende het Departement CJM op basis van het Participatiedecreet een subsidie toe aan De Rode Antraciet voor de sportieve en culturele participatie van gevangenen. Het opheffen van het Participatiedecreet heeft aanleiding gegeven tot het herbekijken van deze subsidiëring en het onderbrengen ervan binnen het Agentschap Justitie en Handhaving dat instaat voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.

De kredieten daarvoor worden overgedragen vanuit artikel HB0-1HBA2AA-WT voor wat de door het Departement CJM toegekende subsidie betreft, maar worden ook aanzienlijk uitgebreid, rekening houdend met het openen van bijkomende gevangenen en detentiehuisen.

Het agentschap coördineert het beleid en de ondersteuning van de hulp- en dienstverlening in de gevangenen. Voor de beleidsaspecten staan personeelsleden van het agentschap in, maar de ondersteuning gebeurt door personeelsleden van de CAW's die hiervoor een subsidie ontvangen. Een rechtstreekse en centraal aangestuurde werking vanuit het agentschap is echter veel efficiënter, wat ook in het verslag van het Rekenhof inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden van 21 juni 2022 werd vastgesteld.

Om die reden zal het Agentschap Justitie en Handhaving vanaf 1 juli 2024 deze opdrachten zelf uitvoeren. Het is dan ook niet meer noodzakelijk om een subsidie aan de CAW's toe te kennen. Derhalve vervalt deze subsidie vanaf 1 juli 2024. Het budget dat daarmee vrijkomt wordt overgeheveld naar het loon- en het werkingsbudget (respectievelijk SL0-1SAE2ZZ-LO en SL0-1SAE2ZZ-WT) van het agentschap. In 2025 zal het voor het eerste semester voorziene budget eveneens worden overgeheveld naar de loon- en werkingskredieten van het agentschap.

De ESF-projecten lopen tot 31 december 2023 zodat in principe voor 2024 geen uitgaven worden voorzien. In zoverre de projecten verlengd zouden worden, zal dit bij de begrotingsaanpassing verwerkt worden.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, zie onderdeel VI., 1., OD 2.1 bij SD 2.

SL0-1SDE2JD-WT - BELEIDSONTWIKKELING EN -ONDERSTEUNING

Onder dit begrotingsartikel worden de nodige kredieten voorzien voor algemene ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van het Agentschap Justitie en Handhaving, in het bijzonder beleidsgerichte communicatie, juridische ondersteuning en (wetenschappelijk) onderzoek waarbij het niet mogelijk is de budgetten toe te wijzen aan specifieke beleidsthema's.

Korte inhoud begrotingsartikel:

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	1.150	1.150
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-150	310
BO 2024	1.000	1.460
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraaien BO 2023: justitiehuisen	-1.150	-1.150	Eenmalig krediet 2023
Justitie: werkstraffen en IT-kost enkelbanden	1.000	1.000	Recurrent krediet 2024
Bijstelling VEK-nood	0	460	Aanpassing in functie van de verwachte noden.
TOTAAL	-150	310	

In de begroting 2023 werd een eenmalig krediet van 1.150 keuro ingeschreven voor algemene beleidsuitgaven. Gelet op het eenmalige karakter vervalt dit budget. In de begroting 2024 wordt evenwel een recurrent budget van 1.000 keuro voorzien te gebruiken voor het ondersteunen van het bestaande en het ontwikkelen van nieuw beleid.

Het vereffeningskrediet wordt aangepast aan de verwachte noden.

SL0-1SDE2JF-WT - HANDHAVING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor de kosten verbonden aan het N-project Coördinatie van het handhavingsbeleid. Alle Vlaamse handhavingsinformatie zal in de toekomst opgenomen worden in een centraal handhavingsplatform en ontsloten via een sanctieregister enerzijds en een maatregelenregister anderzijds.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	1.673	1.741
<i>Index</i>	0	0

<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-1.500	-68
BO 2024	173	1.673
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)			
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraaien BO 2023: justitiehuisen	-1.500	-1.500	Schrapping van het eenmalig budget voor IT-investeringen in het kader van de handhaving, o.a. de uitbouw van het handhavingsplatform, het bestuurlijk sanctieregister en het maatregelenregister
Bijstelling VEK-nood	0	1.432	Aanpassing in functie van de verwachte noden.
TOTAAL	-1.500	-68	

Op 18 juni 2021 besliste de Vlaamse Regering om alle handhavingsinformatie op te nemen in het Vlaams bestuurlijk sanctieregister. Dit sanctieregister maakt deel uit van een handhavingsplatform, zoals uitgewerkt in het kaderdecreet Vlaamse handhaving van 14 juli 2023. Daarin wordt volop ingezet op de digitalisering van de handhavingsprocessen en digitale uitwisseling van informatie met de handhavingspartners.

Hiervoor werd in de begroting 2023 een investeringsbudget voorzien dat, gelet op het eenmalige karakter ervan, wordt geschrapt. Voor de realisatie van deze investering worden in 2024 nog de nodige vereffeningskredieten voorzien.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met digitale toepassingen die nodig zijn voor handhaving, zie onderdeel VI., 2., OD 3.2 bij SD 3.

SL0-1SDE2JG-WT - GENDERGERELATEERD GEWELD

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het krediet op dit begrotingsartikel wordt gebruikt voor de uitgaven in het kader van het beleid inzake gendergerelateerd geweld, Veilig Huis, de commissie voor historisch misbruik, het meldpunt grensoverschrijdend gedrag, ...

Kredietevolutie:

(duizend euro)		
	VAK	VEK
BA 2023	1.607	1.163
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-560	-560
<i>Andere bijstellingen</i>	0	444
BO 2024	1.047	1.047
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar SL0-1SAE2ZZ-LO	-560	-560	Psychologen centra intrafamiliaal geweld
TOTAAL	-560	-560	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling VEK-nood	0	444	Aanpassing in functie van de verwachte noden.
TOTAAL	0	444	

In het nog goed te keuren decreet tot oprichting en regeling van de centra intrafamiliaal geweld wordt voorzien dat in elk IFG-centrum een kinderpsycholoog aanwezig is. Bij de begrotingsaanpassing 2023 werd daarvoor 560 keuro budget voorzien op artikel SL0-1SDE2JG-WT voor de subsidiëring van de functies van kinderpsycholoog. Ondertussen is duidelijk dat een aanwerving van deze psychologen door het agentschap een betere oplossing is. De kredieten worden dan ook toegevoegd aan het loonkrediet.

Het vereffeningskrediet wordt aangepast aan de verwachte noden.

SL0-1SDE2JY-IS - COMMISSIES VOOR JURIDISCHE BIJSTAND (CJB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

De middelen binnen dit artikel dienen voor de organisatie van de juridische eerstelijnsbijstand zoals beschreven onder titel 3 van het decreet van 26 april 2019 van het decreet houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand. Onder eerstelijnsbijstand wordt verstaan de juridische bijstand die verleend wordt door advocaten in de vorm van praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste juridisch advies of de verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie. De organisatie van de juridische eerstelijnsbijstand is in handen van de commissies voor juridische eerstelijnsbijstand.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	1.114	1.114
<i>Index</i>	16	16
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	1.130	1.130
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

De kredieten blijven, behoudens een aanpassing aan de index, ongewijzigd.

SLO-1SDE4JE-WT - FONDS JUSTITIEHUIZEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

In het kader van de uitvoering van alternatieve gerechtelijke maatregelen in de samenleving wordt beroep gedaan op externe diensten die daarvoor projecten hebben opgezet. De federale overheid subsidieert en evalueert momenteel deze projecten.

Van zodra deze middelen worden overgedragen naar de Vlaamse Gemeenschap worden deze ontvangen via begrotingsartikel SLO-9SDETJE-OW van de middelenbegroting en uitgegeven via dit begrotingsartikel.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In afwachting van de effectieve overdracht van de kredieten naar de Gemeenschappen staat de federale overheid, in samenspraak met de Gemeenschappen, in voor de subsidiëring van deze organisaties. Om die reden worden dan ook geen uitgaven via de Vlaamse begroting voorzien.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de justitiehuisen, zie onderdeel VI., 1., SD 1 en OD 2.3, OD 2.4, OD 2.5 en OD 2.6 bij SD 2.

1.3.2. DAB's

Niet van toepassing

1.3.3. Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing

1.3.4. Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit Commissies Juridische Bijstand

Omschrijving

In elk gerechtelijk arrondissement is er een commissie voor juridische bijstand, paritair samengesteld uit vertegenwoordigers van de balie en vertegenwoordigers van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en erkende organisaties voor juridische bijstand. Deze commissies staan in voor de organisatie van de juridische eerstelijnsbijstand, namelijk de juridische bijstand die verleend wordt door advocaten in de vorm van praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste juridisch advies of de verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie.

Voor meer inhoudelijke toelichting in verband met de commissies eerstelijnsbijstand, zie Beleidsveld Justitie en Handhaving, cluster Justitie, SD3 Een laagdrempelige, kwalitatieve en efficiënte juridische eerstelijnsbijstand.

Ontvangsten

De 13 verschillende commissies voor juridische bijstand ontvangen samen een toelage van 1.130 keuro die zij kunnen aanwenden voor hun decretaal bepaalde opdrachten.

Uitgaven

De 13 verschillende commissies voor juridische bijstand beschikken samen over een budget van 1.130 keuro dat zij kunnen aanwenden voor hun decretaal bepaalde opdrachten.

VII. BELEIDSVELD BESTUURSRECHTSPRAAK

Inhoudelijk structurelement BESTUURSRECHTSPRAAK

De Dienst van de Bestuursrechtscolleges (kortweg DBRC) is de dienst die inhoudelijk en administratief vier onafhankelijke Vlaamse bestuursrechtscolleges overkoepelt en ondersteunt, met name het Handhavingscollege, de Raad voor Vergunningsbetwistingen, de Raad voor Verkiezingsbetwistingen en de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen.

Dit enige inhoudelijk structurelement voor het beleidsveld Bestuursrechtpraak bevat alle kredieten voor de ondersteuning van de DBRC en de Vlaamse bestuursrechtscolleges en zorgt dus voor de realisatie van een kwaliteitsvolle en efficiënte rechtsbescherming, binnen een redelijke termijn, op het vlak van verschillende Vlaamse bevoegdheden.

De DBRC rapporteert elke jaar met een jaarverslag over de activiteiten van de Vlaamse bestuursrechtscolleges die de Dienst van de Bestuursrechtscolleges ondersteunt.

1. Strategische en operationele doelstellingen

SD 1: Uitbouwen van de Vlaamse bestuursrechtpraak als hoeksteen in Vlaanderen

OD 1.1: Digitaliseren van de procesvoering bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges

Tijdens de eerste helft van deze legislatuur zijn al verschillende stappen gezet in de digitalisering van de procedures bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges, zoals de uitrol van het digitaal loket, waar bij procespartijen, burgers, advocaten en overheden hun documenten digitaal kunnen bezorgen aan de DBRC in een beveiligde omgeving.

Tijdens de tweede helft van de legislatuur moet het digitaal loket nu uitgroeien tot een innovatief en klantvriendelijk digitaal platform. Hierdoor kan de volledige administratieve afhandeling van de procedure bij de bestuursrechtscolleges digitaal verlopen: indiening en ontvangst van processtukken, onmiddellijke betaling rolrecht, toegang tot volledig dossier, termijnberekening, zittingskalender, overzichten van lopende dossiers voor advocatenkantoren, en zo verder.

Het is de bedoeling dat dit platform zo snel mogelijk operationeel is. In principe was het voorzien om dit reeds eerder uit te rollen, maar er moest eerst gewacht worden op de nieuwe raamcontracten van de Vlaamse overheid om een overheidsopdracht uit te kunnen zetten. Omwille van tekortkomingen van de IT partner, heeft de DBRC tijdens de zomer van 2023 de overheidsopdracht eenzijdig moeten stopzetten en werd er een nieuwe overheidsopdracht gelanceerd die dit jaar nog gegund zal worden, zodat de volledige digitalisering verder uitgerold kan worden.

De uitrol van het digitaal platform kan echter enkel in de praktijk gerealiseerd worden indien tegelijkertijd ook de huidige DBRC-regelgeving gewijzigd wordt. Daarom heb ik een voorontwerp van decreet voorbereid dat de vereiste decretale kapstukken aanreikt om de procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges op digitale wijze te voeren. Voor bepaalde partijen en raadsleden die optreden voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges, zoals overheden en advocaten wanneer zij een partij vertegenwoordigen, wordt de digitale procesvoering de verplichte vorm van procesvoering voor de Vlaamse bestuursrechtscolleges. Het voorontwerp biedt ook de mogelijkheid om de zitting op digitale wijze te volgen. Het decreet

werd intussen finaal goedgekeurd door de Vlaamse Regering van 8 september en werd intussen ingediend in het parlement.

Na de uitrol van het digitaal platform voor de dossierbehandeling plan ik een kennisdatabank met bijbehorende zoekfunctie te bouwen om te zorgen voor een betere ontsluiting van de rechtspraak. Zo kunnen de procespartijen deze makkelijker consulteren en gebruiken bij de voorbereiding van hun processtukken en kunnen de rechtscolleges vlotter nieuwe arresten opmaken.

OD 1.2: Verder professionaliseren en optimaliseren van de Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtscolleges

De gemiddelde doorlooptijd van een standaard dossier bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb) is intussen verlaagd tot gemiddeld ongeveer 12 maanden tussen de indiening van een beroep en de uitspraak door de bestuursrechter. De RvVb heeft dus al forse inspanningen geleverd om de doorlooptijden merkbaar te verminderen. Dit door een aantal decreetswijzigingen ter vereenvoudiging van de procedure, als het aanstellen van extra personeel.

Het is en blijft mijn ambitie dat de DBRC, op kruissnelheid met 11 voltijdse bestuursrechters, die behoorlijk ondersteund worden door referendarissen, coördinatiesjuristen en griffiers, de doorlooptijd in een standaard dossier met betrekking tot vergunningsbetwistingen in het omgevingsrecht verder kan verminderen naar gemiddeld 9 maanden.

Op 14 juli 2023 heeft de Vlaamse Regering daarom, op mijn voorstel, 1 functie van DBRC-bestuursrechter vacant verklaard ter vervanging van een op rust gestelde bestuursrechter. Intussen rekruteert de DBRC intensief op een concurrentiële arbeidsmarkt ondersteunend personeel, zodat de DBRC zo snel mogelijk met een volledig ingevuld personeelskader de bestuursrechtscolleges kan ondersteunen.

Ik blijf dus inzetten op het verkorten van de doorlooptijden met vanzelfsprekend de nodige aandacht voor een kwalitatieve en consequente rechtspraak. Dit komt vele investeringsprojecten ten goede, maar evengoed elke rechtzoekende burger. Snellere uitspraken zorgen sneller voor duidelijkheid over een project.

OD 1.3: Verder optimaliseren van de bestuursrechtspraakregels

Ik wijzigde de voorgaande jaren al een aantal keer het DBRC-decreet en DBRC-Procedurebesluit om de procedures bij de RvVb verder te verfijnen en zo te zorgen voor een daling van de doorlooptijden:

- het decreet van 5 maart 2021 tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de injunctie betreft,
- het decreet van 21 mei 2021 tot wijziging van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de optimalisatie van de procedures,
- het besluit van de Vlaamse Regering van 4 december 2020 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de verkorte procedure betreft
- het besluit van 29 oktober 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de optimalisatie van de procedures.

OD 1.4: Onderzoeken van de mogelijkheid om te evolueren naar één Vlaams bestuursrechtcollege

In oktober 2020 startte, na de lancering van een overheidsopdracht met als titel 'Grondige studie naar het verder professionaliseren van de Vlaamse bestuursrechtspraak', het onderzoek naar het uitbreiden van de bevoegdheden en naar de mogelijkheid om te evolueren naar één Vlaams Bestuursrechtcollege.

De integratie van de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen onder de koepel van de Dienst van de Bestuursrechtcolleges, met garanties voor eenzelfde efficiëntie, kwaliteit en rechtszekerheid, is daar één concreet gevolg van.

De integratie is een feit vanaf 1 september 2023, dankzij het decreet van 17 maart 2023 tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtcolleges, wat betreft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en de rechtspositieregeling van de bestuursrechters en het besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2023 tot overdracht van de secretarissen van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en tot wijziging en opheffing van diverse besluiten wat betreft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en de rechtspositieregeling van de bestuursrechters van sommige Vlaamse bestuursrechtcolleges.

Daarnaast heb ik, eveneens na het finaliseren van de studie, een decreet geschreven waardoor de Raad voor Vergunningsbetwistingen bevoegd wordt voor de behandeling van beroepen tegen besluiten tot definitieve vaststelling van ruimtelijk uitvoeringsplannen en stedenbouwkundige verordeningen en van beroepen tegen definitieve voorkeursbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten.

Het decreet van 14 juli 2023 tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtcolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen treedt in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum en uiterlijk op 31 december 2024. Ik bereid op dit ogenblik het uitvoeringsbesluit verder voor.

Tot slot werk ik ook op het gebied van bestuurlijke handhaving van Vlaamse regelgeving aan een integratie en harmonisatie van de jurisdictionele procedures. Het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023 beoogt een algemeen juridisch kader voor de handhaving van Vlaamse regelgeving vast te stellen. Dit is enkel van toepassing voor de beleidsdomeinen die instappen via een implementatiedecreet.. Het Kaderdecreet stroomlijnt ook de jurisdictionele handhavingprocedures door het Handhavingscollege op algemene wijze bevoegd te maken voor alle rechterlijke beroepen ten aanzien van sanctie- en herstelbeslissingen die kaderen binnen de sectoren waarvoor het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van toepassing wordt verklaard via de techniek van implementatiedecreten.

Door zo veel mogelijk betwistingen inzake het Vlaams omgevingsrecht door de Vlaamse bestuursrechtspraak te laten behandelen, wordt de rechtsbescherming in het Vlaamse omgevingsrecht zowel homogener als minder complex.

2. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Uitgaven - overzicht per ISE

Voor het ISE Bestuursrechtspraak zijn er geen beleidskredieten in de begroting BO 2024 ingeschreven. De kredieten voor het ISE Bestuursrechtspraak worden opgenomen onder het apparaatsprogramma SA. Ik verwijs hiervoor naar onderdeel VIII. Apparaatskredieten en begrotingsprogramma's zonder beleidsveld.

1.2.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

De Dienst van de Bestuursrechtscolleges (kortweg DBRC) is de dienst die inhoudelijk en administratief drie onafhankelijke Vlaamse bestuursrechtscolleges overkoepelt en ondersteunt, met name het Handhavingscollege, de Raad voor Vergunningsbetwistingen en de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

De Dienst van de Bestuursrechtscolleges zorgt voor een flexibele en efficiënte ondersteuning van de bestuursrechtscolleges met het oog op het garanderen van een effectieve en kwaliteitsvolle rechtsbescherming binnen een redelijke termijn.

1.2.2. DAB's

Niet van toepassing

1.2.3. Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing

1.2.4. Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing

VIII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

Voor de uitvoering van de toegewezen opdrachten wordt voor iedere entiteit voorzien in de nodige loon- en werkingskredieten. Deze rubriek omvat enerzijds de kredieten bestemd voor de Dienst van de Bestuursrechtscolleges en anderzijds deze voor het Agentschap Justitie en Handhaving.

PROGRAMMA SA - SDO - DIENST VAN DE BESTUURSRECHTSCOLLEGES

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	0	548	0	8.979	8.979
Bijstelling BO 2024	0	-62	0	316	316
BO 2024	0	486	0	9.295	9.295

Ontvangstenartikelen

SD0-9SAEZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit betreft het algemeen ontvangstenartikel voor de DBRC.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen, één van de door de DBRC ondersteunde bestuursrechtscolleges, heeft in 2023 geen administratieve geldboetes opgelegd wegens schending van de regelgeving rond verkiezingsuitgaven. De laatste lokale verkiezingen waren in 2018.

Ook in 2024 wordt dit niet verwacht.

SD0-9SAETZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel betreft de ontvangstenzijde van het Fonds Bestuursrechtscolleges en het Fonds Personeelsleden met verlof voor opdracht. Het spijst de uitgavenartikelen SD0-1SAE4ZZ-WT en SD0-1SAE4ZZ-LO.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	548	0
Bijstellingen BO 2024	0	-62	0
BO 2024	0	486	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Deze toegewezen ontvangsten hebben hoofdzakelijk betrekking op de rolrechten. De verzoekende partijen betalen deze rechten om een beroep bij de bestuursrechtscolleges in te dienen en de tussenkomen partijen om in hangende procedures tussen te komen.

In 2021 wijzigde het DBRC-decreet en DBRC-Procedurebesluit om de procedures bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen verder te verfijnen. Eén van de wijzigingen aan het procedureverloop bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft betrekking op de rolrechten : de vergunninghouder en de persoon die de melding verricht, worden van rechtswege als volledig volwaardige procespartij erkend. Voortaan zijn ze 'automatisch' en dus 'van rechtswege' als partij betrokken in de procedure, net zoals de verwerende partij. Hij of zij moet dus niet meer vragen om formeel tussen te komen in de procedure. Zij zijn geen rolrecht meer verschuldigd.

Voor 2022 bedraagt deze ontvangst in totaal 415 keuro, aangerekend op BA 9SA300 van dit artikel. Deze ontvangsten zijn in 2022 ook effectief kasmatig binnengekomen.

De omvang van de rolrechten is onderhevig aan een aantal parameters, onder andere het aantal ingediende beroepsdossiers per jaar, het aantal verzoekende partijen dat ervoor kiest om, bovenop hun beroep, ook een vordering tot schorsing en/of een UDN-vordering (uiterst dringende noodzakelijkheid) in te dienen, het type van verzoekende partij, of de verzoekende partij al dan niet de vergunninghouder is en het aantal tussenkomende partijen.

Daarnaast betreft een kleiner aandeel van deze toegewezen ontvangsten de terugvorderingen van wedden en toelagen van gedetacheerde personeelsleden. Dit is een stroom die vanaf het najaar 2019 werd opgezet via een bijkomende BA 9SA301 onder dit artikel. De gerealiseerde terugvorderingen in 2022 bedragen in totaal een 71 keuro.

Samen gaf dit in 2022 een ontvangst van 486 keuro.

De afgelopen jaren werd bij de begrotingsaanpassing de geraamde ontvangst uit rolrechten geraamd aan de hand van de gerealiseerde ontvangst van het voorbije jaar. Bij de BA2023 zijn de geraamde ontvangsten deze keer evenwel niet bijgesteld en is het bedrag van BO behouden.

Bij de BO2024 wordt daarom in functie van de realisatie in 2022 het bedrag bijgesteld tot 486 keuro.

Uitgavenartikelen

SD0-1SAE2ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit loonartikel is bestemd voor de personeelskosten van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	7.240	7.240
<i>Index</i>	145	145
<i>Compensaties</i>	300	300
<i>Andere bijstellingen</i>	-52	-52
BO 2024	7.633	7.633
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van FD0-1FGD2GL-WT	163	163	Benoeming twee effectieve bestuursrechters bij de RvStvb
Van FD0-1FGD2GL-LO	70	70	Benoeming twee effectieve bestuursrechters bij de RvStvb

Van FD0-1FAD2ZZ-LO	67	67	Benoeming twee effectieve bestuursrechters bij de RvStvb
TOTAAL	300	300	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Personeelsbesparing 2024	-52	-52	
TOTAAL	-52	-52	

SD0-1SAE2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de kredieten voor de betaling van de werkingskosten van de Dienst van de Bestuursrechtscolleges.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	1.253	1.253
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-6	-6
BO 2024	1.247	1.247
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De werkingskredieten van de DBRC zijn bestemd voor ICT en algemene werkingsuitgaven van de dienst, inbegrepen de uitgaven voor de verdere digitalisering.

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-6	-6	
TOTAAL	-6	-6	

SD0-1SAE4ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Voor de terugvordering en aanwending van terugbetaalde salarissen van gedetacheerde personeelsleden zijn in de begroting begrotingsfondsen "Personeelsleden met verlof voor opdracht" ingeschreven, zogenaamde salarisfondsen.

Dit begrotingsartikel betreft de uitgavenzijde van het begrotingsfonds Personeelsleden met verlof voor opdracht van de DBRC. De spijziging van dit artikel verloopt via het ontvangstenartikel SD0-9SAEAZZ-OW.

Kredietevolucie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

Voor 2024 plant de DBRC geen aanrekeningen op dit fonds (saldo-opbouw).

SD0-1SAE4ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel betreft de uitgaven van het Fonds Bestuursrechtscolleges. Het vormt het spiegelbeeld (met uitzondering van de terugvorderingen voor gedetacheerden) van het ontvangstenartikel SD0-9SAETZZ-OW.

Kredietevolucie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	486	486
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-71	-71
BO 2024	415	415
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

Deze toegewezen middelen hebben hoofdzakelijk betrekking op de rolrechten die worden betaald door verzoekende partijen om een beroep bij de bestuursrechtscolleges in te dienen en door tussenkomende partijen om in hangende procedures tussen te komen.

Voor 2022 bedraagt de ontvangst in totaal 415 keuro, aangerekend op 9SA300 van dit artikel. Bij de BO2024 wordt daarom in functie van de realisatie in 2022 het bedrag van het corresponderende uitgavenkrediet bijgesteld tot hetzelfde bedrag.

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
conform daling ontvangstenartikel SD0-9SAETZZ-OW	-71	-71	
TOTAAL	-71	-71	

PROGRAMMA SA - SLO - AGENTSCHAP JUSTITIE EN HANDHAVING

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	0	56	0	88.141	89.294
Bijstelling BO 2024	0	18	0	9.931	9.978
BO 2024	0	74	0	98.072	99.272

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De aan de interne werking van het Agentschap Justitie en Handhaving gerelateerde ontvangsten nemen toe met 18 keuro.

Voor de werking van het Agentschap Justitie en Handhaving was bij de begrotingsaanpassing 2023 een vastleggingskrediet beschikbaar van 88.141k euro. Bij de begrotingsopmaak stijgt dit budget met 9.931 keuro als gevolg van volgende effecten:

- Een aanpassing aan de evolutie van de index van 1.409 keuro.
- Het wegvallen van eenmalige kredieten, toegekend bij de begrotingsopmaak 2023, ten belope van 7.443 keuro.
- Interne compensaties binnen de begroting, waardoor 1.314 keuro wordt toegevoegd vanuit de beleidskredieten van het agentschap en 435 keuro vertrekt naar andere entiteiten binnen de Vlaamse Overheid.
- De toekenning van recurrente kredieten ten belope van 10.365 keuro.
- De toekenning van eenmalige kredieten ten belope van 4.840 keuro.
- Een eerder besliste besparing ten belope van 119 keuro.

Het vereffeningskrediet evolueert in dezelfde mate als het vastleggingskrediet. Daarnaast wordt een verhoging met 47 keuro doorgevoerd voor de afwikkeling van eerder aangegane engagementen.

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangstenartikelen

SLO-9SAEZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel wordt gebruikt voor ontvangsten verbonden aan de werking van het agentschap. Het betreft bv terugbetaling van dubbel betaalde facturen, vergoedingen van verzekeringsmaatschappijen, ...

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

Gelet op het eerder onvoorspelbare en uitzonderlijke karakter ervan worden geen ontvangsten geraamd.

SL0-9SAETZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

In voorkomend geval worden de salarissen en toelagen van personeelsleden van de diensten van de Vlaamse regering die met verlof voor opdracht zijn, eerst uitbetaald door het Agentschap Justitie en Handhaving en vervolgens terugbetaald aan het agentschap. Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor deze terugbetalingen.

De loonkost van personeelsleden die ter vervanging worden aangeworven, mag met deze ontvangsten worden gefinancierd. Deze kost wordt dan aangerekend op artikel SL0-1SAE4ZZ-LO van de uitgavenbegroting.

Kredietevolutive:

	AO	TO	LO
BA 2023	0	56	0
Bijstellingen BO 2024	0	18	0
BO 2024	0	74	0

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

De inschatting voor 2023 blijkt niet met alle looncomponenten rekening te houden waardoor de geraamde ontvangst te laag is. In geval de detachering in 2024 wordt verdergezet zal dan ook meer worden ontvangen dan voor 2023 geraamd werd.

Uitgavenartikelen

SL0-1SAE2ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de kredieten voor de betaling van de lonen van het personeel van het Agentschap Justitie en Handhaving.

Het meest recente personeelsplan, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 14 juli 2023, voorziet in een personeelsbestand van 1.144,5 VTE.

Kredietevolutive:

	VAK	VEK
BA 2023	74.859	74.859
<i>Index</i>	1.409	1.409
<i>Compensaties</i>	1.244	1.244
<i>Andere bijstellingen</i>	4.061	4.061
BO 2024	81.573	81.573
Aanwending VAK-ruiter		

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SL0-1SDE2JC-WT	684	684	Organisatieondersteuning gevangenis
Van SL0-1SDE2JG-WT	560	560	Psychologen centra intrafamiliaal geweld
TOTAAL	1.244	1.244	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraaien BO 2023: justitiehuizen	-4.275	-4.275	Enmalig krediet 2023, o.a. voor de aanwerving van extra justitieassistenten.
Kost PEP5 (cf VR 2023 1702/DOC.0153)	4.275	4.275	Recurrent krediet, in functie van de goedkeuring van het personeelsplan van 17 februari 2023.
BO 2024 - Justitie: werkstraffen en IT- kost enkelbanden	4.139	4.139	Enmalig krediet 2024, o.a. voor beleidsondersteuning in de gevangenis, de diensten slachtofferonthaal, en het meldpunt grensoverschrijdend gedrag.
Efficiëntie en kerntaken - Personeelsbesparing 2024	-78	-78	Besparing personeelskredieten
TOTAAL	4.061	4.061	

Het loonbudget stijgt met 6.714 keuro. Dit is het gevolg van volgende aanpassingen:

- Een aanpassing aan de evolutie van de index ten belope van 1.409k euro.
- Een compensatie vanuit artikel SL0-1SDE2JC-WT voor de overname van de opdrachten inzake organisatieondersteuning in de gevangenis. Deze opdrachten worden thans uitgevoerd door de CAW's welke hiervoor een subsidie ontvangen. In de toekomst zal deze opdracht worden uitgevoerd door het agentschap, de subsidie aan de CAW's zal als gevolg daarvan stopgezet worden. De middelen voorzien voor de toekenning van de subsidie zullen aangewend worden voor de betaling van de lonen van het personeel van het agentschap.
Op 14 juli 2023 keurde de Vlaamse Regering een uitbreiding van het personeelsplan goed met 17,5 VTE. Op basis daarvan zal het agentschap personeel werven zodat het deze opdracht vanaf 1 juli 2024 kan overnemen. Daarvoor wordt in de begroting 2024 een bedrag van 684 keuro voorzien, wat de loonkost van een half jaar dekt. In de begroting 2025 zal een gelijkaardig bedrag worden overgeheveld.
- In het nog goed te keuren decreet tot oprichting en regeling van de centra intrafamiliaal geweld wordt voorzien dat in elk IFG-centrum een kinderpsycholoog aanwezig is. Bij de begrotingsaanpassing 2023 werd daarvoor 560 keuro budget voorzien op artikel SL0-1SDE2JG-WT voor de subsidiëring van de functies van kinderpsycholoog. Ondertussen is duidelijk dat een aanwerving van deze psychologen door het agentschap een betere oplossing is. De kredieten worden dan ook toegevoegd aan het loonkrediet.

- Bij de begrotingsopmaak 2023 werd, in afwachting van de goedkeuring van een personeelsplan, een eenmalig budget van 4.275 keuro ingeschreven voor de verdere uitbouw van het agentschap. Dit was voorzien voor o.a. de aanwerving van extra justitieassistenten. De Vlaamse Regering keurde op 17 februari 2023 een bijkomend personeelsplan goed, waardoor dit budget nu op recurrente wijze wordt toegevoegd aan het budget.
- In de begroting 2024 wordt verder nog personeelsbudget voorzien. Het betreft extra beleidsondersteuners in de gevangenissen en de detentiehuisen, ten gevolge van het openen van bijkomende gevangenissen en detentiehuisen door de FOD Justitie. Daarnaast worden de diensten slachtofferonthaal op een blijvende manier versterkt met extra personeel. Voor het personeel van het in september 2023 opgestarte meldpunt grensoverschrijdend gedrag wordt eveneens loonbudget voorzien. Daarnaast wordt ook budget voorzien voor het verderzetten van het tijdelijke project handhaving, in afwachting van een structurele inbedding daarvan.
- Tot slot wordt nog een eerder besliste besparing doorgevoerd. De personeelsbesparingen welke in het verleden werden opgelegd aan het Departement WVG worden, in verhouding tot het aan het Agentschap Justitie en Handhaving toegewezen personeel, verdeeld over beide entiteiten. Het aandeel van het agentschap bedraagt 78 keuro.

SLO-1SAE2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de kredieten voor de betaling van de werkingskosten van het Agentschap Justitie en Handhaving.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	13.282	14.435
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-365	-365
<i>Andere bijstellingen</i>	3.582	3.629
BO 2024	16.499	17.699
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar HB0-1HAX2ZZ-LO	-325	-325	Compensatie
Naar SA0-1SNA2ID-WT	-50	-50	Compensatie
Naar SH0-1SKA2PB-WT	-30	-30	Efficiëntiewinst facilitaire taken
Naar SH0-1SKA2QY-IS	-30	-30	Efficiëntiewinst facilitaire taken
Van SL0-1SDE2JC-WT	70	70	Organisatieondersteuning gevangenissen
TOTAAL	-365	-365	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraaien BO 2023: justitiehuizen	-3.168	-3.168	Enmalig krediet 2023
Justitie: werkstraffen en IT-kost enkelbanden	6.090	6.090	Recurrente verhoging werkingsbudget.
BO 2024 - Justitie: werkstraffen en IT-kost enkelbanden	701	701	Enmalig krediet 2024
Bijstelling VEK-nood	0	47	Aanpassing in functie van de verwachte noden
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-41	-41	Besparingen werkingskredieten
TOTAAL	3.582	3.629	

Het werkingsbudget stijgt in 2024 met 3.218 keuro als gevolg van volgende onderliggende bewegingen:

- Een overdracht van 325 keuro naar het departement CJM en 50 keuro naar het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen in het kader van een interne compensatie.
- Een overdracht van 60 keuro naar Het Facilitair Bedrijf. Het betreft enerzijds de huur van de antennepost in Asse en het justitiehuis van Halle en anderzijds de huur van waterkoelers in de justitiehuizen. In beide gevallen staat Het Facilitair Bedrijf nu reeds in voor het beheer van de contracten, maar worden de facturen betaald via het budget van het Agentschap Justitie en Handhaving. In de toekomst zal Het Facilitair Bedrijf ook de betalingen uitvoeren wat de afhandeling van de betalingen en de opvolging van het budget sterk zal vereenvoudigen en de werklust zal verminderen.
- Het agentschap neemt de opdrachten inzake de organisatieondersteuning in de gevangenissen vanaf 1 juli 2024 over. Voor de werkingskosten van het bijkomend personeel wordt 70 keuro extra budget voorzien afkomstig van de subsidiekredieten.
- In de begroting 2023 werd 3.168 keuro eenmalig budget voorzien, voornamelijk voor het verder uitbouwen van de IT-toepassingen van het agentschap. Gelet op het eenmalige karakter wordt dit budget terug in mindering gebracht.
- In de begroting 2024 wordt evenwel een structurele verhoging van het werkingsbudget doorgevoerd van 6.090 keuro en opnieuw een eenmalige verhoging met 701 keuro. Deze budgetten worden grotendeels aangewend voor verdere IT-ontwikkelingen (o.m. de uitbouw van een nieuw softwaresysteem voor het VCET, een dossiersysteem voor de centra intrafamiliaal geweld en het meldpunt grensoverschrijdend gedrag, het inhuren van IT-profielen voor het verder uitbouwen van de handhavingstoepassingen, het e-portaal van het VCET, het e-platform voor de werkstraffen, etc.). Verder wordt hier ook budget voorzien voor de werkingskosten van het extra personeel, voor het opvangen van de effecten van de inflatie op de werkingskosten en voor bijkomende opleidingen ter bevordering van de veiligheid van het personeel.
- Tot slot wordt nog een kleine verhoging van het vereffeningskrediet doorgevoerd, in functie van de verwachte noden en wordt nog een eerder besliste besparing doorgevoerd. De besparingen op de werkingsmiddelen welke in het verleden werden opgelegd aan het Departement WVG worden, in verhouding tot het aan het Agentschap Justitie en Handhaving toegewezen budget, verdeeld over beide entiteiten.

SL0-1SAE4ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de kredieten voor de betaling van de lonen van het personeel van het Agentschap Justitie en Handhaving dat wordt tewerkgesteld in vervanging van gedetacheerd personeel.

De uitgaven op dit artikel worden gefinancierd met de ontvangsten op het begrotingsartikel SL0-9SAETZZ-OW.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Vanaf mei 2022 is 1 personeelslid gedetacheerd. Vooralsnog wordt dit personeelslid niet vervangen zodat geen uitgaven worden voorzien.

2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

Niet van toepassing.

IX. LIJST MET AFKORTINGEN

AO	Algemene Ontvangsten
AFCOS	Anti-fraud coordination service
BA	Goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement
BA-JR	Goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening
BBT	Beleids- en Begrotingstoelichting
BI	Business Intelligence
BU	Begrotingsuitvoering zoals opgenomen in de jaarrekening
CIC	Communicatie- en Informatiecentrum
CoSA	Cirkels van Ondersteuning, Samenwerking en Aanspreekbaarheid
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
DBRC	Dienst van Bestuursrechtscolleges
DIOB	Directie Integriteitsbeoordeling voor Openbare Besturen
DOK	Drugsoptvolgingskamer
DPO	Data Protection Officer
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen
EM	Elektronische monitoring
FOD	Federale Overheidsdienst
FMI	Forensisch Medisch Instituut
IFG	Intrafamiliaal geweld
IMC	Interministeriële Conferentie
IS	Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
JOK	Jongerenopvolgingskamer
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
LIVC-R	Lokale Integrale Veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme
LE	Leningen (ESR-aggregaat)
LO	Leningontvangsten
LO	Lonen (ESR-aggregaat)
MVG	Ministerie Vlaamse Gemeenschap
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
OD	Operationele doelstelling
OI	Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL	Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OLAF	European Anti-Fraud Office
OP	Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW	Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA	Participaties (ESR-aggregaat)
PIVC	Penitentiaire Integrale Veiligheidscel
PR	Provisies (ESR-aggregaat)
RvVb	Raad voor Vergunningenbetwistingen
SD	Strategische doelstelling
SIPAR	Système Informatique Parajudiciaire
SISET	Système Information/Informatie Systeem Elektronisch Toezicht
TO	Toegewezen ontvangsten
VAK	Gesplitst vastleggingskrediet
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VCET	Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht
VEK	Gesplitst vereffeningskrediet
VHP	Vlaams Handhavingsplatform
VMRI	Vlaams Mensenrechteninstituut
VTC	Vlaamse Toezichtscommissie
VTE	Voltijds Equivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WT	Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

X. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

Titel	Aard van het initiatief	Beleidsveld	Entiteit(en)	Korte omschrijving	Status
Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen	Decreet	Jeugdhulp	Agentschap Opgroeien	Opheffing maximale leeftijdsgrenzen, Verankering lokale ketenaanpak in elk gerechtelijk arrondissement, formule kortverblijf in de gemeenschapsinstelling, elektronische monitoring in fase voorlopige rechtspleging, in werking stellen terbeschikkingstelling, gegevensverwerking door en gegevensdeling met het agentschap Justitie en Handhaving	Definitieve goedkeuring voorjaar 2024
Besluit van de Vlaamse Regering betreffende elektronische monitoring voor minderjarigen	Besluit van de Vlaamse Regering	Jeugdhulp	Agentschap Opgroeien en Agentschap Justitie en Handhaving	Uitvoeringsbesluit met betrekking tot de inhoudelijke en technische elementen en met betrekking tot de inschatting voor de uitvoering van EM door de sociale dienst en de modaliteiten van de controle en de begeleiding waarmee de elektronische monitoring gecombineerd moet worden met het oog op een pilootfase in de afdeling Antwerpen van het gerechtelijke arrondissement Antwerpen	Definitieve goedkeuring voorjaar 2024
Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van artikel 16 van het decreet jeugddelinquentierecht wat betreft de aanwijzing van de dienst die het slachtoffer informeert over de beslissing tot herziening van een maatregel of sanctie	Besluit van de Vlaamse Regering	Jeugdhulp	Agentschap Opgroeien en Agentschap Justitie en Handhaving	Uitbreiding naar algemene informatieplicht ten aanzien van slachtoffers vanaf opleggen van reactie aan minderjarigen.	Definitieve goedkeuring voorjaar 2024

Decreet betreffende de IFG-centra	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Dit decreet regelt de oprichting van de Centra Intrafamiliaal Geweld en legt de modaliteiten vast voor het casuoverleg binnen deze centra.	In regelgevend goedkeuringstraject
Decreet tot oprichting en regeling van het Vlaams meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Dit decreet regelt de oprichting van het Vlaams Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag en bepaalt de werkingsprincipes van het meldpunt.	In opmaak
Decreet tot wijziging van het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het ontwerp van decreet beoogt vooreerst een optimalisering van de werkprocessen, in het bijzonder door het invoegen van de uithuisgeplaatsten en hun huisgenoten als nieuwe categorie van justitiabelen, de mogelijkheid om ook van slachtoffers localisatiegegevens te verwerken, de mogelijkheid tot identificatie aan de hand van een foto van de ID-kaart, de voorwaarden waaronder voor welbepaalde taken van het VCET op een private partner beroep kan worden gedaan. Daarnaast worden twee nieuwigheden beoogd: een positief injunctierecht in het kader van de strafuitvoering wanneer de justitiabele een ernstig gevaar vormt voor de fysieke of psychische integriteit van de medewerkers, en een strafbaarstelling in geval van	In opmaak

				beschadiging of verduistering van het elektronisch toezichtsmateriaal.	
Decreet tot wijziging van het decreet van 13 juli 2018 houdende de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Hiermee wordt een verruiming van de toegankelijkheid van de commissie voor slachtoffers en een verbreding van het toepassingsgebied gecreëerd	In opmaak
Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de lokale en de penitentiaire integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het samenwerkingsakkoord wil de modaliteiten bepalen van het casusoverleg binnen de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme.	In opmaak
Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het samenwerkingsakkoord actualiseert en optimaliseert het oude akkoord van 7 april 1998, vertrekkend vanuit het perspectief van slachtoffers	In regelgevend goedkeuringstraject
Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake slachtofferzorg voor het	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het samenwerkingsakkoord beschrijft hoe de verschillende diensten op verschillende bevoegdheidsniveaus taken opnemen in het tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vertrekkend vanuit het perspectief van slachtoffers	In regelgevend goedkeuringstraject

tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest					
Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake de begeleiding en behandeling van personen verdacht van, beklaagd, beschuldigd, veroordeeld of geïnterneerd wegens seksuele misdrijven	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Op basis van de evaluatie van het huidige samenwerkingsakkoord en vertrekkend vanuit het perspectief van de slachtoffers wordt een nieuw samenwerkingsakkoord opgemaakt.	In opmaak
Samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest inzake de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het samenwerkingsakkoord actualiseert het akkoord uit 2014 en vormt het kader om de samenwerking inzake hulp- en dienstverlening aan gedetineerden op bovenlokaal en lokaal niveau tussen de actoren van Justitie en de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest.	In regelgevend goedkeuringstraject
Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2013 tot uitvoering van hoofdstuk 3 van het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en van artikel 9	Besluit van de Vlaamse Regering	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	De toewijzing van de opdracht ondersteuning in het kader van de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden aan de Centra voor Algemeen Welzijnswerk en de bijhorende toekenning van een jaarlijkse subsidie, worden vanaf 1 juli 2024 opgeheven. De opdracht ondersteuning wordt vanaf dan rechtstreeks ingebed in het	In regelgevend goedkeuringstraject

<p>van het besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van de gegevensverwerking en informatie-uitwisseling, vermeld in hoofdstuk 4 van het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en tot wijziging van artikel 9 van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2013 tot uitvoering van hoofdstuk 3 van het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en tot bepaling van de inwerkingtreding van het decreet van 26 februari 2021 tot wijziging van het decreet van 8 maart 2013 betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, wat betreft de inbedding van de functie ondersteuning in het Agentschap Justitie en Handhaving</p>				<p>Agentschap Justitie en Handhaving.</p>	
---	--	--	--	---	--

Ministerieel besluit tot vaststelling van de wijze van gegevensoverdracht van de Commissie voor juridische eerstelijnsbijstand naar de administratie, ter uitvoering van artikel 41 van het besluit van de Vlaamse Regering van 29 oktober 2021 over de juridische eerstelijnsbijstand.	Ministerieel besluit	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het besluit legt vast op welke manier de gegevens ter verantwoording van de subsidie-enveloppe van de commissies voor juridische eerstelijnsbijstand moeten aangeleverd en bewaard worden.	In opmaak
Ministerieel besluit over de beveiligingsmaatregelen van het digitale systeem in het kader van de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden	Ministerieel besluit	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het besluit legt vast welke beveiligingsmaatregelen worden genomen met betrekking tot het digitale systeem	In opmaak
Decreet houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het decreet voegt op horizontale wijze een beoordelingsgrond inzake een risico op crimineel misbruik van rechten toegekend op basis van Vlaamse regelgeving in.	Definitieve goedkeuring laatste kwartaal 2023
Besluit Vlaamse regering tot uitvoering van het decreet houdende de bevordering van de integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur	Besluit Vlaamse Regering	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Het besluit voert het DIOB-decreet uit en regelt de inwerkingtreding ervan	In opmaak
Implementatie van het kaderdecreet Vlaamse handhaving	Decreet	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Implementatie van het kaderdecreet voor decreet algemene bepalingen milieubeleid, Vlaamse codex ruimtelijke ordening, onroerendergoeddecreet, varend erfgoeddecreet, logiesdecreet, decreet algemeen handelsvestigingsbeleid	Definitieve goedkeuring eerste kwartaal 2024

Uitvoeringsbesluit implementatie kaderdecreet	Besluit van de Vlaamse Regering	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Uitvoeringsbesluit implementatie van het kaderdecreet voor het onroerendergoeddecreet en het varend erfgoeddecreet	In opmaak
Uitvoeringsbesluit implementatie kaderdecreet	Besluit Vlaamse Regering	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Uitvoeringsbesluit implementatie van het kaderdecreet voor het logiesdecreet en het decreet algemeen handelsvestigingsbeleid	In opmaak
Besluit Vlaamse Regering tot digitalisering van de handhaving van diverse Vlaamse regelgeving	Besluit Vlaamse Regering	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Besluit regelt de aansluiting op het Vlaams Handhavingsplatform voor het decreet algemene bepalingen milieubeleid, Vlaamse codex ruimtelijke ordening, onroerendergoeddecreet, varend erfgoeddecreet en Vlaamse codex Wonen	In regelgevend goedkeuringstraject
Samenwerkingsakkoord informatie-uitwisseling	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Uitwisseling van informatie strafdossier <-> bestuurlijk sanctiedossier	In regelgevend goedkeuringstraject
Samenwerkingsakkoord DIOB-bureau en informatie-uitwisseling Vlaamse en federale databanken	Samenwerkingsakkoord	Justitie en Handhaving	Agentschap Justitie en Handhaving	Oprichting van een interfederaal DIOB-bureau voor adviezen over integriteitsbeoordelingen inzake risico op crimineel misbruik van rechten en toegang tot de daarvoor noodzakelijke databanken via een kruispuntbank	In opmaak
Digitaal platform	Decreet en besluit van de Vlaamse Regering	Bestuursrechtspraak	DBRC	Het digitaal loket wordt uitgebouwd tot een digitaal platform waardoor de volledige administratieve afhandeling van de procedure bij de bestuursrechtscolleges	3 ^{de} principiële goedkeuring VR 22 september 2023

				digitaal kan verlopen. Ook dit zal juridisch mogelijk gemaakt worden via wijzigingen aan de regelgeving.	
Decreet tot wijziging van de Codex Hoger Onderwijs en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat betreft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en de rechtspositieregeling van de bestuursrechters	Decreet	Bestuursrechtpraak	DBRC	De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen wordt ingekanteld onder de koepel van de DBRC en het statuut van de bestuursrechters van de Raad wordt in overeenstemming gebracht met het DBRC-decreet. Tevens wordt de mogelijkheid tot verlof voor deeltijdse prestaties voorzien voor de huidige en toekomstige effectieve bestuursrechters die onder de rechtspositieregeling van het DBRC-decreet vallen.	Bekrachtigd en afgekondigd door VR op 17 maart 2023 en gepubliceerd in het B.S. op 14/4/2023
Besluit van de Vlaamse Regering tot overdracht van de secretarissen van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en tot wijziging en opheffing van diverse besluiten wat betreft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en de rechtspositieregeling van de bestuursrechters van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges	Besluit van de Vlaamse Regering	Bestuursrechtpraak	DBRC	Uitvoeringsbesluit	Definitief goedgekeurd door VR op 12/5/2023 en gepubliceerd in het B.S. op 6/7/2023